

บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

ADMINISTRATORS'S ROLES IN SUPPORTING STUDENT CENTERED
IN PRIMARY SCHOOL UNDER THE JURISDICTION OF DEPARTMENT
OF EDUCATION BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตรบัณฑิต
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ. 2557

KMITL-2014-ED-M-218-006

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ADMINISTRATORS'S ROLES IN SUPPORTING STUDENT CENTERED
IN PRIMARY SCHOOL UNDER THE JURISDICTION
OF THE DEPARTMENT OF EDUCATION BANGKOK
METROPOLITAN ADMINISTRATION

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF INDUSTRIAL EDUCATION IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION
FACULTY OF INDUSTRIAL EDUCATION
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG
2014

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

KMITL-2014-ED-M-218-006

คณะกรรมการอุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ใบรับรองวิทยานิพนธ์

หัวข้อวิทยานิพนธ์

บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร
Administrator's Roles in Supporting Student
Centered in Primary School under
the Jurisdiction of Department of Education
Bangkok Metropolitan Administration

นักศึกษา

นางสาวสุภาพร ศรีสุระ

รหัสประจำตัว

53630253

ปริญญา

ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต

สาขาวิชา

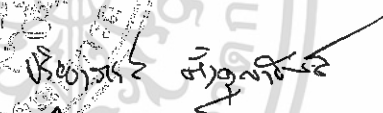

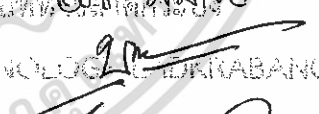
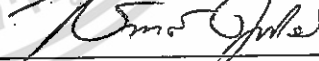
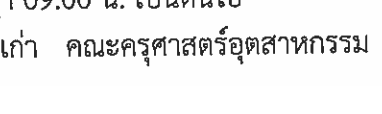
การบริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา บุญภักดี

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ดร.ณรงค์ พิมสาร

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์		ลายมือชื่อ
ผศ.ดร.ปรียามภรณ์	ตั้งคุณานันต์	
ผศ.ดร.กาญจนา	บุญภักดี	
ดร.ณรงค์	พิมสาร	
ดร.บุญจันทร์	สีสันต์	
ผศ.ดร.สมศักดิ์	คูหาสวรรค์เวช	

วัน / เดือน/ ปี ที่สอบ
สถานที่สอบ

26 พฤษภาคม 2557 เวลา 09.00 น. เป็นต้นไป
ณ ห้องเรียนสมาคมศิษย์เก่า คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

คณะกรรมการอุตสาหกรรมรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.พีระวุฒิ สุวรรณจันทร์)

คณบดี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

วันที่ ๑ เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2557

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษา วันที่ ๑ เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2557

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์

นักศึกษา

รหัสประจำตัว

ปริญญา

สาขาวิชา

พ.ศ.

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

นางสาวสุภาพร ศรีสุระ

53630253

ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต

การบริหารการศึกษา

2557

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา บุญภักดิ์

ดร.ณรงค์ พิมสาร

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 330 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ t-test ทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธี LSD

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครมีบทบาทส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ การวางแผนการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.26$) การพัฒนาการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.13$) การนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม การเรียนการสอน ($\bar{X}=4.09$) การประเมินผลการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.03$) และการประชาสัมพันธ์การเรียนการสอน ($\bar{X}=3.84$) ตามลำดับ

2. ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครที่มีเพศ และขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกัน มีบทบาทส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ระดับการศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Thesis Title	Administrators's Roles in Supporting Student Centered in Primary School under the jurisdiction of Department of Education Bangkok Metropolitan Administration
Student	Miss Supapom Srisura
Student ID.	53630253
Degree	Master of Industrial Education
Program	Education Administration
Year	2014
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr.Kanchana Boonphak
Thesis Co-Advisor	Dr.Narong Pimsarn

ABSTRACT

The objectives of this research were to study and compare the levels of Administrators's Roles in Supporting Student Centered in Primary School under the Jurisdiction of Department of Education Bangkok Metropolitan Administration, classified by sex, educational, experiences and school sizes. Sample were 330 persons in those schools. The collecting data by questionnaire. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test and LSD.

The research found that :

1. Administrators's roles in supporting student centered in primary school under the jurisdiction of department of Education Bangkok Metropolitan administration as a whole was at the most level. Consideringly, all aspects were at the most levels as well. They could be arranged from the highest to the least means such as planning ($\bar{X}=4.26$), developing ($\bar{X}=4.13$), internal supervision and monitoring ($\bar{X}=4.09$), evaluation ($\bar{X}=4.03$) and promotion ($\bar{X}=3.84$).

2. The administrators's role in supporting student centered in primary school under department of education Bangkok metropolitan administration classified by sex and school sizes as a whole was statistical significant difference at 0.05 classified by educational and working experiences as a whole was statistical significant difference at 0.05 and 0.01

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT 2014

FACULTY OF INDUSTRIAL EDUCATION

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างดี ด้วยคำแนะนำและคำปรึกษาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา บุญภักดิ์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.ณรงค์ พิมสาร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงยิ่งที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาชี้แนะและปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการทำการศึกษาด้วยความเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์รวมทั้งได้รับความอนุเคราะห์และคำแนะนำในขั้นตอนสุดท้ายทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความถูกต้อง สมบูรณ์จากคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ขอบคุณพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ และอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนข้อคิดต่างๆ อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาและเป็นแนวทางในการค้นคว้าจัดทำวิทยานิพนธ์จนประสบผลสำเร็จ

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จินตนา กาญจนวิสุทธิ ดร. ภูษิตย์ วงษ์เล็ก ดร. ศราวุธ สังข์วรรณะ นายวิรัตน์ ตรงแก้ว และนายสุทัศน์ จอกสถิตย์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ ตรวจสอบให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อปรับปรุงให้เป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพเหมาะสมต่อการวิจัย ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานครทุกท่าน ที่อนุเคราะห์ให้ผู้วิจัยทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่ให้ความช่วยเหลือประสานงานและอำนวยความสะดวกในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนประสบผลสำเร็จ

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

สุภาพร ศรีสุระ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	II
กิตติกรรมประกาศ.....	III
สารบัญ.....	IV
สารบัญตาราง.....	VI
สารบัญภาพ.....	VII
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	4
1.4 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	4
1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	6
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 ความเป็นมาการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร.....	10
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา.....	14
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	21
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	32
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	56
บทที่ 3 วิธีดำเนินการงานวิจัย.....	58
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	58
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	59
3.3 วิธีการดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล.....	61
3.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
4.1 สัญลักษณ์ของสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	66

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.3 ผลการวิเคราะห์บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร....	67
4.4 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ ในการทำงาน	74
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	80
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	80
5.2 อภิปรายผล.....	83
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	86
บรรณานุกรม.....	88
ภาคผนวก.....	95
ภาคผนวก ก หนังสือราชการ.....	96
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	101
ภาคผนวก ค คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	109
ประวัติผู้เขียน.....	112

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 บทบาทของผู้บริหารต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	34
3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดสถานศึกษา.....	58
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	66
4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและลำดับที่บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้าน.....	67
4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและลำดับที่บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการวางแผนการเรียนการสอน.....	67
4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและลำดับที่บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน.....	69
4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและลำดับที่บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการประชาสัมพันธ์การเรียนการสอน.....	70
4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและลำดับที่บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามการเรียนการสอน.....	71
4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและลำดับที่บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน.....	73
4.8 ผลการเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร.....	74
4.9 การวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา.....	75

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.10 การวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	76
4.11 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้าน.....	77
4.12 การวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา.....	78

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
2.1 โครงสร้างการบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร.....	12
2.2 ลักษณะการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา (CIPPA).....	27

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1 บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา “คน” อันเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าของสังคม ให้มีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ทันท่วงทีต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามยุคสมัย การศึกษาจึงต้องเป็นพลวัต นั่นคือ ต้องปรับเปลี่ยนให้ทันและสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของประเทศชาติและสังคมโลกอยู่ตลอดเวลา การศึกษาที่ดีจะทำให้มนุษย์ได้รับการพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษา การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 4) ในอดีตที่ผ่านมาการจัดการศึกษาถึงแม้ว่าจะประสบผลสำเร็จอยู่บ้าง แต่ก็ยังมีปัญหาคือยังไม่สอดคล้องกับความต้องการตามความจริง และวิถีชีวิตของคนในสังคม ปัญหาของการศึกษาไทยคือ การที่ไม่สามารถเตรียมคนไทยให้สามารถเผชิญกับยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลง ทำให้สังคมไทยอ่อนแอ ชัดแย้ง ทำลายตัวเอง และวิกฤติการศึกษาไทยจึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปเพื่อปรับระบบโครงสร้าง และกระบวนการให้ถูกต้อง ส่งผลถึงการปรับพฤติกรรมของบุคคลและองค์กร การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 ในมาตรา 22 (2543 : 12) ได้กำหนด การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าวหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้ คุณธรรม และจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงสุด เพื่อทำให้เกิดการพัฒนาลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ คือ ดี เก่ง และมีมีความสุข การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดังที่ ประเวศ วะสี (2543 : ก) กล่าวว่า หัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ คือ ปฏิรูปจากการยึดวิชาที่เป็นตัวตั้ง มาเป็นยึดมนุษย์ หรือผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนรู้ในสถานการณ์จริง กิจกรรมและการทำงานอันนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย ทางจิตหรืออารมณ์ ทางสังคมและทางสติปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ สุมาน อมรวิวัฒน์ (2547 : ง) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นการจัดกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ การจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม และกิจกรรมที่ก่อให้เกิดธาตุรู้ร่วมกับการฝึกหัดอบรม ภาวะ วาจา ใจ การเผชิญสถานการณ์แก้ปัญหาด้วยการคิดอย่างถูกต้อง กระบวนการเรียนรู้ที่แท้จริงเกิดผลอย่างบูรณาการแก่ผู้เรียน ประสิทธิภาพการเรียนรู้ก็มุ่งตรงที่คุณลักษณะของผู้เรียนเป็นสำคัญ เมื่อแนวโน้มของการเรียนการสอนเปลี่ยนไป บทบาทของผู้เรียนสำคัญและเด่นชัดมากขึ้น บทบาทของครูในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับผู้เรียน และบทบาทของผู้บริหารที่จะให้การสนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะต้องปรับเปลี่ยน ตรงตามกรอบแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาในเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์อื่นใด

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทศวรรษที่สองมีการปฏิรูปการศึกษาและเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดย 1) พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ที่มีนิสัยใฝ่เรียนรู้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต 2) พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า สามารถดึงดูดคนเก่ง คนดี มีใจรักในวิชาชีพครูมาเป็นครู 3) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกระดับ/ประเภทให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่นๆ สำหรับการศึกษาระดับ/ประเภทในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย 4) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและทุกภาคส่วน มีระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

ดังนั้นการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพเป็นทรัพยากรที่มีค่าและเป็นรากฐานสำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่งของการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าและสามารถช่วยแก้ปัญหาต่างๆในสังคมได้ เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่างๆตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 117) และเพื่อเป็นการเตรียมเด็กไทยเข้าสู่สังคมฐานความรู้ (Knowledge-Based Society) จึงต้องมีการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาปัญญาของเด็กไทยให้เกิดขึ้นเต็มตามศักยภาพและมีความคิดแบบใหม่ที่สามารถเชื่อมโยงบูรณาการสิ่งต่างๆได้อย่างมีเหตุผล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 7) ตามกรอบทิศทางการจัดการศึกษาของชาติที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. 2550 มาตรา 80 (3) ว่า พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับ และทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (ราชกิจจานุเบกษา. 2550 : 2) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 มาตรา 22 ถึง 30 ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ดังนั้นกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ การจัดการศึกษาทั้งสามรูปแบบในหมวด 3 ต้องเน้นทั้งความรู้ คุณธรรมและกระบวนการเรียนรู้ในเรื่องสาระความรู้ให้บูรณาการความรู้และทักษะด้านต่างๆ ให้เหมาะสมกับระดับการศึกษา ได้แก่ ด้านความรู้เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคม ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ด้านภาษาโดยเฉพาะการใช้ภาษาไทย ด้านคณิตศาสตร์ ด้านการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ในเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน และความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งให้ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริงผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆอย่างสมดุล และปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกวิชา นอกจากนั้น ในการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างต้องส่งเสริมให้ผู้สอนจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ จัดการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น เมื่อเผยแพร่เห็นใบเซอร์โฮมงานนี้

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ที่มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน รวมทั้งส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ การประเมินผลผู้เรียนให้สถานศึกษาพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบ ส่วนการจัดสรรโอกาสการศึกษาต่อให้ใช้วิธีการที่หลากหลายและนำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ประกอบด้วย หลักสูตรการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท ต้องมีความหลากหลาย โดยส่วนกลางจัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นความเป็นไทยและความเป็นพลเมืองดี การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อและให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและคุณลักษณะของสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (ราชกิจจานุเบกษา, 2545)

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาทุกระดับให้มีคุณภาพตามเป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ แข็งแรง มีทักษะในการประกอบอาชีพที่เหมาะสม มีนิสัยรักการเรียนรู้ตลอดชีวิตและเรียนรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ อย่างหลากหลายต่อเนื่องและทันสมัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2541 : 24) การที่สถานศึกษาจะประสบความสำเร็จในการพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูง ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นทั้งคนเก่ง คนดี มีความรู้ความสามารถในการคิด เป็นทำเป็นนั้น ต้องมีการบริหารจัดการที่ดีซึ่งผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาถือได้ว่าเป็นผู้จัดการ ผู้อำนวยการดูแลควบคุม กำกับ ติดตาม ดูแลการทำงานของครูอย่างใกล้ชิด ปรับปรุงยกระดับมาตรฐานและขั้นตอนการทำงาน รวมทั้งจัดทำคู่มือการทำงานให้ทันสมัยอยู่เสมอ และสร้างความร่วมมือและการประสานงานกับทุกส่วน สร้างความเข้มแข็งให้องค์กร สร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและการทำงานของครูสอน พัฒนาบุคลากร ให้มีนิสัยแห่งคุณภาพ ได้แก่ ความเป็นระเบียบเรียบร้อย การทำงานเป็นทีม การปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและการมีส่วนร่วม ให้มีความสามารถทั้งในสาระที่เรียนรู้และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สนับสนุนการแนะแนว การวิจัยในชั้นเรียน การนิเทศภายใน พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ระดมสรรพกำลังเพื่อส่งเสริมการศึกษาของสถานศึกษา (กรมวิชาการ, 2543 : 5)

จากความสำเร็จและจำเป็นดังได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพนั้นมีความสำคัญและจำเป็นจะต้องอาศัยบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการ การให้การสนับสนุนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องจึงจะเป็นผลทำให้การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ผู้วิจัยในฐานะครูผู้ปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียนประถมศึกษาและบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา มีความสนใจจะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการเรียนการสอนของโรงเรียนซึ่งผลการศึกษาวินิจฉัยจะนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

ครูที่มี เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกัน

1.4 กรอบแนวความคิดในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ทั้งหมด 8 ด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542ก : 27) ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาจัดทำหลักสูตร
2. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมกันจัดการเรียนการสอน
4. สนับสนุนให้มีการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน
5. ส่งเสริมการจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน
6. พัฒนาครูและบุคลากรให้รู้และเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน
7. ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชนในการจัดการเรียนการสอน
8. ประเมินผลการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541 : 79 – 83) ได้กล่าวถึงบทบาท ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำในการเปลี่ยนแปลงจะต้องส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

1. การจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน
2. การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่
3. การเตรียมสิ่งสนับสนุน แหล่งค้นคว้าวัสดุ อุปกรณ์
4. การบริหารและบริการหลักสูตรให้มีความหลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

5. การประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. การดำเนินการจัดการเรียนการสอน
 7. การจัดระบบการนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม
 8. การประเมินผลการปฏิบัติงาน
 9. การนำผลการประเมินเป็นข้อมูลป้อนกลับเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน
 รัชช แก้วมณีชัย (2542 : 48) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ 9 ด้าน ดังนี้

1. วางแผนสนับสนุน
2. จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนการสอน
3. ส่งเสริมการใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้า
4. สร้างวินัยให้แก่นักเรียน
5. นิเทศ กำกับ ติดตาม
6. ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน
7. ประเมินผลความก้าวหน้า
8. ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชน
9. ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีและสื่อสารการเรียนการสอนมาใช้จัดการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ

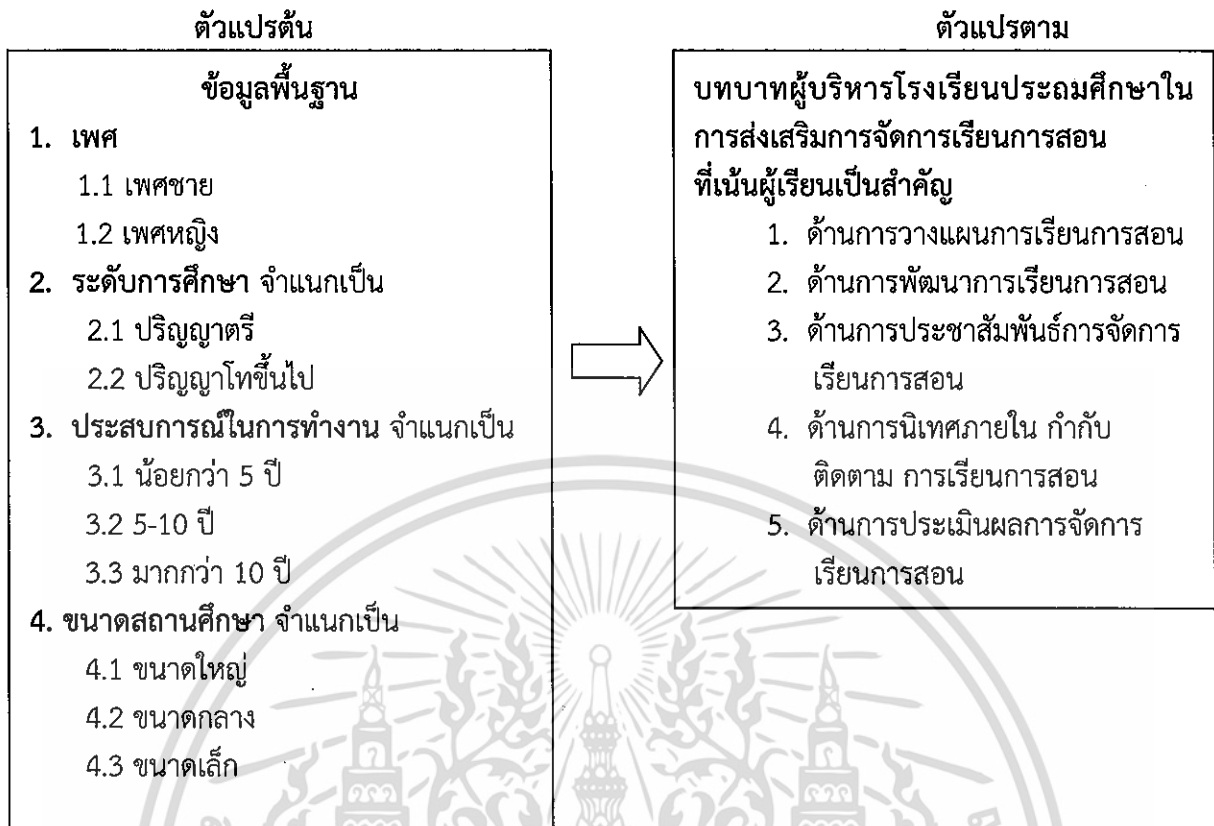
สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2542 : 53) เสนอบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยสรุป ดังนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจหลักของการจัดการเรียนการสอน
2. ให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน
4. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดหาวัสดุอุปกรณ์
5. นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล
6. สร้างความเข้าใจกับผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชน

จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจำแนกเป็น 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านวางแผนการเรียนการสอน
2. ด้านพัฒนาการเรียนการสอน
3. ด้านประชาสัมพันธ์การจัดการเรียนการสอน
4. ด้านนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม การเรียนการสอน
5. ด้านประเมินผลจัดการเรียนการสอน

ดังภาพที่ 1.1

รูปที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

1.5 ขอบเขตการศึกษา

1.5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2556 จำนวน 99 แห่ง โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.5.1.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก จำนวน 99 แห่ง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 แบ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 47 แห่ง ขนาดกลาง 28 แห่ง และขนาดใหญ่ 24 แห่ง รวมครูผู้สอนทั้งสิ้นจำนวน 2,386 คน

1.5.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 330 คน โดยใช้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง Krejcie & Morgan (พรรณี ลีกิจวัฒน์. 2553 : 150) แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.5.2 ตัวแปรที่ศึกษา

1.5.2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

- 1) เพศ จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่
  - (1) เพศชาย
  - (2) เพศหญิง
- 2) ระดับการศึกษา จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่
  - (1) ปริญญาตรี
  - (2) ปริญญาโทขึ้นไป
- 3) ประสบการณ์ในการทำงาน จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่
  - (1) น้อยกว่า 5 ปี
  - (2) 5-10 ปี
  - (3) มากกว่า 10 ปี
- 4) ขนาดสถานศึกษา จำแนกเป็น
  - (1) ขนาดใหญ่
  - (2) ขนาดกลาง
  - (3) ขนาดเล็ก

1.5.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

1. ด้านการวางแผนการเรียนการสอน
2. ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน
3. ด้านการประชาสัมพันธ์การจัดการเรียนการสอน
4. ด้านการนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม การเรียนการสอน
5. ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.6.1 บทบาทผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง พฤติกรรมการปฏิบัติหรือการแสดงออกของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการเอาใจใส่และกระตือรือร้น ในการที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใน โรงเรียน มีความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีมีทักษะในการจัดเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีความสะดวก ความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว ซึ่งบทบาทผู้บริหาร ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1.6.1.1 ด้านการวางแผนการเรียนการสอน หมายถึง ผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องมีบทบาท หน้าที่ ร่วมกับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ วิเคราะห์ ตรวจสอบ กำหนดเทคนิค มาตรการ รายละเอียดและจัดทำแผนงานโครงการ กำหนดวิธีดำเนินงาน ทั้งในด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อม ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และแหล่งเรียนรู้และด้านครูบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประสบความสำเร็จ

1.6.1.2 ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีบทบาทหน้าที่ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น การปรับปรุงบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนการปรับปรุง จัดหาผลิตสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอ การปรับเปลี่ยนทัศนคติ การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยวิธีการต่างๆ เช่น อบรม ประชุม ชี้แจง สัมมนาศึกษาดูงาน เป็นต้น เพื่อให้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีประสิทธิภาพ

1.6.1.3 ด้านการประชาสัมพันธ์การจัดการเรียนการสอน หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีบทบาทหน้าที่ในการสร้างความรู้ความเข้าใจ เผยแพร่ความรู้ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน สื่อวัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้บรรยากาศและสภาพแวดล้อม ตลอดจนบทบาทของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ให้ผู้ปกครองและชุมชนได้ทราบและเข้าใจ พร้อมทั้งจะให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.6.1.4 ด้านการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามผล การเรียนการสอน หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารในเรื่องของการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาอำนวยความสะดวก คอยเอาใจใส่สอดส่องดูแล ให้กำลังใจแก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.6.1.5 ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทหน้าที่ในการรวบรวม แสวงหา จัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสื่อวัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้บรรยากาศและสภาพแวดล้อมรวมทั้งครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องด้วยวิธีการต่างๆ แล้วสรุปนำมาตัดสินใจ ปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้มีประสิทธิภาพ

1.6.2 ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กรุงเทพตะวันออก)

1.6.3 ครูผู้สอน หมายถึง ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กรุงเทพตะวันออก)

1.6.4 ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ปริญญาตรี และปริญญาโทขึ้นไป

1.6.5 ประสบการณ์ในการทำงาน หมายถึง ระยะเวลาเป็นปีที่ผู้ตอบแบบสอบถามทำการสอนโดยนับตั้งแต่เริ่มเข้ารับหน้าทำการสอนถึงวันตอบแบบสอบถาม เฉพาะของปีเท่ากับหรือมากกว่า 6 เดือนให้นับเป็น 1 ปี จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ น้อยกว่า 5 ปี ระหว่าง 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี ขึ้นไป

1.6.6 โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เปิดทำการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพตะวันออก ประกอบด้วย เขตบางกะปิ เขตสะพานสูง เขตบึงกุ่ม เขตคันนายาว เขตลาดกระบัง เขตมีนบุรี เขตหนองจอก เขตคลองสามวา และเขตประเวศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.6.7 ขนาดของสถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร โดยจัดแบ่งตามขนาด สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ดังนี้

1.6.7.1 ขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน มากกว่า 800 คน

1.6.7.2 ขนาดกลาง หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนระหว่าง 401-800 คน

1.6.7.3 ขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1-400 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยนำเสนอแนวคิดหลักการ โดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา วารสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นประโยชน์ในการทำวิจัยโดยนำเสนอตามหัวข้อต่างๆ ดังนี้

- 2.1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 2.5.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 2.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

2.1 ความเป็นมาการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา ตั้งแต่เริ่มสถาปนา ในปี พ.ศ.2515 ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 โดยรับโอนจากการจัดการศึกษาจาก 2 หน่วยงานคือเทศบาลนครหลวงและองค์การบริหารนครหลวงกรุงเทพมหานคร ซึ่งหน่วยงานทั้ง 2 ได้ถือกำเนิดเมื่อ พ.ศ. 2514 จากประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 24 และ 25 โดยเทศบาลนครหลวงกรุงเทพธนบุรี เป็นการยุบรวมกันและรับโอนการจัดการศึกษาจากเทศบาลนครกรุงเทพและเทศบาลนครธนบุรี ทั้งนี้ โดยเทศบาลทั้ง 2 รับโอนการจัดการศึกษามาจากกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อปี 2481 และองค์การบริหารนครหลวงกรุงเทพธนบุรี เป็นการยุบรวมกัน และรับโอนการจัดการศึกษาจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครและองค์การบริหารส่วนจังหวัดธนบุรีโดยองค์การทั้งสองโอนการจัดการศึกษามาจากกระทรวงศึกษาธิการเมื่อปี พ.ศ. 2509 (ธมัญรัตน์ เจริญรัตน์, 2553 : 31)

การจัดการศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานครนับตั้งแต่จัดตั้งโรงเรียนทวยราษฎร์ขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2427 ที่วัดมหรณพาราม และขยายออกไปโดยจัดตั้งองค์การรับผิดชอบเป็นกรมศึกษาธิการเมื่อปีพ.ศ.2430 และเป็นกระทรวงธรรมการเมื่อปีพ.ศ. 2435 นั้น ต่อมาในปี พ.ศ.2441 ได้มีโครงการศึกษาเกิดขึ้น โดยแบ่งความรับผิดชอบให้กรมศึกษาธิการของกระทรวงศึกษาธิการการจัดการศึกษาในกรุงเทพมหานครและให้กระทรวงมหาดไทยจัดการศึกษาในหัวเมืองกับพระสงฆ์ ภายหลังได้มีการขยายการศึกษาภาคบังคับออกไปถึงระดับตำบล ระหว่างปี พ.ศ. 2454 ถึง พ.ศ. 2474 มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการประถมศึกษา 3 กระทรวง คือ กระทรวงนครบาล รับผิดชอบที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในส่วนกลาง กระทรวงมหาดไทย รับผิดชอบที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในส่วนภูมิภาคกระทรวงธรรมการทำหน้าที่ประสานงานให้การศึกษาเป็นไปตามนโยบายปัจจุบันการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครเป็นอำนาจหน้าที่ตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 89(21) แห่ง

เอกสารนี้เป็นการศึกษาเบื้องต้นเพื่อหาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของกรุงเทพมหานครเป็นอำนาจหน้าที่ตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 89(21) แห่งรัฐธรรมนูญฯ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 โดยมีการจัดการศึกษาหลายระดับและหลายรูปแบบ ซึ่งมีหน่วยงานที่รับผิดชอบดังนี้ ธรรมนูญรัตน์ เจริญรัตน์. (2553 : 31)

1. การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาจัดอยู่ในรูปของอนุบาลศึกษา ศูนย์เลี้ยงเด็กหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักพัฒนาชุมชน ซึ่งดำเนินการในลักษณะของการให้ความสนับสนุนชุมชนที่เปิดดำเนินการและสำนักอนามัยซึ่งเปิดสถานเลี้ยงเด็กกลางวัน และให้การสนับสนุนบ้านเลี้ยงเด็ก

2. การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักการศึกษา และสำนักงานเขต มีโรงเรียน จำนวน 435 โรงเรียน ซึ่งตั้งกระจายทั่วพื้นที่ 50 สำนักงานเขต

3. การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เปิดสอนในโรงเรียนประถมศึกษาของกรุงเทพมหานคร จำนวน 74 โรงเรียน ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักการศึกษาและสำนักงานเขต

4. การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ วิทยาลัยแพทยศาสตร์กรุงเทพมหานครและวชิรพยาบาล

5. การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ได้แก่ การฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นในโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร ร่วมกับกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร และการให้ความร่วมมือในการดำเนินงานโรงเรียนผู้ใหญ่ จัดให้แก่กลุ่มสนใจตามความเหมาะสม ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักพัฒนาชุมชนภารกิจหลักในการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร คือ การศึกษาในระดับประถม ส่วนการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา อาศัยแนวทางตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2531 ซึ่งเห็นชอบในหลักการเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กรุงเทพมหานครได้จัดขึ้นในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา โดยได้รับมติคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบดำเนินการได้เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2535 ซึ่งกรุงเทพมหานครจัดเป็นการเสริมจากที่กระทรวงการศึกษาธิการดำเนินการ เพื่อสนองนโยบายรัฐบาลในการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กและเยาวชนของไทย และเมื่อวันที่ 27 มกราคม 2541 คณะรัฐมนตรีได้ลงมติอนุมัติเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

2.1.1 ระบบบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

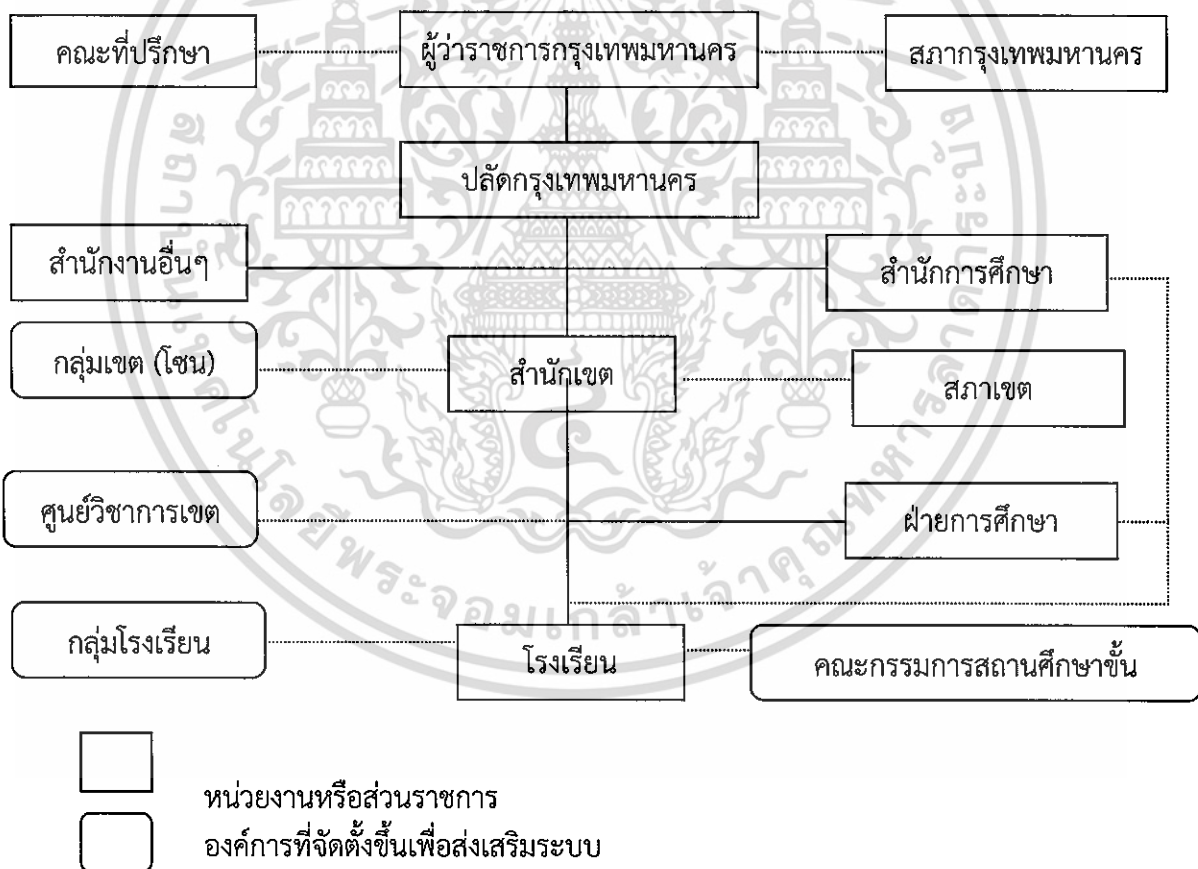
ระบบบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานครเป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 และประกาศกรุงเทพมหานคร ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2528 เรื่อง “การจัดระเบียบบริหารราชการของกรุงเทพมหานคร” และประกาศกรุงเทพมหานคร ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2528 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) ลงวันที่ 2 เมษายน 2530 เรื่อง “การแบ่งส่วนราชการภายในหน่วยงานและการกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการกรุงเทพมหานคร” มติ ก.ก. ครั้งที่ 61/2541 วันที่ 20 กรกฎาคม 2535 เรื่อง “อนุมัติปรับปรุงโครงสร้างและอัตรากำลังตามแผนอัตราากำลัง 3 ปี ของสำนักงานเขต” ตลอดจนประกาศกรุงเทพมหานคร ลงวันที่ 31 มีนาคม 2535 เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในหน่วยงาน และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ 14)

สำนักงานเขต “มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาและการอบรมดูแลเอกสารนี้โรงเรียนประถมศึกษา” รับผิดชอบการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ฝ่ายการศึกษา “มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานธุรการ การเงิน บัญชี และพัสดุ จัดทำฎีกาเบิกจ่ายเงินประเภทต่างๆ การควบคุมจัดทำทะเบียนเบิกจ่ายวัสดุครุภัณฑ์ เก็บรักษา รวบรวมกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือ หนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง การปฏิบัติตน ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา การกำหนดชื่อโรงเรียน งานกิจกรรมนักเรียนในสถานศึกษา ตรวจสอบเยี่ยมโรงเรียน ร่วมพิธีการและกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน ดำเนินการเกี่ยวกับการเจ้าหน้าที่ของ ข้าราชการครูและลูกจ้างในโรงเรียน และในฝ่ายการศึกษา การนิเทศการศึกษา ดำเนินงานศูนย์ วิชาการเขตและการปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง”

2.1.2 การบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

การบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานครในส่วนของกรมการศึกษา จัดในลักษณะของสายการบังคับบัญชา ซึ่งผู้มีอำนาจ คือ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ปลัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขต และโรงเรียนตามลำดับ โดยมีสำนักงานการศึกษาเป็นฝ่ายอำนวยการ หรือหน่วยงานที่ปรึกษาส่งเสริมสนับสนุนในระดับกรุงเทพมหานคร และฝ่ายการศึกษาเป็นส่วนราชการที่ทำหน้าที่เช่นเดียวกันในระดับสำนักงานเขต ซึ่งแสดงเป็นแผนภูมิรูปภาพ ดังนี้

รูปที่ 2.1 โครงสร้างการบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

ที่มา : สำนักยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2550)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.3 การแบ่งกลุ่มการปฏิบัติงานของสำนักงานเขต

โดยสำนักงานการศึกษาได้แบ่งกลุ่มการปฏิบัติงานออกเป็น 6 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย เขตพระนคร เขตดุสิต เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตสัมพันธวงศ์ เขตดินแดง เขตห้วยขวาง เขตพญาไท เขตราชเทวี และเขตวังทองหลาง
2. กลุ่มกรุงเทพใต้ ประกอบด้วย ปทุมวัน บางรัก เขตสาทร เขตบางคอแหลม
เขตยานนาวา เขตคลองเตย เขตวัฒนา เขตพระโขนง เขตสวนหลวง และเขตบาง
3. กลุ่มกรุงเทพเหนือ ประกอบด้วย เขตจตุจักร เขตบางซื่อ เขตลาดพร้าว
เขตหลักสี่ เขตดอนเมือง เขตสายไหม และ เขตบางเขน
4. กลุ่มกรุงเทพตะวันออก ประกอบด้วย บางกะปิ สะพานสูง เขตบึงกุ่ม เขต
คันนายาว เขตลาดกระบัง เขตมีนบุรี เขตหนองจอก เขตคลองสามวา และเขตประเวศ
5. กลุ่มกรุงธนเหนือ ประกอบด้วย เขตธนบุรี เขตคลองสาน เขต
จอมทอง เขตบางกอกใหญ่ เขตบางกอกน้อย เขตบางพลัด เขตตลิ่งชัน และเขตทวีวัฒนา
6. กลุ่มกรุงธนใต้ ประกอบด้วย เขตภาษีเจริญ เขตบางแค เขตหนองแขม
เขตบางขุนเทียน เขตบางบอน เขตราชบุรีบูรณะ และเขตทุ่งครุ
(สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร. 2552)

การแบ่งกลุ่มเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้จัดแบ่งตามสภาพความเหมาะสมของพื้นที่แต่ละสำนักงานเขต ซึ่งเรียกว่า กลุ่มสำนักงาน มีโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก การแบ่งกลุ่มพัฒนาวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มกรุงเทพมหานคร	มีโรงเรียน	จำนวน 41 โรงเรียน
2. กลุ่มกรุงเทพใต้	มีโรงเรียน	จำนวน 75 โรงเรียน
3. กลุ่มกรุงเทพเหนือ	มีโรงเรียน	จำนวน 46 โรงเรียน
4. กลุ่มกรุงเทพตะวันออก	มีโรงเรียน	จำนวน 115 โรงเรียน
5. กลุ่มกรุงธนเหนือ	มีโรงเรียน	จำนวน 89 โรงเรียน
6. กลุ่มกรุงธนใต้	มีโรงเรียน	จำนวน 69 โรงเรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า กรุงเทพมหานครได้จัดการศึกษาหลายระดับ และหลายรูปแบบ การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดที่จะศึกษาเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัด กรุงเทพมหานคร จำนวน 435 โรงเรียนเท่านั้น และได้กำหนดกลุ่มกรุงเทพตะวันออก เป็นกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีโรงเรียนมากที่สุด คือ 115 โรงเรียน สามารถเป็นตัวแทนกลุ่มประชากร โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครได้ และกลุ่มกรุงเทพตะวันออก เป็นกลุ่มเขตที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัย เนื่องจากปัจจุบันผู้ทำกรวิจัยได้รับราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในกลุ่มกรุงเทพตะวันออกเช่นกัน (ธมณย์รัตน์ เจริญรัตน์. 2553 : 31)

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2.1 ความหมายของบทบาท

คำว่า บทบาท มีนักวิชาการและหน่วยงานต่างๆ ได้กล่าวถึงความหมายของบทบาทไว้ อย่างหลากหลายและต่างกันตามตามแนวคิดและหลักการของแต่ละท่าน ซึ่งดังต่อไปนี้

อุทุมพร ธีระธรรม (2537 : 11) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามตำแหน่งหรือสถานภาพการดำรงอยู่ มีบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่ผู้อื่นคาดหวังให้บุคคลที่อยู่ในสถานภาพนั้น ต้องปฏิบัติ บทบาทเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลาและความต้องการของผู้คาดหวังจะให้ตำแหน่งนั้นมีบทบาทอย่างไร

ยงยุทธ จำปามูล (2539 : 10) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่งหรือสถานภาพของบุคคลซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของสังคมซึ่งมีการกำหนดระเบียบไว้อย่างชัดเจนว่าบุคคลที่อยู่ในบทบาทนั้นมีสิทธิและหน้าที่อย่างไร ถ้าสถานภาพของบุคคลเปลี่ยนแปลงไป บทบาทก็ต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วยและถ้าบุคคลนั้นมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมมากขึ้นเท่าใดบทบาทก็จะเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น

ซีไมพร สมบัติยานุชิต (2541 : 16) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลกระทำตามตำแหน่งหน้าที่และสถานภาพ ซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของตนเองกับตำแหน่งทางสังคมและหากสถานภาพเปลี่ยนแปลงไปบทบาทก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย

Owen (1970 : 54) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของบุคคลตามความคาดหวังของผู้อื่นซึ่งแตกต่างกันไปตามความคาดหวังและความคิดที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับการรับรู้ของบุคคลผู้แสดงพฤติกรรมนั้น

Stogdill (1991 : 127-128) กล่าวว่า บทบาทเป็นรูปแบบของพฤติกรรมของบุคคลที่จะปฏิบัติซึ่งมีผลต่อการประสานสัมพันธ์ตามแนวทางของแต่ละบุคคลและสังคมแต่ละตำแหน่งจะมีแนวปฏิบัติกำหนดเอาไว้

ราชบัณฑิตยสถาน (2539 : 459) ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่า บทบาท หมายถึง การกระทำตามหน้าที่ที่กำหนดให้

สรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมหรือการปฏิบัติของบุคคลตามอำนาจหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ ซึ่งการกระทำหรือการปฏิบัตินั้นจะขึ้นอยู่กับสภาพของเป็นอยู่บุคคลและความคาดหวังของสังคม โดยบทบาทนั้นจะมีการกำหนดไว้ชัดเจน หากสภาพของบุคคลเปลี่ยนไปบทบาทที่มีอยู่ก็จะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ยิ่งบุคคลนั้นมีความสัมพันธ์กับสังคมมากเท่าใดบทบาทจะเพิ่มขึ้นด้วย

2.2.2 ทฤษฎีบทบาท

ในการศึกษบทบาทถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจและการยอมรับของบุคคลเกี่ยวกับบทบาทนั้นต้องอาศัยแนวคิดทฤษฎีบทบาท (Role Theory) ทฤษฎีการพัฒนาการของนักจิตวิทยานักมานุษยวิทยาและนักสังคมวิทยามาเป็นกรอบในการอธิบาย ซึ่งมีผู้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทดังนี้

อนันต์ จันทรโคตร (2538 : 15-16) ได้กล่าวถึงทฤษฎีบทบาทว่า บทบาทเป็นสิ่งที่เรารู้สึกได้ สังเกตเห็นได้ในชีวิตประจำวันและได้แบ่งบทบาทเป็น 3 ลักษณะ คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. บทบาทที่ถูกคาดหวัง (Prescribed Role) เป็นบทบาทที่ถูกกำหนดขึ้นและเกิดจากความคาดหวังของตนเองในสถานการณ์ต่างๆ เช่นบทบาทของตนเองที่เป็นวิทยากร เป็นครู เป็นอาจารย์เป็นผู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น

2. บทบาทที่รับรู้จากตำแหน่ง (Subjective Role) เป็นบทบาทที่ตนเองได้รับรู้จากตำแหน่งของตนในลักษณะที่มีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เช่น บทบาทของความเป็นพ่อ เป็นลูก เป็นผู้นำ เป็นผู้ตาม เป็นต้น โดยที่ตนเองเป็นผู้ที่แสดงบทบาทนั้นต่อบุคคลอื่น

3. บทบาทที่คนในสังคมกำหนด (Enacted Role) เป็นบทบาทที่มุ่งถึงพฤติกรรมภายนอกที่แน่นอนของบุคคลตามกฎหมายที่คนในสังคมกำหนดขึ้น เช่น บทบาททางเพศหญิงต้องทำอะไร ในสถานภาพที่เป็นแม่บ้าน บทบาทนี้จะถูกพัฒนาในแง่ของบทบาทที่กำหนดขึ้น โดยสังคมมักจะถูกกำหนดควบคู่กับสถานภาพของผู้นั้นด้วย

สังวร คงภักดี (2545 : 7-9) ได้รวบรวมทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทที่บุคคลแสดงออก ดังนี้

1. ทฤษฎีบทบาทของ Linton (Ralph Linton's Role Theory) กล่าวว่า บทบาทขึ้นอยู่กับตำแหน่งหรือสถานภาพเป็นตัวกำหนดบทบาท เช่น บุคคลมีตำแหน่งเป็นครูต้องแสดงพฤติกรรมที่ตีเกาศิษย์ เป็นต้น

2. ทฤษฎีบทบาทของ Nadel (Nadel's Role Theory) กล่าวว่า บทบาท คือ พฤติกรรมที่ส่งต่อพฤติกรรม 3 ลักษณะ คือ ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท เช่น ครูพูดเก่ง หรือมีอารมณ์ขัน ส่วนประกอบที่มีผลสำคัญต่อบทบาทและขาดมิได้ เช่น แพทย์ต้องรักษาคนไข้ เป็นครูต้องสอนหนังสือและส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมาย เช่น ครูต้องเป็นสมาชิกคุรุสภา

3. ทฤษฎีบทบาทของ Homann (Homann's Role Theory) กล่าวว่า บทบาทของบุคคลจะเปลี่ยนบทบาทไปตามตำแหน่งเสมอ เช่น ตอนกลางวันแสดงบทบาทสอนหนังสือเพราะเป็นครู ตอนเย็นแสดงบทบาทเรียนหนังสือเพราะเป็นนักศึกษาภาคสมทบ เป็นต้น

4. ทฤษฎีบทบาทของ พาร์สันและชิล (Parsons and Shils, 1951 : 4) เป็นบทบาทที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในสังคม ทำให้มนุษย์ต้องเริ่มบทบาทของตนเอง เช่น บุคคลมีเพื่อนมากต้องแสดงบทบาทมากขึ้นเป็นเงาตามตัว

5. ทฤษฎีบทบาทของ Merton (Merton's Role Theory) กล่าวถึงบทบาทว่า บทบาทของบุคคลแต่ละคนจะต้องมีตำแหน่งและบทบาทควบคู่กันไปไม่เหมือนกัน บทบาทจะมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับบทบาททางสังคมที่เข้าสังกัดอยู่ ตลอดจนลักษณะของบุคคลในสังคมนั้น

6. ทฤษฎีบทบาทของ Good (Good's Role Theory) กล่าวได้ว่าบทบาท คือ แบบแผนของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของแต่ละบุคคล และบทบาทดังกล่าวเกี่ยวข้องกับหน้าที่ของแต่ละบุคคลและบทบาทดังกล่าวควรเป็นข้อตกลงที่มีต่อสังคม

7. ทฤษฎีบทบาทของ Guskin (Guskin's Role Theory) กล่าวว่า พฤติกรรมของแต่ละบุคคล คือ ผลได้จากตำแหน่งทางสังคมของเขานั้นเอง และทฤษฎีบทบาทจัดเป็นข้อตกลงประการแรกของสถาบันต่างๆ ทางสังคมคาดหวังไว้บุคคลที่ได้รับตำแหน่งต่างๆ ควรปฏิบัติอย่างไร

เกศรี วิวัฒน์ปฐพี. (2551 : 15-16) ได้รวบรวมแนวคิดของนักมานุษยวิทยาที่สำคัญ ดังนี้

1. Ralph กล่าวว่า ฐานะตำแหน่ง (Status) จะเป็นตัวกำหนดบทบาท (Role) ทางสังคมซึ่งอยู่บนรากฐานของการปฏิบัติของคนในสังคมบทบาทเป็นชุดของความคาดหวังตามกฎเกณฑ์ (Normative Expectation) ที่เกี่ยวกับสภาพทางสังคมสอดคล้องกับแนวคิดโครงสร้างนิยม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. Biesanz กล่าวว่า บทบาท เป็นแบบแผนพฤติกรรมที่คาดหวังและเป็นที่ต้องการของบุคคลบางคนที่อยู่ในสภาพนั้นๆ อย่างไรก็ตามนักทฤษฎีบทบาทได้ตั้งสมมติฐานร่วมกันอยู่สองประการคือ ประการแรกได้แก่ บทบาทแนวโครงการสร้างนิยม มุ่งสนใจโครงสร้าง หน้าที่ของสถานภาพทางสังคม กล่าวคือบทบาทจะถูกมองว่าเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดกฎเกณฑ์ไว้ในสังคมและถูกคาดหวังว่าบุคคลในสถานภาพใดควรมีบทบาทอย่างไร ส่วนการมองบทบาทในลักษณะอีกประการหนึ่งคือ การปฏิสังสรรค์ลักษณะนิยม เป็นการให้ความสำคัญบุคคลอื่นและการให้ความคาดหวังต่อตนเองอย่างไรในการที่จะมีบทบาทในสังคมอันเกิดจากการมีปฏิสังสรรค์กับสังคม

3. Mead ได้เสนอทฤษฎีบทบาทการได้รับ (Role-Taking) โดยการแบ่งตนออกเป็น 2 ส่วนคือ “I” ซึ่งเป็นตัวซึ่งแสดงถึงสัญชาตญาณหรือลักษณะของบุคคล “I” เป็นการพัฒนาการของมนุษย์ที่เรียนรู้เป็นสิ่งแรกจากสังคมที่คาดหวัง “Me” ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงตนด้านสังคมที่เกิดจากความต้องการของสังคมและความต้องการของบุคคลที่จะได้รับ “Me” เป็นพัฒนาการที่มีช่วงเวลายาวนานตลอดชีวิต “Me” เป็นสิ่งที่ได้รับจากกระบวนการขัดเกลาทางสังคม 3 ชั้น คือ

3.1 ชั้นเลียนแบบ (Imitative Stage) เริ่มตั้งแต่เกิด 2 ปี โดยเด็กจะเลียนแบบหรือแสดงบทบาทที่ได้รับจากบุคคลอื่นๆ ที่เห็น (Role-Taking) โดยเฉพาะบุคคลที่มีความสำคัญต่อเขา (Significant Others) อยู่ใกล้ชิดกับเขา เช่น พ่อแม่จะเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการขั้นนี้มากที่สุด

3.2 ชั้นแสดงบทบาท (Play Stage) เริ่มอายุ 2-4 ปี เป็นขั้นที่เริ่มพัฒนาการของ “Me” เด็กจะเริ่มมีทัศนคติและการกระทำในสิ่งที่สังคมยอมรับ เด็กจะเริ่มเห็นว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เด็กจะเรียนรู้อะไรถูกอะไรผิดโดยมีพ่อแม่หรือผู้ควบคุมพฤติกรรม

3.3 ชั้นแสดงการเล่น (Game Stage) อายุ 4 ปีขึ้นไป เป็นขั้นที่เด็กเริ่มจะได้รับรู้และเห็นบทบาทการกระทำของบุคคลในสังคมนอกบ้าน จะเป็นการพัฒนาบทบาทที่สังคมส่วนใหญ่ (Generalized Other) ต้องการและความคาดหวังเริ่มมีการแสดงบทบาทหลายบทบาทในเวลาเดียวกัน

Hunt (1971 : 6) กล่าวว่า บทบาทที่บุคคลแสดงออกสามารถแบ่ง 5 ประเภทดังนี้

1. บทบาทที่กำหนดโดยสังคม (Role Prescriptions) เป็นบทบาทที่สังคมกำหนดไว้ว่าบุคคลที่อยู่ในตำแหน่งนั้นจะต้องทำอย่างไร เช่น สังคมกำหนดไว้ว่าครูต้องทำหน้าที่สอน แพทย์จะต้องทำหน้าที่รักษาคนไข้ เป็นต้น

2. บทบาทที่กำหนดให้คนเป็นตัวอย่างของสังคม (Role Etereotypes) เช่น การแต่งกาย การพูดจา ความประพฤติของคนในสังคมนิยมบ่งถึงวัฒนธรรมและสังคมของคนนั้น

3. บทบาทที่สังคมคาดหวัง (Role Expectations) เป็นบทบาทที่ผู้อื่นคาดหวังไว้ว่าผู้ดำรงตำแหน่งนั้นจะปฏิบัติอย่างไร เช่น ผู้ที่เป็นครูควรจะต้องมีความรู้สีกดี มีความประพฤติและคุณธรรมของการเป็นครูที่ดี เป็นต้น

4. บทบาทที่ทุกคนต้องปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์และหน้าที่ที่กำหนด (Role Enactment) เช่น ครูควรจะต้องปฏิบัติตามระเบียบ เป็นต้น

5. บทบาทที่ต้องปฏิบัติตามความคาดหวังของผู้ร่วมงาน (Counter Role Expectation) เช่น คนสองคนทำงานร่วมกันต่างมุ่งหวังว่าแต่ละคนจะต้องปฏิบัติหน้าที่ของตน แต่โดยความจริงแล้วทั้งสองฝ่ายจะต้องดูความมุ่งหวังของฝ่ายตรงข้ามด้วยว่าต้องการจะให้ทำอย่างไร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Turner (1982 : 349-351) ได้กล่าวถึงทฤษฎีบทบาทเชิงปฏิกรรมสัญลักษณ์นิยม (Symbolic Interactionism) โดยเปรียบเทียบเหมือนกับ “การเล่นละครบนเวที” (Dramaturgical Approach) ซึ่งประกอบด้วยลักษณะและความคาดหวัง (Expectation) ทั่วๆ ไป 3 ประการ

1. ความคาดหวังจากบท (Expectations from the “Script”) หมายถึง ภาวะความเป็นจริงต่างๆ ทางสังคม (Social Reality) จะสามารถเปรียบเทียบได้ เช่น บทบาทละคร (Script) ซึ่งประกอบด้วยตำแหน่งต่างๆ ทางสังคมมากมายโดยมีบรรทัดฐาน (Norms) เป็นตัวกำหนดบุคคลควรจะมีพฤติกรรมเช่นใดในสังคม การกระทำต่างๆ ทางสังคมจะถูกจัดระบบและควบคุมโดยบรรทัดฐานที่แตกต่างกันไป ตามสถานการณ์และเงื่อนไขทางสังคมที่แตกต่างกัน

2. ความคาดหวังจากผู้ร่วมแสดงอื่นๆ (Expectations from Other “Player”) หมายถึง การที่สังคมมีบรรทัดฐานซึ่งเปรียบเทียบบท (Script) ที่กำหนดบทบาทของบุคคลในความสัมพันธ์ทางสังคม แล้วบุคคลในสังคมจึงการสวมบทบาท (Role Taking) ซึ่งกันและกันเพื่อที่บุคคลจะได้คาดหวังพฤติกรรมของบุคคลอื่นในสังคมที่แสดงออกและสามารถปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ที่ถูกต้องตามความคาดหวังของสังคมและบุคคลอื่นๆ

3. ความคาดหวังจากผู้ชม (Expectations from the “Audience”) หมายถึง ความคาดหวังของบุคคลในสังคมที่อยู่ในสภาพต่างๆ กัน ซึ่งจะต้องคาดหวังและควรสวมบทบาทของบุคคลอื่นเพื่อที่จะเป็นเครื่องนำไปสู่การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอย่างถูกต้องและเป็นไปตามหลักการซึ่งเป็นความคาดหวังร่วมกัน

สรุปได้ว่า ทฤษฎีบทบาทที่นักวิชาการได้กล่าวไว้ข้างต้นเป็นกรอบความคิดที่กล่าวถึงบทบาทที่เป็นรูปแบบพฤติกรรมของบุคคลที่กำหนดขึ้นโดยความคาดหวังของสังคมให้บุคคลปฏิบัติ ตาม ซึ่งบทบาทดังกล่าวจะแสดงออกนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบภายใน ได้แก่ บุคลิกภาพลักษณะทางพันธุกรรม ซึ่งหลอมรวมเป็นบทบาททางสังคมและจะแปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นแต่งตั้งโดยสถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด ที่มีตำแหน่งในการบริหารสถานศึกษา

2.2.3 บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้อธิบายบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้ กรมสามัญศึกษา (2543 : 1) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 6 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดนโยบายและชี้แนวปฏิบัติในสถานศึกษา ผู้บริหารเป็นผู้วิเคราะห์นโยบายจากหน่วยเหนือ เพื่อนำมาเป็นนโยบายของสถานศึกษา พร้อมทั้งกำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ชัดเจนให้ผู้ถือปฏิบัติสามารถเข้าใจได้ตรงกัน และนำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดกรอบของแผนงาน ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดกรอบของแผนงาน โครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ตามนโยบายในขั้นตอนที่ 1 เพื่อให้สอดคล้องกับแผน โครงการ และกิจกรรมที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดผู้รับผิดชอบแผนงาน งานโครงการ กิจกรรม ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบโครงการพัฒนาองค์กร และจัดตั้งเป็นคณะกรรมการ อนุกรรมการ คณะทำงาน หรือ เป็นส่วนบุคคล ทุกขั้นตอนของนโยบาย แผนงาน งานโครงการ กิจกรรม โดยสามารถควบคุม ตรวจสอบติดตามงานได้ทุกระยะขั้นตอน จนกว่างานนั้นจะสัมฤทธิ์ผลตามที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 4 กระตุ้น เร่งรัด ผู้บริหารเป็นผู้พัฒนาด้วยการกระตุ้น เร่งรัดให้ผู้รับผิดชอบแผนงาน โครงการ กิจกรรม ดำเนินงานตามนโยบาย เพื่อให้งานนั้นดำเนินการตาม

เอกสารนี้เป็นนโยบายไปตามกำหนดเวลาของแผนเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอญญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขั้นตอนที่ 5 การติดตามและนิเทศ ผู้บริหารจำเป็นต้องควบคุมติดตาม ดูแลและนิเทศ ช่วยแก้ปัญหา พัฒนางาน สร้างขวัญและกำลังใจ เพื่อให้งานนั้นเป็นไปตามแผนและโครงการ

ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผลงาน การพัฒนาประชาสัมพันธ์และรายงาน ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดรูปแบบแนวการประเมิน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประชาสัมพันธ์และรายงานผลต่อชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

ธีระ รุญเจริญ ; ปราชญา กล้าผจญ ; และสัมมา รธนีย์. (2547 : 36-39) กล่าวถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประกอบด้วยเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. การเป็นผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำทางวิชาการ โดยให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและ สนับสนุน การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหมวด 4 ใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมีการวางแผนนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการ ปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างชัดเจน และสะดวกต่อการนำไปปฏิบัติให้คำปรึกษาแนะนำ และสร้างพลังความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิรูปการ ศึกษา

2. การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานอย่างอิสระ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารและบริหารงานในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษา โดย เน้นการมีส่วนร่วมทั้งครูและบุคลากรภายในโรงเรียน บุคคลและหน่วยงานภายนอกโรงเรียน ทั้ง หน่วยงานของภาครัฐและเอกชน อาทิ ครู บุคลากร พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ

3. การเป็นผู้อำนวยความสะดวก ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้แก่ บุคลากรในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องทั้งทางด้านวิชาการ อาทิ การจัดสื่อต่างๆ เช่น ตำรา เกม เทคโนโลยีช่วยการเรียนการสอนและอุปกรณ์ส่งเสริมการเรียนรู้ต่างๆ ตลอดจนการให้บริการและ การจัดสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ เช่น แหล่งเรียนรู้และศูนย์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถแสวงหา ความรู้ด้วยตนเองและจัดบรรยากาศของโรงเรียนให้อบอุ่น เพื่อให้ผู้เรียนมีความรักที่จะเรียนรู้และ รู้จักแสวงหาความรู้

4. การประสานความสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษามีการประสานงานและสร้างความ สัมพันธ์อันดีกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน เพื่อสร้างเครือข่ายผู้สนับสนุน ทรัพยากรต่างๆ ได้แก่ ทรัพยากรงบประมาณ ทรัพยากรบุคคล อาทิ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีความรู้และ ประสบการณ์พิเศษที่โรงเรียนต้องการให้มาช่วยพัฒนาโรงเรียน ทรัพยากรด้านการเรียนการสอนและ กิจกรรมต่างๆ เช่น อุปกรณ์การเรียนการสอน อุปกรณ์การศึกษา สื่อ เกม และเทคโนโลยีที่ทันสมัย

5. การส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาครูและ บุคลากรในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยส่งเสริมให้ครูเข้ารับการฝึกอบรม เข้าร่วมประชุมสัมมนา และ ไปทัศนศึกษา เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้ทันต่อสถานการณ์ความเจริญก้าวหน้าและ ความเปลี่ยนแปลงของโลกและเพื่อสามารถนำมาประยุกต์และปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้ดี ขึ้นรวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาแห่งอื่นๆ ตามความเหมาะสม

6. การสร้างแรงจูงใจ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีทัศนคติในเชิงบวกกับผู้ร่วมงาน มีความยืดหยุ่นในการทำงาน สร้างความเชื่อมั่นและเข้าใจในความต้องการของฝ่ายต่างๆ ให้ความสำคัญในความพยายามของทีมงาน และสร้างแรงจูงใจในการทำงานด้วยวิธีการต่างๆ อาทิ การ เอกสารนี้ แสดงความขอบคุณ การเผยแพร่ผลงานของทีมงานและก่ายยกย่องให้รางวัล ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. การประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องจัดให้มีการประเมินผล โดยส่งเสริมการประเมินผลในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ เพื่อรองรับการประเมินภายนอก มีการนำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษา เพื่อให้เป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและครบวงจร

8. การส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียน ของครูและทีมงานรวมทั้งผู้บริหารอาจเข้ามามีส่วนร่วมในการทำวิจัยด้วย

9. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับงานด้านเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนให้ชุมชนและสาธารณชนทราบ โดยวิธีการที่หลากหลายเพื่อสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน และสร้างการมีส่วนร่วมมากขึ้น

10. การส่งเสริมเทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี เพื่อให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าทั้งในและต่างประเทศ ให้สอดคล้องกับยุคสังคมแห่งการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2548 : 56) ได้กำหนดข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 ในหมวด 2 มาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน ดังนี้

1. ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษา
2. ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นกับการพัฒนาบุคลากรผู้เรียน และชุมชน
3. มุ่งมั่นพัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ
4. พัฒนาแผนงานขององค์กรให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
5. พัฒนาและใช้นวัตกรรมการบริหารจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้นไปลำดับ
6. ปฏิบัติงานขององค์กรโดยเน้นผลถาวร
7. รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ
8. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
9. ร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างสร้างสรรค์
10. แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
11. เป็นผู้นำและสร้างผู้นำ
12. สร้างโอกาสในการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์

จากพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542ก : 21-22) ในหมวด 1 คณะกรรมการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา มาตรา 27 ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา และมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ควบคุม ดูแลให้การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสอดคล้องกับนโยบาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการตามที่ ก.ค.ศ. และ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษากำหนด
2. พิจารณาเสนอความดีความชอบของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา

3. ส่งเสริม สนับสนุนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. จัดทำมาตรฐาน ภาระงานสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา

5. ประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ กฎหมายอื่นหรือตามที่ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาหรือคณะกรรมการสถานศึกษามอบหมาย

McCleary ; & Hencley. (อ้างใน สมบูรณ์ ธวัสนิจ. 2539 : 12) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่วางนโยบายทางการศึกษา คือ การกำหนดนโยบายที่ต้องตอบคำถามว่า ผู้เรียนคือใคร จะสอนอะไรแก่ผู้เรียน บริการทางการศึกษาที่จัดให้มีอะไรบ้าง เป็นงานที่เกี่ยวกับการกำหนดทิศทางและนโยบายทางการศึกษาและการบริหาร เป็นงานแปลงนโยบายออกมาเป็นกิจกรรมของสถานศึกษา ซึ่งจะต้องทำงานร่วมกับครูและเป็นงานเทคนิคการจัดทำตารางสอน การมอบหมายงาน การอำนวยความสะดวก การนิเทศ การงบประมาณ การควบคุม ตรวจสอบ ซึ่งเป็นงานส่งเสริมการเรียนการสอน การแนะแนว กิจกรรมนักเรียนและงานบริการ

Griffiths; and other. (อ้างใน งามพิศ คุณสอน. 2542 : 71) กล่าวว่า ภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษามี 4 ประการคือ (1) การปรับปรุงโปรแกรม การศึกษา (2) การคัดเลือกและพัฒนาบุคลากรด้านต่าง ๆ (3) การทำงานร่วมกับชุมชน (4) การจัด ภารกิจของหน่วยงานทางการศึกษาทั้งหมด

Hart ; & Quinn. (อ้างใน อาคม วัดไธสง. 2547: 71-72) กล่าวถึงบทบาทของผู้นำไว้ 4 บทบาท คือ

1. กำหนดวิสัยทัศน์ ผู้นำทางการศึกษาจะต้องเป็นคนฉลาด มีความคิดก้าวไกลกว่าคนทั่วไป ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากที่เป็นอยู่ไปทางที่ควรจะเป็น

2. กระตุ้นจูงใจ ผู้นำทางการศึกษาจะต้องกระตุ้นจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีความกระตือรือร้นทำงาน ซึ่งการกระตุ้นจูงใจก็ต้องอาศัยปัจจัยจูงใจทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน

3. นักวิเคราะห์ ผู้นำทางการศึกษาต้องรู้จักวิเคราะห์ปัญหา วิเคราะห์งาน แผนงาน และโครงการต่างๆ ที่จะต้องปฏิบัติแต่ละวัน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อผู้นำทางการศึกษา เพราะปัจจุบันการบริหารงานทางการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

4. วางแผนงาน ผู้นำทางการศึกษาจะต้องวางแผนงานเกี่ยวกับบุคคล วิชาการ อาคาร สถานที่ งบประมาณการเงิน ธุรการ อาคารสถานที่ กิจกรรมนักเรียน และความสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชน ยิ่งในปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาจะเป็นการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผู้บริหารจึงต้องร่วมกับบุคลากรของโรงเรียนและชุมชนในการวางแผนงานโรงเรียน

Krajewski ; Martin ; & Walden. (1983 : 60-291) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่สำคัญของผู้บริหารการศึกษา ไว้ดังนี้

1. จัดคนที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาทำงานให้เพียงพอกับภารกิจของสถานศึกษา
2. เป็นผู้นำพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งต้องอาศัยการพัฒนาปรับปรุงครูให้เป็นครูมืออาชีพ

3. เป็นผู้นำในการพัฒนาหลักสูตร โดยมีการประเมินหลักสูตร ปรับปรุงเนื้อหา ปรับปรุงสื่อปรับปรุงตารางการสอนของครู ปรับปรุงวิธีการสอนและกิจกรรม

4. จัดบริการแนะแนวและการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. จัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนเพื่อให้ความสามารถด้านสังคม การทำงาน และการเป็น ผู้นำ
6. มีการประเมินครูอาจารย์เป็นระยะ
7. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
8. บริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน
9. ดำเนินการเกี่ยวกับงบประมาณด้วยการจัดขอ จัดหาและใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีผลต่อคุณภาพการศึกษา
10. จัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์และปัจจัยอื่น ๆ ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถสรุปได้ว่า การกระทำหรือพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกมาตามหน้าที่ความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายอย่างมีศาสตร์และศิลป์ในการบริหารสถานศึกษา พร้อมทั้ง การกระตุน เร่งรัด จูงใจ สร้างขวัญกำลังใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อส่งผลดีต่อการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้บริหารสถานจึงมีบทบาทหลากหลาย เช่น บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นต้น

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.3.1 ความเป็นมา และความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ประเทศไทยได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ขึ้น ซึ่งมีข้อกำหนดเกี่ยวกับแนวทางจัดการศึกษาไว้หลายมาตรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้ระบุว่า รัฐจะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อย 12 ปี อย่างทั่วถึงมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (มาตรา 43) รวมทั้งระบุให้ผู้เรียนเกิดความรู้คู่คุณธรรมและกำหนดให้มีกฎหมายทางด้านการศึกษาขึ้น (มาตรา 81) (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542ก : 1)

จากแรงผลักดันและสภาพปัญหาดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะคุณภาพของนักเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้เริ่มปฏิรูปการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 เป็นต้นมา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 4) ในที่สุดก็เกิดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ขึ้น ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาฉบับแรกของประเทศไทย ได้มีการกำหนดเนื้อหาสาระต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมวดที่ 4 ว่าด้วยแนวทางการจัดการศึกษา ตั้งแต่มาตราที่ 22 - 30 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 ก : 2) ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ว่า การจัดการศึกษาต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้การจัดการเรียนการสอนต้องมุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญจึงต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้คิดได้แก้ปัญหาได้มีนิสัยรักการเรียนรู้ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนตลอดชีวิต เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรม มีค่านิยมที่ดีงาม โดยเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคม ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีรู้จักใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ยั่งยืน กระบวนการเรียนรู้ การจัดเนื้อหาต้องให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการฝึกกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์การประยุกต์ความรู้เพื่อใช้แก้ปัญหาเรียนรู้จากประสบการณ์จริง จัดบรรยากาศและ

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนเรียนรู้ไปพร้อมกัน การเรียนต้องเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง ชุมชน ทุกฝ่ายจึงสรุปได้ว่า ในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 บัญญัติว่า มาตรา 22 - 30 ซึ่งมีความหมายเดียวกันกับ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้คำว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามสาระที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวแล้ว

2.3.2 ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

แม้ว่าชื่อ “การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” จะเป็นที่คุ้นเคยของครูและผู้อยู่ในวงการศึกษามาโดยทั่วไป แต่ถ้าหากจะถามถึงความหมายแล้วจะพบว่า มีความแตกต่างกันออกไป บ้างก็ว่าเป็นการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรม บ้างก็ว่าเป็นการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น บ้างก็ว่าเป็นการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสนใจของตน หรือให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งจะเห็นว่ามีมีความแตกต่างกันไป ตามสิ่งที่ผู้ตอบเห็นว่าอะไรเป็นสำคัญที่ควรเน้น ซึ่งผู้ศึกษาใคร่นำเสนอความหมายตามทัศนะของผู้รู้และนักการศึกษาต่าง ๆ ดังนี้

John (อ้างใน ทิศนา แคมมณี. 2542 : 4) ซึ่งเป็นต้นคิดในเรื่องของการเรียนรู้ด้วยการกระทำ “Learning by doing” ได้ให้ความหมายว่าหมายถึง การเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเปลี่ยนจาก “ผู้รับ” มาเป็น “ผู้เรียน” และเปลี่ยนบทบาทครูจากผู้สอนหรือ ผู้ถ่ายทอด เป็น “ผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน”

Brandes and Ginnis (1986 : 171-175) กล่าวว่า การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือ ระบบการจัดการเรียนรู้ซึ่งมีผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ ด้วยความเชื่อในศักยภาพความเป็นมนุษย์ว่าสามารถพัฒนาให้บรรลุความสำเร็จได้ ผู้เรียนจึงต้องได้รับการสนับสนุนให้มีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน

Driscoll, Marcy Parkinn (1994 : 78) กล่าวว่า การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผู้เรียนไม่ได้เป็นเพียงผู้คอยรับการถ่ายทอดความรู้เท่านั้น แต่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยความกระตือรือร้น และร่วมกำหนดสิ่งที่ต้องการเรียน รวมทั้งวิธีการที่จะทำให้การเรียนนั้นสัมฤทธิ์ผล

วิวัฒน์ ระวังทุกข์ (2541 : 2) ได้ให้ความหมายว่า การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง วิธีการที่สำคัญที่สามารถสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่างๆ ที่ต้องการในยุคโลกาภิวัตน์ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง ในเรื่องที่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความสามารถของตน และได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่

ทิศนา แคมมณี (2542 : 5) ได้ให้ความหมายการให้ผู้เรียนเป็นสำคัญว่า หมายถึง การให้ผู้เรียนเป็นจุดสนใจ (Center of attention) หรือเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ คือ บทบาทในการเรียนรู้ โดยดูจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยความกระตือรือร้น ตื่นตัว ตื่นใจ จดจ่อ ผูกพันกับสิ่งที่ทำ

เริงชัย จงพิพัฒน์สุข (2542 : 12) กล่าวว่า กิจกรรมเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นกิจกรรมที่ ผู้เรียนกระทำเพื่อค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองภายใต้การชี้แนะและกำกับดูแลของครูผู้สอน

ไสว พักขาว (2542 : 7) ได้ให้ความหมายของการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ว่า คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนใช้กระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเองและฝึกฝนให้ใช้กระบวนการอย่างชำนาญ เป็นการเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้

เพราะฉะนั้นจึงสรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่คำนึงถึงผู้เรียนสำคัญที่สุด มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติคิดค้น สร้างความรู้ในสิ่งที่ตนชอบ ถนัด สอดคล้องกับวิถีชีวิตด้วยตนเอง อย่างกระตือรือร้น ด้วยความรับผิดชอบและมีความสุขกับการเรียนรู้นั้นโดยมีครูคอยอำนวยความสะดวก ให้คำแนะนำและเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด

2.3.3 หลักการของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีหลักการดังนี้ (วัฒนาพร ระเบียบทุกข์. 2541 ก : 9-10)

1) ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ผู้เรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้อุบัติของครูเป็นผู้สนับสนุน (Supporter) และเป็นแหล่งความรู้ (Resource person) ของผู้เรียน ผู้เรียนจะรับผิดชอบตั้งแต่เลือกที่จะเรียน วางแผนการเรียน แล้วเริ่มต้นเรียนรู้ด้วยการศึกษา ค้นคว้า ตลอดจนประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2) เนื้อหาวิชา มีความสำคัญและมีความหมายต่อการเรียนรู้ นั่นคือ ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกสิ่งที่จะเรียน ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน และความต้องการของผู้เรียน จะต้องนำมาพิจารณาประกอบการเรียนรู้ที่สำคัญและมีความหมายจึงขึ้นอยู่กับ “สิ่งที่จะสอน” และ “วิธีที่จะสอน”

3) การเรียนรู้จะประสบความสำเร็จ หากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน การสอน การได้คิด ได้ร่วมวางแผน การได้ค้นพบประเด็นปัญหาที่ท้าทาย ผู้เรียนจะรู้สึกพึงพอใจหากได้ประเมินความสำเร็จของตน และการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน และครูก็ยิ่งจะมีความสุข

4) สัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้เรียน การสนทนากันเป็นการปฏิสัมพันธ์ไม่เพียงพอ ต้องเป็นปฏิสัมพันธ์ในเชิงช่วยเหลือภายในกลุ่มด้วย

5) ครูคือผู้อำนวยความสะดวกและเป็นแหล่งความรู้ ครูต้องมีความสามารถในการค้นพบความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน สามารถคิดได้หลากหลายแบบ เป็นแหล่งความรู้ที่มีคุณค่าของผู้เรียน และสามารถค้นหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมให้กับผู้เรียน สิ่งที่จะช่วยให้การสื่อสารระหว่างบุคคล ให้การเรียนรู้ประสบความสำเร็จ คือ ปฏิภาณ ไหวพริบ ทักษะ อารมณ์ขัน ความเต็มใจที่จะเรียนรู้ของผู้เรียน ความเต็มใจของครูที่จะให้การช่วยเหลือโดยไม่มีเงื่อนไข

6) ผู้เรียนมีโอกาสเห็นตนเองในแง่มุมที่แตกต่างจากเดิม ผู้เรียนกลายเป็นผู้มีความมั่นใจในตนเองและควบคุมตนเองได้มากขึ้น กลายเป็นบุคคลที่ตนเองอยากเป็นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม เปิดเผยตนเองต่อเหตุการณ์ต่างๆ

7) การพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนหลายๆ ด้านไปพร้อมกันทั้งด้านความรู้ความคิด อารมณ์และสังคม

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2543 : 20) ได้เสนอหลักการของการเรียนการ เอกสารนี้เสนอที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ดังนี้ เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 1) เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองและมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียนการสอน
- 2) การเรียนรู้ไม่ได้เกิดจากแหล่งเดียว แต่มาจากหลายๆ แหล่ง
- 3) การเรียนรู้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบด้วยตนเอง มีส่วนช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี
- 4) กระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 5) การเรียนรู้มีความหมายและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

เพราะฉะนั้นจึงสรุปได้ว่า การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีแนวคิด มาจากปรัชญาการศึกษาต่างๆ มีความสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ คือ กลุ่มพฤติกรรมนิยม กลุ่มพุทธินิยมและกลุ่มมนุษยนิยม โดยมีหลักการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน เนื้อหาวิชา มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ การเรียนรู้จะประสบความสำเร็จเมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วม ปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนต้องเป็นไปในทางช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ครูคือผู้อำนวยความสะดวก และเป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้เรียนมีโอกาสเห็นตนเองในแง่มุมที่แตกต่างจากเดิมการพัฒนาการเรียนรู้เกิดขึ้นพร้อมกันได้หลายทาง การเรียนรู้มีความหมายสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2.3.4 เป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีเป้าหมายที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะ ดังนี้ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2540 : 3-4)

1. เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี คือ เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะทางจิตใจที่ดี มีพฤติกรรมของ ความมีวินัย และค่านิยมประชาธิปไตยความมีวินัย หมายถึง พฤติกรรมที่ช่วยให้บุคคลสามารถควบคุมตนเองและส่วนรวมไม่ให้ล่วงละเมิดความชั่ว กฎหมาย ซึ่งพฤติกรรมความมีวินัย ได้แก่ ความสนใจ ความใฝ่รู้ การควบคุมตนเอง ความรับผิดชอบ ความมีเหตุผล ความซื่อสัตย์และความขยันอดทน

ค่านิยมประชาธิปไตย หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมของบุคคลที่เห็นคุณค่าของตนเอง และคุณค่าของคนอื่น เคารพสิทธิและปกป้องสิทธิของตนและผู้อื่นด้วยจิตใจที่เคารพต่อคุณค่าของเสียงส่วนใหญ่ที่มีเหตุผลและถูกต้องด้วยความเข้าใจระหว่างกันและกันด้วยสันติ พฤติกรรมที่บ่งชี้ความเป็นประชาธิปไตย ได้แก่ การเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น การยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น การเคารพสิทธิของคนอื่น และปกป้องสิทธิของตน ความมีเหตุผล เคารพกฎหมาย กติกาของสังคม ทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็น รวมทั้งมีความเสียสละ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทาง ซึ่งถือเป็นเป้าหมายของพระราโชบายการศึกษาแห่งชาติในมาตรา 24 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542 ก : 13) ที่ว่าการจัดการเรียนการสอนต้องผสมผสานความรู้ต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ทุกวิชา

2. เพื่อพัฒนาคนให้เก่ง นอกจากการเป็นคนดีแล้ว สังคมยังต้องการคนเก่ง มีความรู้ความสามารถ มาช่วยกันพัฒนาและแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่มีอยู่มากมายในสังคม ดังที่ Howard (อ้างใน วิชัย วงษ์ใหญ่, 2540 : 5-7) ได้จำแนกความเก่งของคนไว้ 7 ประเภทหลัก ๆ ดังนี้

- 2.1 ด้านภาษา (Verbal/linguistic) เป็นศักยภาพของนักโต้วาทีที่นักร้อง นักประพันธ์

- 2.2 ด้านดนตรีการเต้นจังหวะ (Musical/rhythmic) นักดนตรีแต่งเพลง นักเต้นรำ

- 2.3 ด้านตรรกและคณิตศาสตร์ (Logical/mathematics) นักคณิตศาสตร์

เอกสารนี้วิทยาศาสตร์จึงวางไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 2.4 ด้านการเคลื่อนไหว (Body/kinesthetic) นักกีฬา นักวิทยาศาสตร์
- 2.5 ด้านศิลปะ/มิติสัมพันธ์ศิลป์ วิศวกร สถาปัตย์
- 2.6 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล/การสื่อสาร (Interpersonal) เป็น
ศักยภาพของนักประชาสัมพันธ์พิธีกร สื่อมวลชน ครู
- 2.7 ด้านความรู้สึกรู้สึก/ความลึกซึ้งในจิตใจ (Interpreter) นักเขียน นักปรัชญา
นักจิตวิทยา และแพทย์

ส่วนเป้าหมายด้านความเก่งของผู้เรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 และที่แก้ไข (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 นั้น ได้กำหนดไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 ก : 54-55) คือ 1) ให้มีความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม 2) ต้องมีความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 3) ความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา 4) ต้องมีความรู้ด้านคณิตศาสตร์ด้านภาษา และ 5) ต้องมีความรู้และทักษะในการประกอบวิชาชีพ

3. เพื่อพัฒนาคนให้มีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข

เพราะฉะนั้นจึงสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คือ มีความรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพ เป็นคนดีคือ มีคุณธรรมและจริยธรรม มีความสุข คือ อยู่ร่วมกันอย่างพึ่งพาอาศัย ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เบียดเบียน รักเคารพในสิทธิ ปฏิบัติตามกฎหมาย บริโภคสิ่งต่างๆ ด้วยปัญญา

2.3.5 หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวทางการจัดทำหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรต้องมีลักษณะที่หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล สาระของหลักสูตรทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้สมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนั้นในมาตราที่ 27 วรรค 2 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 ก : 15) ยังได้กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสม เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ส่วน กรมวิชาการ (2545 : 13) ได้กำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องกับแนวคิดข้างต้น ไว้ดังนี้

1. หลักสูตรสู่อานาคต มีความเป็นสากล มีมาตรฐาน
2. หลักสูตรมีลักษณะกว้าง ยืดหยุ่น หลากหลายต่อเนื่อง เชื่อมโยงสัมพันธ์กับชีวิตจริง
3. ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร ผลการจัดการเรียนการสอน
4. เนื้อหาสาระของหลักสูตรต้องมีความสมดุลระหว่างศาสตร์กับศิลป์ ทฤษฎี และ
การปฏิบัติเทคโนโลยีและธรรมชาติ
5. เพิ่มเติมเนื้อหาสาระที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในอนาคต เช่น ความรู้เรื่องการจัดการ
ภาษาต่างประเทศ คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
6. เพิ่มเนื้อหาสาระที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในส่วนของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ว่าดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ. 2542 ก : 26)

1. ให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยต้องจัดสภาวะ แวดล้อมบรรยากาศ รวมทั้งแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ให้หลากหลาย เพื่อเอื้อต่อความสามารถของแต่ละ บุคคลเพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจ โดย เหมาะสมกับวัยและศักยภาพของผู้เรียน เพื่อให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและสถานที่ เป็นการ เรียนรู้กันและกันอันก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม และประเทศชาติโดยการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และทุกส่วนของสังคม

2. ต้องถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด การเรียนการสอนต้องมุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็น สำคัญ จึงต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นมีนิสัยรักการเรียนรู้และเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ส่วนกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่ แก้ไข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวทางเพื่อให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 ข : 13)

1. การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของ ผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. ให้มีการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการ ประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำ เป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วน สมดุล กันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

5. ส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก และให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียน การสอน แหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

6. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

จากแนวทางการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวข้างต้น เห็นได้ว่าได้มีนักการศึกษาหลาย ท่านได้ทำการค้นคว้า ศึกษา วิจัย กำหนด และพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ ซึ่งขอนำมากล่าวไว้ ดังนี้

กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โมเดล ชิปปา (CIPPA Model) หรือแบบประสาน 5 แนวคิดหลักของ ทิศนา แจมมณี (2542 : 14-15) ซึ่งมีสาระโดยสรุป ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

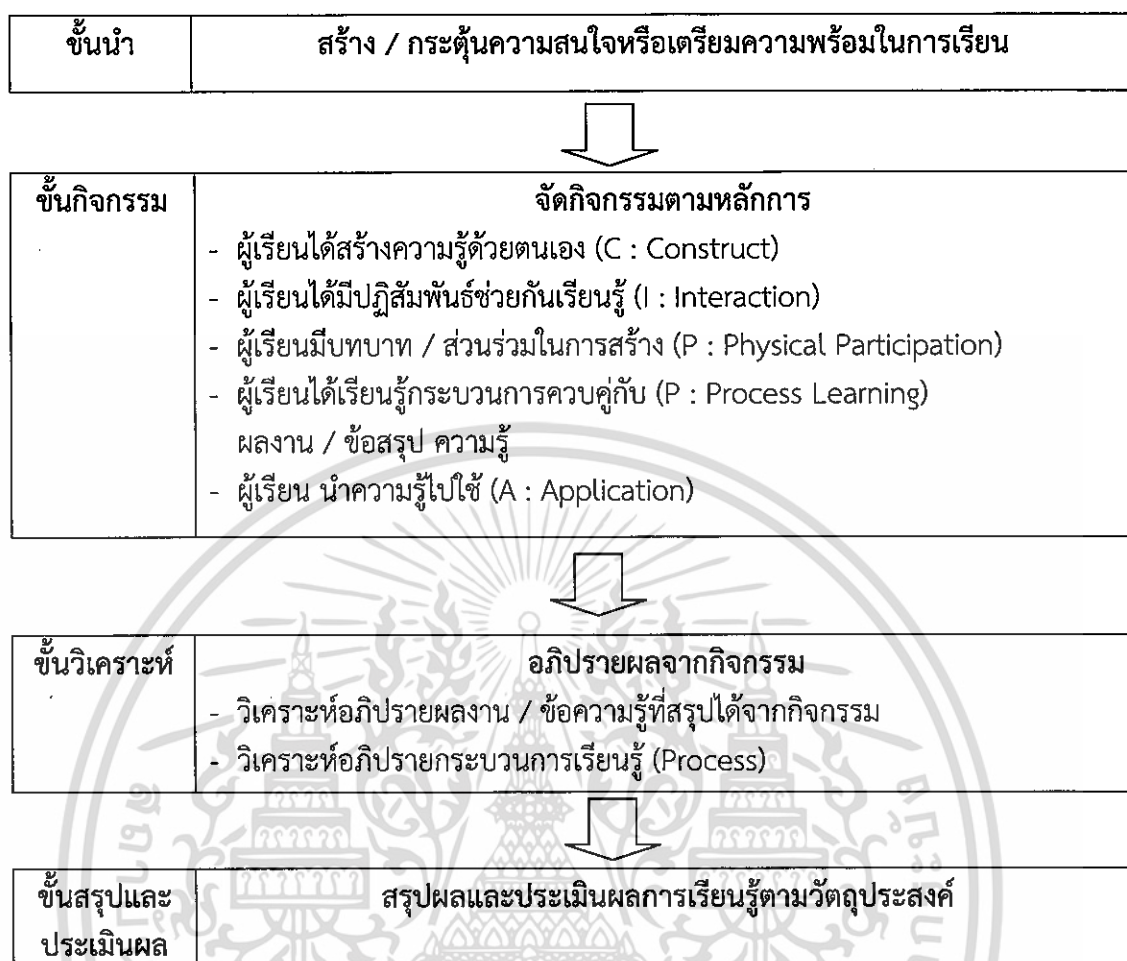
C มาจากคำว่า Construct ซึ่งหมายถึง การสร้างความรู้ตามแนวคิด Constructivism กล่าวคือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง การที่ผู้เรียนได้มีโอกาส สร้างความรู้ด้วยตนเองนี้เป็นกิจกรรมที่ยั่วให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา

I มาจากคำว่า Interaction หมายถึง การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีจะต้องเปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลและแหล่งความรู้ที่หลากหลาย ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม

P มาจากคำว่า Process learning หมายถึง กระบวนการต่างๆ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการต่างๆ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม กระบวนการพัฒนาตนเอง เป็นต้น การเรียนรู้กระบวนการเป็นสิ่งสำคัญเช่นเดียวกับการเรียนรู้ เนื้อหาสาระต่างๆ การเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญาอีกด้านหนึ่ง

P มาจากคำว่า Physical participation หมายถึง การให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เคลื่อนไหวร่างกาย โดยการทำกิจกรรมในลักษณะต่างๆ ซึ่งเป็นการทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางร่างกาย

A มาจากคำว่า Application หมายถึง การนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้ประโยชน์จากการเรียน และช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้เพิ่มเติมขึ้นเรื่อยๆ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีมีแต่เพียงการสอนเนื้อหาสาระให้ผู้เรียนเข้าใจ โดยขาดกิจกรรมการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้จะทำให้ผู้เรียนขาดการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติซึ่งจะทำให้การเรียนรู้เกิดประโยชน์เท่าที่ควร การจัดกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้นี้เท่ากับเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายๆ ด้าน ดังรูปภาพ 2.2

รูปที่ 2.2 ลักษณะการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซีปปา (CIPPA)

ที่มา : ทิศนา แชนมณี (2542 : 14-15)

นอกจากนั้น วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541ก : 17-45) ได้เสนอเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 6 วิธีคือ

1. วิธีการจัดการเรียนการสอนทางอ้อม (Indirect instruction) การเรียนการสอนโดยวิธีนี้มีแนวคิดพื้นฐานว่า “ยิ่งผู้เรียนมีวุฒิภาวะสูงขึ้น ยิ่งมีความรับผิดชอบที่จะค้นหา สืบพบ ข้อความ และสรุปข้อความจากประสบการณ์การเรียนรู้ของตนมากขึ้น” ตัวอย่างวิธีการจัดการเรียนรู้แบบนี้ ได้แก่การจัดการเรียนการสอนแบบค้นพบ (Discovery) แบบสืบค้น (Inquiry) แบบแก้ปัญหา (Problem solving) แบบสร้างแผนผังความคิด (Concept mapping) แบบใช้กรณีศึกษา (Case study) แบบใช้คำถามแบบโสเครติส (Socratic questioning) และแบบใช้การตัดสินใจ (Decision making)

2. วิธีการศึกษารายบุคคล (Individual study) การจัดการเรียนการสอนแบบนี้รู้จักกันในชื่อว่าการเรียนรู้แบบอิสระ (Independent learning) การเรียนรู้แบบกำกับตนเอง (Self directed learning) เป็นการพัฒนาตนเองและการฝึกทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต กิจกรรมที่ครูสามารถเลือกใช้ให้ผู้เรียนปฏิบัติในการศึกษาเป็นรายบุคคล เช่น รายงาน การค้นคว้าอิสระ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรียงความ การแก้ปัญหา การเรียนเสริม โครงการการตัดสินใจ ศูนย์การเรียนรู้ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ การมอบหมายงานเป็นรายบุคคล คู่สัญญาการบ้าน

3. การจัดการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับเทคโนโลยี (Technology related instruction) การจัดการเรียนการสอนแบบนี้ใช้เพียงบางสถานการณ์ เพื่อให้ประสบการณ์กับผู้เรียนอย่างกว้างไกลไม่ใช่เป็นการใช้เทคโนโลยีสอนแทนครูแต่เป็นการใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยสอน เทคโนโลยีที่นำมาช่วยสอนมีสิ่งพิมพ์แหล่งทรัพยากรในชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ ชุดการสอน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน บทเรียนสำเร็จรูป เป็นต้น

4. การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นปฏิสัมพันธ์ (Interaction instruction) เป็นการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในเชิงร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น การอภิปรายการสนทนา การโต้วาทิ กลุ่มแก้ปัญหา กลุ่มติวการเรียนรู้แบบร่วมมือ บทบาทสมมติ กลุ่มสืบค้นการประชุมแบบต่างๆ

5. การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Instruction) การจัดการเรียนการสอนแบบนี้ เป็นวิธีการส่งเสริมการรับรู้จากประสบการณ์เป็นเทคนิควิธีการปฏิบัติของผู้เรียนแต่ละบุคคล เน้นที่กระบวนการเรียนรู้มากกว่าการปฏิบัติผู้เรียนจะได้กำกับการเรียนรู้ของตนและได้รับประสบการณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก เจตคติและค่านิยมของตน ประสบการณ์ที่ ผู้เรียนได้เรียนรู้ อาจอยู่ในรูปโครงการ เกม สถานการณ์ การทำงาน การทัศนศึกษา การสัมภาษณ์จริง บทบาทสมมติสถานการณ์จำลอง การแสดงละคร การเล่าเรื่องสด ๆ การสังเกตจริง การสร้างงาน ศิลปะ

6. การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ (Cooperative learning) การเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วย สมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกันโดยที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้ ซึ่งองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือก็คือการพึ่งพาอาศัยกัน การปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด หน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละคน ทักษะทางสังคมและกระบวนการกลุ่ม

การเรียนการสอนแบบร่วมมือสามารถนำมาใช้ได้กับการเรียนทุกรายวิชา ทุกระดับชั้น และจะมีประสิทธิภาพอย่างยิ่งกับการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนในด้านต่อไปนี้

1. การแก้ปัญหา
2. การกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้
3. การคิดแบบหลากหลาย
4. การปฏิบัติภารกิจที่ซับซ้อน
5. การเน้นคุณภาพงาน
6. การเสริมสร้างประชาธิปไตยในชั้นเรียน
7. ทักษะทางสังคม
8. การสร้างนิสัยความรับผิดชอบร่วมกัน
9. ความร่วมมือภายในกลุ่ม

สุมณฑา พรหมบุญ และคณะ (2542 : 39) ได้เสนอแนวคิดวิธีการเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม (Group dynamics, Group process) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะต้องปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีแรงจูงใจร่วมกัน แต่ทุกคนในกลุ่มมีอิทธิพลต่อกันและกัน กิจกรรมการเรียนการสอนแบบนี้เช่น เกม บทบาทสมมติกรณีตัวอย่าง อภิปรายกลุ่ม

2. การจัดการเรียนการสอนแบบสรรค์สร้างความรู้ (Cooperative learning) เป็นการเรียนรู้ที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ สมาชิกแต่ละคนจะต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมทั้งเป็นกำลังใจแก่กันและกัน สมาชิกแต่ละคนต้องรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง พร้อมกับการดูแลเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม การเรียนการสอนแบบร่วมแรงร่วมใจมีบางประการ คล้ายคลึงกับการเรียนการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม แต่แตกต่างกันในรายละเอียด เช่น โดยหลักการเรียน ทำงานเป็นกลุ่มเล็กๆ เหมือนกัน แต่สมาชิกกลุ่มย่อยของการเรียนการสอนแบบร่วมแรงร่วมใจมีคุณลักษณะที่แตกต่างกัน เพื่อเปิดโอกาสให้แต่ละคนนำศักยภาพส่วนตน มาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน กิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เช่น การเล่าเรื่องรอบวงมุมสนทนา คู่ตรวจสอบคู่คิด ปรินาคาความคิด กลุ่มร่วมมือ การร่วมมือ การแข่งขัน ร่วมกันคิด

3. การเรียนการสอนแบบร่วมแรงร่วมใจ (Constructivist) เป็นวิธีการเรียนการสอนที่ต้องการแสวงหาความรู้สร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง

เพราะฉะนั้นจึงสรุปได้ว่า การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องมีลักษณะที่หลากหลาย เหมาะสมกับแต่ละระดับชั้นของผู้เรียน สนองความสนใจ ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคล มีความยืดหยุ่น เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เนื้อหาสาระมีความสมดุลระหว่างศาสตร์กับศิลปวิทยาการปฏิบัติเทคโนโลยีกับธรรมชาติ

ส่วนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดได้ แก้ปัญหาเป็น การจัดเนื้อหาต้องสอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถ ความถนัด และความแตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง ได้ประกอบกิจกรรม ยึดการปฏิสัมพันธ์การมีส่วนร่วม จัดสิ่งแวดล้อม ให้คำปรึกษาแนะนำเสริมสร้างให้ผู้เรียนได้แสดงออก ใช้ศักยภาพที่มีอยู่อย่างเต็มที่ภายใต้บรรยากาศแห่งการยอมรับซึ่งกันและกัน ครูผู้สอนต้องชาญฉลาดในการใช้ถึงสิ่งรอบตัวสถานการณ์จริง สื่อเสริมประสบการณ์แหล่งการเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดโลกหรืออินเทอร์เน็ตรวมทั้งโลกเป็นห้องเรียน

2.3.6 แนวทางการประเมินผลที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การวัดและประเมินแนวใหม่ที่เชื่อกันว่ามีความสอดคล้องกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีหลายแนวทาง เช่น การประเมินจากสภาพจริง (Authentic assessment) ซึ่งจะมุ่งเน้นการประเมินภาคปฏิบัติ (Performance assessment) ของผู้เรียนที่ยอมรับกันแพร่หลายของการประเมินประเภทนี้ก็คือ การประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio assessment) ซึ่งการประเมินแต่ละประเภทมีลักษณะดังนี้ (วัฒนาพร ระบุบุทกข์. 2541ก : 63)

1. การประเมินจากสภาพจริง (Authentic assessment) การประเมินจากสภาพจริง หมายถึง การวัดและประเมินผลกระบวนการทำงานในด้านสมอง การคิด หรือจิตใจของผู้เรียนอย่างเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตรงไปตรงมา ด้วยการสังเกต การบันทึก และรวบรวมข้อมูลจากงาน และเป็นวิธีการที่นักเรียนทำ เพื่อเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ เพื่อสนองจุดประสงค์ของหลักสูตร และความต้องการของสังคมซึ่ง สุวิทย์ มูลคำ (2542 : 13) ได้เสนอลักษณะสำคัญของการประเมินตามสภาพจริง ดังนี้

1.1 เป็นการประเมินที่ทำไปพร้อมๆ กัน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสามารถกระทำได้ตลอดเวลาทั้งที่โรงเรียน บ้าน และชุมชน

1.2 เป็นการประเมินที่ยึดพฤติกรรมแสดงออกของผู้เรียนที่แสดงออกมาจริง ๆ

1.3 เน้นการพัฒนาผู้เรียนเด่นชัด และให้ความสำคัญในการพัฒนาจุดเด่นของผู้เรียน

1.4 เน้นการประเมินตนเองของผู้เรียน

1.5 ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสถานการณ์ที่เป็นจริง

1.6 ใช้ข้อมูลที่หลากหลาย มีการเก็บข้อมูลระหว่างปฏิบัติในทุกด้าน ทั้งที่บ้าน โรงเรียนและชุมชน

1.7 เน้นคุณภาพของผลงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้น ซึ่งเป็นผลจากการบูรณาการความรู้ความสามารถหลาย ๆ ด้านของผู้เรียน

1.8 เน้นการวัดความสามารถในการคิดระดับสูง

1.9 ส่งเสริมปฏิบัติสัมพันธ์ทางบวก มีการชื่นชม ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

1.10 เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียน ครูผู้ปกครอง

2. การประเมินภาคปฏิบัติ (Performance assessment) การประเมินภาคปฏิบัติคือการประเมินด้วยการทดสอบความสามารถในการทำงานของผู้เรียน ภายใต้สถานการณ์และเงื่อนไขที่สอดคล้องกับสภาพจริงมากที่สุด การประเมินภาคปฏิบัติสามารถประเมินได้ 3 ลักษณะ คือ ประเมินกระบวนการ ประเมินผลผลิต และประเมินกระบวนการและผลผลิต ซึ่ง วัฒนาพร ระวังบุทกซ์ (2541ก : 64-65) ได้กล่าวถึงวิธีประเมินภาคปฏิบัติดังนี้

2.1 การสืบค้น (Inquiry) ครูอาจใช้วิธีถามจากผู้เรียนตรงๆ เกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อตนเอง ต่อการปฏิบัติงานของตน และความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องภาวะต่างๆ ครูอาจต้องฝึกวิธีการตรวจสอบผลงานให้กับผู้เรียน แล้วให้ผู้เรียนรายงานผลการตรวจสอบผลงานของตน โดยอาจใช้วิธีพูดเขียน หรือตรวจแบบตรวจสอบรายการ หรือบันทึกข้อดีและข้อด้อยของตนเอง

2.2 การสังเกต (Observation) ครูสังเกตลักษณะเข้ามีส่วนร่วมในการเรียนและการประกอบกิจกรรมต่างๆ ของผู้เรียน รวมถึงการตอบคำถามและการทำงานที่ได้รับมอบหมายคนเดียวหรือร่วมกันเป็นกลุ่ม

2.3 การวิเคราะห์ (Analysis) ครูจำเป็นต้องวิเคราะห์การปฏิบัติของผู้เรียนแต่ละคนเช่นเดียวกับการบันทึกการสังเกต เพื่อค้นหาว่าส่วนใดที่ผู้เรียนทำได้ดีส่วนใดควรปรับปรุง

2.4 การทดสอบ (Testing) เป็นกระบวนการวัดการปฏิบัติของผู้เรียนอย่างเป็นระบบโดยเริ่มจากการวัดการเรียนการสอน การกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนและกำหนดวิธีการบันทึกคะแนน หรือความสามารถของผู้เรียนรายบุคคลหรือกลุ่ม เพื่อตัดสินระดับความสำเร็จในการเรียนรู้ตามผลงานหรือกระบวนกำกับการที่กำหนด

เอกสารนี้เป็นเอกสารของศูนย์วิจัยเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. การประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio assessment) แฟ้มสะสมผลงานเป็นแนวทางหนึ่งที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการประเมินผลงานที่ผู้เรียนแสดง กระทำ ผลิต หรือสร้างความรู้ขึ้นมาด้วยตนเอง เพื่อประเมินความก้าวหน้าของการเรียน (วัฒนาพร กระจับทุกข์, 2541ก : 67) เป็นสิ่งที่รวบรวมตัวอย่าง (Samples) หรือบางส่วนของหลักฐาน (Evidence) ที่แสดงถึงผลสัมฤทธิ์ ความสามารถ ความพยายาม หรือความถนัดของบุคคล หรือประเด็นที่ต้องจัดทำแฟ้มสะสมผลงานไว้อย่างเป็นระบบ โดยบุคคลนั้นและบุคคลที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดทำแฟ้มร่วมกัน (สุวิทย์ มูลคำ และคณะ. 2542 : 27)

แฟ้มสะสมผลงานของนักเรียน เป็นแฟ้มสะสมงานที่แสดงถึงความสามารถ จุดเด่นจุดด้อย ความสำเร็จ ตลอดถึงพัฒนาการในการเรียนรู้ของผู้เรียน แล้วนำมาสะสมไว้ในภาชนะอย่างใดอย่างหนึ่ง อย่างเป็นระบบ และมีจุดมุ่งหมาย เพื่อใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศ แสดงถึงความพยายาม เจตคติ แรงจูงใจ ความเจริญงอกงาม ความสัมฤทธิ์ผลในการเรียนรู้ของเด็ก โดยที่ครูและนักเรียนร่วมกันสร้างและประเมินแฟ้มสะสมผลงานด้วยกัน (สุวิทย์ มูลคำ และคณะ. 2542 : 29)

สุมนธา พรหมบุญ และคณะ (2542 : 38) ได้เสนอวิธีประเมินผล 5 ประการ ดังนี้

1. การประเมินผลโดยทดสอบความรู้พื้นฐานหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังเช่นที่เคยปฏิบัติมา โดยที่ครูมีความรู้และความเข้าใจเรื่องเทคนิคการออกข้อสอบและการตัดสินผล
2. การประเมินจากแฟ้มสะสมผลงานของเด็ก
3. การประเมินจากการติดตามกระบวนการทำงานของเด็ก
4. การประเมินจากการพัฒนาลักษณะนิสัยของเด็ก
5. การประเมินจากข้อสอบมาตรฐาน เพื่อวัดความสามารถพิเศษด้านต่างๆ

นภนตร ธรรมบวร (2542 : 13) ได้สรุปการประเมินผลการเรียนการสอนตามแนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

การประเมินผลการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นความเข้าใจของผู้สอนที่มีต่อพัฒนาการการเรียนรู้ ความเข้าใจและความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งถือเป็นกระบวนการที่สำคัญจะต้องดำเนินการให้ต่อเนื่องสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนครอบคลุมไปถึงการประเมินรูปแบบต่างๆ ที่ไม่เป็นทางการด้วย เช่น สังเกต จดบันทึก แฟ้มสะสม ผลงานเด็ก เป็นต้น ส่วนกรมวิชาการได้กำหนดการประเมินผลไว้ว่า การวัดผลประเมินผลต้องเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน มีส่วนร่วมในการประเมิน วิธีการประเมินนี้มีความหลากหลาย มีแฟ้มคุณภาพผลงานที่นักเรียนเลือกแฟ้ม สะท้อนความแรงรอบตัวของผู้เรียน

เพราะฉะนั้นจึงสรุปได้ว่า การประเมินผลที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีวิธีการที่หลากหลาย เช่น การประเมินผลจากสภาพจริง การประเมินภาคปฏิบัติการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน การประเมินโดยใช้ข้อสอบมาตรฐาน การประเมินจากการพัฒนาลักษณะนิสัยของเด็ก ซึ่งอาจจะใช้วิธีการสืบค้น วิธีสังเกต วิธีการสังเคราะห์เพื่อประเมินความงอกงามในทุกๆ ด้านของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินด้วย

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผู้บริหารโรงเรียนถือว่าเป็นบุคคลที่สำคัญอย่างยิ่งคนหนึ่งที่ผลักดันการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไปสู่ความสำเร็จ เพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่จะต้องคอยอำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ และรับการส่งเสริมอย่างจริงจังทั้งคำพูด และการปฏิบัติ ซึ่งมีนักการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้เสนอบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่สามารถปฏิบัติให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและหากผู้บริหารสามารถปฏิบัติตามบทบาทดังกล่าวแล้ว ย่อมทำให้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประสบความสำเร็จ ซึ่งขอนำแนวคิดของแต่ละท่านมาเสนอ ดังต่อไปนี้

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2541ก : 80-83) ได้เสนอไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำในการเปลี่ยนแปลงจะต้องส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยต้องจัดทำแผนงานโครงการ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาครู และบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่จัดเตรียมสิ่งสนับสนุน บริหาร และบริการหลักสูตรให้มีความหลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ดำเนินการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชนและจัดการเรียนการสอน จัดระบบการนิเทศภายในเพื่อช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษาและให้กำลังใจแก่ครู จากนั้นก็ประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อดูความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรคแล้วนำมาปรับปรุงและพัฒนา

กระทรวงศึกษาธิการ (2542ก : 27) ได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาจัดทำหลักสูตร
2. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมกันจัดการเรียนการสอน
4. สนับสนุนให้มีการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน
5. ส่งเสริมการจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน
6. พัฒนาครูและบุคลากรให้รู้และเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน
7. ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชนในการจัดการเรียนการสอน
8. ประเมินผลการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้

ธวัช แก้วมณีชัย (2542 : 48) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ 9 ด้าน ดังนี้

1. วางแผนสนับสนุน
2. จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนการสอน
3. ส่งเสริมการใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้า
4. สร้างวินัยให้แก่ นักเรียน
5. นิเทศ กำกับ ติดตาม
6. ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน
7. ประเมินผลความก้าวหน้า
8. ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

9. ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีและสื่อสารการเรียนการสอนมาใช้จัดการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ

สุพล วังสินธ์ (2542 : 34) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการแสดงบทบาทของผู้บริหารในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่า ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำหลักสูตรไปใช้และจะต้องดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

1. ส่งเสริมการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีสื่อการเรียนการสอนใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะต้องจัดหาทุนและงบประมาณมาสนับสนุนโดยการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชน

2. ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรและจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

สุวิทย์ มูลคำ และคณะ (2542 : 14) ได้เสนอบทบาทของผู้บริหารในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่า

1. ผู้บริหารต้องจัดระบบประกันคุณภาพการเรียนการสอน

2. ส่งเสริม และให้ความสำคัญกับกิจกรรมการเรียนการสอน

3. ส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเอง และใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มที่เต็มเวลา

4. สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ขึ้นภายในโรงเรียน

5. จัดทำ จัดหา สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเต็มที่และให้เพียงพอ ติดตามผลความก้าวหน้าในการจัดการเรียนการสอนตลอดเวลา

6. ติดต่อสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองในแนวทางการจัดการเรียนการสอน

สุวิทย์ มูลคำ และคณะ (2542 : 53) ซึ่งขอนำเสนอโดยสรุป ดังนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจหลักของการจัดการเรียนการสอน

2. ให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3. สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน

4. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดหาวัสดุอุปกรณ์

5. นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล

6. สร้างความเข้าใจกับผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชน

จากแนวคิดทางทฤษฎีและผลของการวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับ บทบาทผู้บริหารโรงเรียนต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ข้างต้นทั้งที่ส่วนที่แตกต่างและส่วนที่สอดคล้องกัน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอเรียงตามลำดับปีที่ทำการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 2.1 บทบาทของผู้บริหารต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	วัฒนธรรม	กระทรวงศึกษา	ราชบัณฑิตย	สุพล วัฒน	สุวิทย์ คำมูล	อรรถชัย มูลคำและคณะ
	2541	2542	2542	2542	2542	2542
1. การวางแผนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	/	/	/	/	/	/
2. การพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	/	/	/	/	/	/
3. การประชาสัมพันธ์การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	/	/	/	/	/	/
4. การนิเทศภายใน กำกับ ติดตามการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	/	/	/	/	/	/
5. การประเมินผลการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	/	/	/	/	/	/
6. ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีและสื่อสารการเรียนการสอนมาใช้จัดการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ	/	/	/	/	/	/
7. ประเมินผลการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาการเรียนรู้อ	/	/	/	/	/	/
8. สร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองนักเรียน และชุมชน	/	/	/	/	/	/
9. สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ขึ้นภายในโรงเรียน	/	/	/	/	/	/
10. ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชน	/	/	/	/	/	/
11. ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาจัดทำหลักสูตร	/	/	/	/	/	/

ตารางแสดงความถี่ของแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทตามแนวคิดของนักวิชาการหลายความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เพื่อดูความเหมือนความต่างของบทบาทและสังเคราะห์เอกสารนี้เป็นแนวคิดที่จะได้ศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โดยบทบาทที่คล้ายคลึงกันหรือสามารถจัดเป็นกลุ่มเดียวกันได้ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ด้วยกันเพื่อให้มีความครอบคลุมมากขึ้น จึงได้บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 5 ด้านดังต่อไปนี้

1. การวางแผนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. การพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. การประชาสัมพันธ์การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. การนิเทศภายใน กำกับ ติดตามการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
5. การประเมินผลการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากแนวความคิดทั้ง 5 ด้านข้างต้น สามารถขยายความให้เห็นองค์ประกอบของบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในลักษณะ 3 ส่วน คือส่วนแรกเป็นบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่การวางแผน การพัฒนา การประชาสัมพันธ์ การนิเทศภายใน กำกับ ติดตามและการประเมินผล ส่วนที่ 2 เป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีองค์ประกอบย่อย 2 ส่วน ได้แก่องค์ประกอบด้านเนื้อหา คือ หลักสูตรและการเรียนการสอน บรรยากาศและสภาพแวดล้อมสื่ออุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และองค์ประกอบด้านกระบวนการ คือ การสร้างความรู้ด้วยตนเอง การได้ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและสิ่งแวดล้อม การได้เคลื่อนไหวร่างกายประกอบกิจกรรมการได้เรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปองค์ประกอบของตัวแปรตาม ดังนี้

2.4.1 การวางแผนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การวางแผน ถือเป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหารเป็นอันดับแรก ซึ่งมีบุคคลต่าง ๆ ได้ให้ความหมายไว้เป็นจำนวนมาก เช่น Harold Koontz and O'Donnell. (1968: 81) ได้กล่าวไว้ว่าการวางแผน คือ การตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร ทำเมื่อไร และใครเป็นผู้ทำเป็นสะพานเชื่อมช่องว่างระหว่างปัจจุบันและอนาคต ส่วน Knezevich. (1984 : 28-29) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการเตรียมการอย่างมีจุดมุ่งหมายในการไปสู่จุดหมายปลายทางของการตัดสินใจที่จะเป็นพื้นฐานของการดำเนินงานต่อไป

การวางแผน ถือเป็นหน้าที่ทางการบริหารที่มีความสำคัญเป็นอันแรก เป็นการกำหนดทางเลือกในการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าเพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการการวางแผนไม่ใช่การตัดสินใจในอนาคต แต่เป็นการตัดสินใจในปัจจุบันที่มีผลต่ออนาคต (ผจญ ภูมา. 2540 : 22) การวางแผนถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการบริหารที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการใช้แผนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการใช้แผนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนการสอน (ธงชัย สันติวงษ์. 2541 : 13) เพราะเป็นผู้มีหน้าที่พิจารณากำหนดนโยบายวัตถุประสงค์และ กิจกรรม พิจารณาเลือกผู้ปฏิบัติในแต่ละกิจกรรม พิจารณานุมัติให้ข้อเสนอแนะหรือทางเลือกต่างๆ ดังเช่น ชีรวัดน์ นิจนตร (2542 : 200) ได้กำหนดภารกิจเกี่ยวกับ การวางแผนไว้ว่า การวางแผนจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการวิเคราะห์การตรวจสอบข้อบกพร่อง หรือปัญหาของการจัดการศึกษา การออกแบบและปรับปรุงวิธีการหรือแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น การกำหนดวัตถุประสงค์นโยบาย เป้าหมาย การกำหนดเทคนิคและวิธีการต่างๆ การประมาณการความต้องการทรัพยากรการจัดทำ แผนงานโครงการและการประเมินผลการปฏิบัติงาน เช่นเดียวกับที่ วิโรจน์ สารรัตนะ (2539 : 18) ได้กล่าวว่า การวางแผนเป็นแนวทางที่กำหนดไว้ล่วงหน้า เพื่อให้เกิดการกระทำที่บรรลุผลตาม

เอกสารนี้ วัตถุประสงค์โดยเริ่มต้นจากการศึกษาวิเคราะห์เป้าหมาย ความจำเป็น หรือปัญหา ก่อนจากนั้นจึง

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กำหนดวัตถุประสงค์ซึ่งเป็นสภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นเมื่อหมดสภาพปัญหา และกำหนดแนวทางการกระทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญคือการกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาไว้หลายๆ ทาง การเลือกแนวทางแก้ปัญหาที่ดีที่สุด การนำแนวทางแก้ปัญหาที่เลือกไปจัดทำแผน การนำแผนที่จัดทำไปปฏิบัติแล้วประเมินผลการดำเนินงานและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของแผนต่อไป

เดิมทีนั้นผู้บริหารโรงเรียนได้ชื่อว่าเป็นผู้ผูกขาดในการวางแผน เป็นผู้กำหนดนโยบายโดยลำพัง แล้วสั่งการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามแผนหรือผู้บริหารอาจแต่งตั้งบุคคลที่ตนเชื่อมั่นหรือไว้วางใจเป็นผู้ดำเนินการ (อุทัย บุญประเสริฐ, 2542 : 26-28) ซึ่งจุดอ่อนของการวางแผนในลักษณะนี้ค่อนข้างมีมาก การสนองนโยบายของผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดจากความเกรงกลัวในอำนาจ ฉะนั้นการปฏิบัติตามแผนจึงเป็นไปอย่างไม่เต็มใจ จำใจ ทนทำ เกิดภาวะหลบเลี่ยงงาน งานจึงไม่ต่อเนื่องและไม่มีประสิทธิภาพ ส่วนการวางแผนตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารโรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) เข้ามีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งบุคคลเหล่านี้เข้ามามีบทบาทร่วมบริหารโรงเรียนในฐานะคณะกรรมการโรงเรียน (อุทัย บุญประเสริฐ, 2542 : 13-14) โดยจะเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจร่วมวางแผน ร่วมกำหนดนโยบาย และกำหนดวิธีดำเนินงาน ทั้งนี้เพื่อให้ทุกฝ่ายเกิดความสำนึกในความเป็นเจ้าของ การปฏิบัติก็จะเป็นไปด้วยความสมัครใจ เต็มใจ และความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ซึ่งแนวทางการวางแผนเป็นทีมก็มีผู้รู้กล่าวไว้มากส่วน วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541ก : 79) ได้เสนอแนวทางการวางแผนและกำหนดวิธีการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้เป็นนโยบายและเป้าหมายที่สำคัญของโรงเรียนที่บุคลากรทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ นั่นคือทุกคนจะต้องรับทราบ ร่วมมือ ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติและสนับสนุนการปฏิบัติให้บังเกิดผลอย่างจริงจัง ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องจัดการวางแผนในเรื่องต่างๆ ดังนี้

2.4.1.1 การวางแผนด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น

สำคัญ

ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องกำหนดความต้องการจำเป็นศึกษาสภาพปัจจุบันของปัญหาและรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และตรวจสอบข้อบกพร่องรวมทั้งออกแบบปรับปรุงร่างวัตถุประสงค์เกี่ยวกับหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน (ชิรวัดน์ นิจนตร , 2542 : 200) ให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542และที่แก้ไขเพิ่ม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542 ก : 15) บัญญัติไว้ว่า ลักษณะของหลักสูตรต้องมีความหลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับ สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของแต่ละบุคคล เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนานคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีบทบาทในการวางแผนเพื่อจัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสม ได้กำหนดไว้ว่า หลักสูตรมี 2 ส่วน คือ หลักสูตรที่เป็นแกนกลางเพื่อความเป็นไทยเพื่อความเป็นพลเมืองดีของชาติและเพื่อการศึกษาต่ออีกส่วนหนึ่ง คือ หลักสูตรท้องถิ่นที่นำเอาสภาพปัญหา ความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างเป็นหลักสูตร ซึ่งจะเกิดจากสถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น ร่วมกันจัดทำขึ้นหรือพัฒนาขึ้น นอกจากนั้นไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความรู้และเข้าใจถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถวางแผน ร่วมกับครูและผู้เกี่ยวข้องจัดได้ ซึ่งการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีผู้กล่าวไว้หลากหลาย แต่โดยสาระแล้วคล้ายคลึงกัน เช่น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 26) ได้กำหนดไว้ว่า ให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้โดยต้องจัดสภาวะแวดล้อม บรรยากาศ รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ให้หลากหลาย เพื่อให้เอื้อต่อความสามารถและความสนใจของบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้ตามธรรมชาติที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจ โดยเหมาะสมกับวัยและทุกสถานที่ต้องถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด การเรียนต้องมุ่งประโยชน์ต่อผู้เรียนเป็นสำคัญจึงต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นมีนิสัยรักการเรียนรู้ และใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิตส่วนกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 ก : 13) ได้กำหนดให้สถานศึกษาต้องปฏิบัติดังนี้ ให้สถานศึกษาจัดเนื้อหาและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลให้มีการฝึกทักษะ ฝึกกระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ยึดการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานความรู้ต่างๆ อย่างได้สัดส่วนและสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยม ที่ดีงาม และคุณลักษณะที่เหมาะสมไว้ทุกวิชา

2.4.1.2 การวางแผน การจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

บรรยากาศและสภาพแวดล้อมนับว่ามีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างยิ่งซึ่ง สมยศ นาวิกาน (2539 : 193) ได้ให้ความหมายว่า บรรยากาศเป็นการรับรู้หรือความรู้สึกต่อลักษณะที่มองเห็นได้ซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการและบุคลิกภาพของบุคคล การรับรู้เหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและทัศนคติของผู้ปฏิบัติงาน โดยบรรยากาศสามารถรับรู้ได้จากคุณลักษณะของสภาพแวดล้อมทั้งโดยตรงและโดยอ้อม บรรยากาศจะเป็นแรงผลักดันที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการทำงานของบุคคล ส่วนบรรยากาศของการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนการสอนได้เปลี่ยนไปจากเมื่อก่อนที่ครูมีอำนาจในชั้นเรียน ครูถือว่าตนเองมีความรู้มากที่สุดผู้เรียนมีหน้าที่รับและปรับตัวให้สอดคล้องกับเนื้อหาความรู้และวิธีการของครูสถานศึกษาจึงไม่เป็นโรงเรียนเพื่อการเรียนรู้ แต่เป็น “โรงเรียน” บรรยากาศของการเรียนอับเฉานำเบื่อหน่าย ยึดหลักสูตรเป็นหลักเกณฑ์เนื้อหาสาระทั้งหมด การสอบและคะแนนเป็นสิ่งพิพากษาความสำเร็จทุกคนเครียด การเรียนการสอนใช้วิธีบรรยาย นักเรียนท่องจำเนื้อหา เชื้อฟัง นั่งนิ่ง การเรียนรู้เกิดเฉพาะในห้องเรียนบรรยากาศไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ ขาดความสัมพันธ์กับชีวิตและชุมชน ห่างไกลธรรมชาติ เกิดความแปลก แยกจากสังคม ห่างไกลแหล่งเรียนรู้และครอบครัว ชุมชนไม่มีโอกาสร่วมคิด ร่วมสร้างกระบวนการเรียนรู้ (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. 2543 : 2-3) ปัจจุบันบรรยากาศการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียน คำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับเด็กเป็น ผู้ค้นพบองค์ความรู้ได้ปฏิบัติจริง ได้เรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการคิด วิเคราะห์เด็กได้ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม ได้ประยุกต์ความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง

เอกสารนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 ก : 12) บทบาทครูต้องเปลี่ยนไป กลายเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ เป็น

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กัลยาณมิตรคอยแนะนำ กระตุ้นให้กำลังใจ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ใคร่รู้ (เยาวภา ทนันชัยบุตร. 2542 : 112) บรรยากาศเป็นแบบประชาธิปไตย ทุกคนเชื่อมั่น เคารพในศักดิ์ศรีของกันและกัน ทุกคนมีอิสระเสรีภาพทางความคิด ต่างฝ่ายยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน ร่วมมือทำงานเป็นทีมมากกว่าการแข่งขัน ชิงดีชิงเด่น ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องกำหนดวิธีการ หาแนวทางร่วมกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง วางแผนกำหนดนโยบาย จัดทำแผนงานโครงการ เพื่อพัฒนาบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.4.1.3 การวางแผนด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ ประกอบกับความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ดำเนินไปอย่างไม่หยุดยั้ง โลกได้กลายเป็นแหล่งความรู้อันมหาศาลที่บรรจุเต็มไปด้วยข้อมูล ข่าวสาร ที่มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทำให้บุคคลสามารถเรียนรู้ได้หลาย ๆ ช่องทาง หลาย ๆ รูปแบบ และวิธีเรียน ซึ่งสื่อดังกล่าวสามารถตอบสนองความต้องการและความสนใจได้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 31) สื่อวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีสารสนเทศจึงพลอยมีความหลากหลายไปด้วย ดังที่ วารินทร์ รัศมีพรหม (2531 : 18) ได้จำแนกสื่ออุปกรณ์เทคโนโลยีทางการศึกษาในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. วัสดุสามมิติเช่น ของจริง หุ่นจำลอง ลูกโลก กระบะทราย
2. ทัศนวัสดุประเภทไม่ฉาย เช่น กระดานดำ ภาพพลิก แผ่นป้ายสำลี บัตรคำแผนผัง การ์ตูน ป้ายนิเทศ แผ่นป้ายแม่เหล็ก ป้ายไฟฟ้า แผนภูมิ แผนสถิติ (Graphs) ภาพโครงร่าง (Diagrams) รูปภาพและวัสดุฉายเส้น (Picture and graphic material)
3. ทัศนวัสดุประเภทฉาย เช่น แผ่นใส สไลด์ฟิล์มสตริป ภาพทึบแสง
4. สื่อประเภทเสียง เช่น แผ่นเสียง โทรทัศน์ช่วยสอน เทปตลับขนาดเล็ก เทป 8 ช่องทาง (Cartridge) แผ่นการ์ดเสียง (Audio card) ไมโครโฟน วิทยุ
5. สื่อประสม เช่น สไลด์ประกอบเสียง โทรทัศน์ช่วยสอน (ITV) คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) Interactive video ชุดสื่อประสม (Multimedia kit) ศูนย์การเรียนรู้ (Learning center) กล้องถ่ายรูป ฟิล์ม
6. โทรทัศน์และภาพยนตร์เช่นโทรทัศน์ออกอากาศ (Broadcasting) โทรทัศน์ประกอบการสอน (Instructional television) โทรทัศน์วงจรปิด โทรทัศน์สัญญาณไมโครเวฟ โทรทัศน์สัญญาณดาวเทียม โทรทัศน์ตามสาย (Cable television)
7. การจัดสถานที่ การจัดตั้งและการใช้เครื่องมือสื่อการสอน เช่น การจัดเครื่องเสียง เครื่องฉาย และการจัดสภาพแวดล้อมในการใช้อุปกรณ์
8. เทคโนโลยีการสอน เช่น บทเรียนโปรแกรม (Programmed instruction) โปรแกรมการสอน (Programmed tutoring)
9. เกมและสถานการณ์จำลองเพื่อการสอน (Instructional games and simulation)
10. คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอน เช่น อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ภาษาคอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์ในการบริหาร
11. อุปกรณ์สื่อสารโทรคมนาคม (Telecommunication) (Multiplex phone) (Facsimile fax)
12. การศึกษาทางไกล (Distance education)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

13. โทรทัศน์เพื่อการสอนบรรยาย (Telelecture)
14. โทรทัศน์ผ่านสัญญาณวิทยุ (Radiophone)
15. โทรประชุม หรือการประชุมทางไกล (Teleconference)
16. นวัตกรรมการศึกษา (Education innovation)

จากสื่อวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีทางการศึกษาข้างต้นย่อมแสดงให้เห็นว่าบางอย่างมีราคาแพง ทึนสมัย หายาก อยู่ไกลตัวผู้เรียน บางอย่างราคาถูก หาง่าย อยู่ใกล้ตัวผู้เรียนสามารถจัดหาและทำเองได้ซึ่งคุณค่าของสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีจะมากน้อยหรือมีประโยชน์หรือไม่ไม่ได้อยู่ที่ราคา ความยากง่ายในการจัดหาหรือจัดทำ แต่ขึ้นอยู่กับว่าการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ได้สอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา เหมาะสมกับความพร้อม ความสนใจของผู้เรียน และสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้หรือไม่

เนื่องจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกัน และแก้ปัญหา การจัดกิจกรรมก็มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็นรักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น สื่อวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี จึงต้องสอดคล้องและตอบสนองต่อแนวทางการเรียนรู้ดังกล่าว (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 ก : 13) อีกอย่างหนึ่งการจัดการเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ ฉะนั้นแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ก็เป็นของจริงที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 ก : 14)

2.4.1.4 การวางแผนเกี่ยวกับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ครู หมายถึง บุคลากรที่ทำหน้าที่หลักด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542ก : 4) ส่วนบุคคลผู้เกี่ยวข้อง หมายถึง ผู้สนับสนุนการศึกษา ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ และการบริหารการศึกษาของโรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 4) นอกจากนั้นยังมีบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งบุคคลเหล่านี้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียนในฐานะคณะกรรมการโรงเรียน เมื่อผู้บริหารที่ต้องการเห็นความสำเร็จของการจัดการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องหาทางให้บุคคลเหล่านี้มีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักเห็นความสำคัญและให้ร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน (อุทัย บุญประเสริฐ. 2542 : 2-3) ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้โดยผู้บริหารโรงเรียนจะต้องวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางพัฒนาความรู้และประสบการณ์ด้านการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้กับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องดังกล่าว จะต้องวางแผนในการส่งเสริม พัฒนาบทบาทครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความสอดคล้องกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหาทางปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของครู (วัฒนาพร ระเบียบทุกข์. 2541ก : 79) จะต้องมีการกำหนดความต้องการจำเป็นด้านต่างๆ การเตรียมการให้เกิดความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน มีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาของโรงเรียนทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดการเรียนการสอน ความรู้ความสามารถของครูรวมถึงวางแผนหาทางสนับสนุนในทุกๆ ด้าน จัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน สนับสนุนบทบาทของครู ปรับเปลี่ยนบทบาทครูให้สอดคล้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทบาทของครูตามแนวทางการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสามารถกล่าวโดยสรุป ดังนี้ ครูมีหน้าที่จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิด การค้นหาความรู้การแสดงออกของผู้เรียน จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้มีชีวิตชีวา ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ประเมินพัฒนาการทุกด้านของนักเรียนให้ต่อเนื่อง (วัฒนาพร รัชงษ์, 2541ก : 61) ซึ่งสอดคล้องกับตัวบ่งชี้พฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามที่ศูนย์พัฒนาคุณภาพวิชาการได้กำหนดไว้ (นภเนตร ธรรมบวร, 2542 : 10) ว่า ครูจะต้องเตรียมทั้งเนื้อหาและกระบวนการ จะต้องจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่เข้าใจ จูงใจและเสริมแรง ครูเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาต่อนักเรียนอย่างทั่วถึง ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงออก และคิดอย่างสร้างสรรค์ ครูได้ส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้จากกลุ่มครูได้ใช้สื่อการสอนที่ส่งเสริมการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้ และครูใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย นอกจากวางแผนในการพัฒนาบทบาทของครูแล้ว ยังต้องร่วมกับครูเพื่อวางแผนในการพัฒนาบทบาทของนักเรียน โดยต้องทำความเข้าใจบทบาทของนักเรียนตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แล้วศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรเรียนรู้ของผู้เรียน

สำหรับบทบาทของนักเรียนตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ วัฒนาพร รัชงษ์ (2541ก : 59) ได้เสนอไว้ว่า นักเรียนมีบทบาทในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง บทบาทในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและสิ่งแวดล้อม บทบาทในการเรียนรู้กระบวนการต่างๆ บทบาทในการประยุกต์ความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิต และบทบาทในการร่วมประเมินตนเองและเพื่อน ซึ่งโดยสาระก็มีความสอดคล้องกับ อรรถัย มูลคำ และคณะ (2542 : 53) ที่ได้เสนอว่า บทบาทของผู้เรียนตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือวางแผนทำงานร่วมกับผู้อื่น ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองและเพื่อนสนใจแลกเปลี่ยนการเรียนรู้จากกลุ่ม ส่วนบทบาทของนักเรียนตามตัวบ่งชี้การเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ศูนย์พัฒนาคุณภาพวิชาการ (นภเนตร ธรรมบวร, 2542 : 10) ได้เสนอไว้ว่า นักเรียนมีประสบการณ์สัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นักเรียน ฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง นักเรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้จากกลุ่ม นักเรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ ได้ฝึกค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์ ได้ทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด และได้ฝึกประเมินตนเองและปรับปรุงตนเอง

ส่วนบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในที่นี้หมายถึง ผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งผู้บริหารจะต้องวางแผนให้บุคลากรดังกล่าวเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวางแผนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น วางแผนระดมสรรพกำลังจากผู้ปกครองและชุมชนในการระดมทุน สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ ซึ่งทั้งนี้ทั้งนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องวางแผนประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองรู้และเข้าใจ ศรีธธาต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (เรณู มาศ มาอุ่น และภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์, 2542 : 16-26)

จึงสรุปได้ว่า การวางแผนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีบทบาทหน้าที่ร่วมกับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์วิเคราะห์ ตรวจสอบ กำหนดเทคนิค มาตรการ รายละเอียด และจัดทำแผนงานโครงการ กำหนดวิธีดำเนินงาน ทั้งในด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อม ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้และด้านครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประสบความสำเร็จ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.2 การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การพัฒนาเป็นคำกลางๆ Saylor and Alexander. (1981: 28-29) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือการทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่ รวมถึงการผลิตเอกสารต่างๆ สำหรับผู้เรียนด้วย ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการเรียนการสอน ถ้านำการพัฒนาไปใช้กับครูและบุคลากร หมายถึง กรรมวิธีในการเพิ่มสมรรถภาพในการทำงานของครูและบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความชำนาญ ส่วนการพัฒนาด้านสื่ออุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน คือ การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สิ่ง ดังกล่าวดีขึ้น เจริญขึ้น ดังนั้นเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประสบความสำเร็จ ผู้บริหารโรงเรียนต้องเอาใจใส่ กระตือรือร้นและส่งเสริมสนับสนุน สิ่งสำคัญ 4 ด้าน คือ

2.4.2.1 การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เนื่องจากหลักสูตรการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีลักษณะที่หลากหลาย สามารถตอบสนองความสนใจ ความถนัดของผู้เรียนได้สาระของหลักสูตรทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้สมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของหลักสูตรอย่างแจ่มแจ้ง นับแต่ความหมายของหลักสูตร ความสำคัญของหลักสูตร ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรกับการสอน องค์ประกอบของหลักสูตร ตลอดจนสิ่งที่กำหนดหลักสูตร (วิชัช วงษ์ใหญ่. 2540ก : 45-60)

มีคำกล่าวเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรหลายคำ เช่น การทำหลักสูตร หมายถึง การทำงานเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักสูตร (Pratt. 1980 : 4) การปรับปรุงหลักสูตร หมายถึง การจัดทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสมยิ่งขึ้น (Saylor and Alexander. 1974 :7) การประยุกต์การใช้หลักสูตร หมายถึง การแปลงแผนหลักสูตร หรือเอกสารหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ (Oliva. อ้างใน วิชัช วงษ์ใหญ่ 2540 ก : 77A) ได้เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้คือ

1. คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร กำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการและโครงสร้างและออกแบบหลักสูตรโดยอาศัยข้อมูลจากสภาพปัญหาและความต้องการของสังคมโดยปรึกษาหารือกับ ผู้เชี่ยวชาญ
2. ยกร่างเนื้อหาแต่ละกลุ่มประสบการณ์ แต่ละหน่วยการเรียนรู้แต่ละรายวิชาโดยปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญ
3. นำหลักสูตรที่พัฒนาได้แล้วทดลองใช้
4. อบรมครูผู้บริหารและบุคลากรให้เข้าใจหลักสูตรใหม่
5. นำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 มาตรา 27 ได้กำหนดให้สถานศึกษามีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 ข : 16) ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจแนวทางการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าวข้างต้น ตลอดจนหลักสูตรท้องถิ่นตามนัย

แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่ง (กรมวิชาการ. 2542 : 8) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นว่ามี 2 ลักษณะ คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อผู้ใดนำเอกสารนี้ไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตถือว่าผิดกฎหมาย
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การปรับหลักสูตรกลางให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และการสร้างหลักสูตรย่อยในระดับท้องถิ่นขึ้นมา เสริมหลักสูตรกลาง ส่วนหน่วยศึกษานิเทศก์ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551) กล่าวถึง การพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่นว่าเป็นลักษณะปรับเพิ่มรายละเอียดของเนื้อหา ปรับและเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน พัฒนาวิธีสอนให้หลากหลาย ทำสื่อการเรียนการสอนและหลักสูตรเพิ่มเติม เช่นเดียวกับกรม วิชาการ (2543 : 8) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นว่า เป็นการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริม การปรับเพิ่มเติมรายละเอียดของเนื้อหา การจัดเนื้อหาวิชา หรือ รายวิชาขึ้นใหม่การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และการจัดทำหนังสือเรียน คู่มือครูหนังสือเสริม ประสบการณ์คู่มือการเรียนการสอน แบบฝึกหัด

ส่วนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ผู้บริหารต้องใส่ใจอย่างยิ่งต้องศึกษาทำความเข้าใจในลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ศึกษาบทบาทของผู้เกี่ยวข้องทั้งครูและนักเรียน ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ลักษณะของเนื้อหาวิชา กระบวนการจัดการเรียนการสอน (วัฒนาพร กระจับทุกข์. 2541ก : 9-10) จากนั้นก็พัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้นักเรียนได้ค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเองไปประกอบกิจกรรมด้วยการปฏิบัติจริง ได้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและสิ่งแวดล้อม ได้เรียนรู้กระบวนการต่างๆ และได้ประยุกต์ความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิต (ทิศนา แคมมณี. 2542 : 14-15) นอกจากนั้นผู้บริหารต้องสนับสนุนด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ อย่างเพียงพอ จัดบรรยากาศภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน และหาทางส่งเสริมและสนับสนุนครูให้ได้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในทุกรูปแบบ ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มความสามารถทั้งด้านความรู้ จิตใจ อารมณ์และทักษะต่าง ๆ ลดการถ่ายทอดเนื้อหา ส่งเสริมให้ผู้เรียนกับผู้สอนมีบทบาทร่วมกัน ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์แสวงหาความรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนจากสถานการณ์จริงที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิตจริง เรียนรู้ความจริงในตัวเองและความจริงในสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ครูแสดงบทบาทในฐานะผู้กระตุ้น ผู้เตรียมการ ผู้อำนวยความสะดวก ผู้จัด สิ่งเร้า ให้คำปรึกษา และวางแผนกิจกรรม

2.4.2.2 การพัฒนาบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

บรรยากาศภายในโรงเรียน มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประสบความสำเร็จ หรือเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน (Hoy and Miskel. 1991 :185-186) กล่าวไว้ว่า บรรยากาศในโรงเรียน หมายถึงคุณลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียนที่เป็นผลมาจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรอื่นๆ ในโรงเรียนมีผลทำให้โรงเรียนเกิดความแตกต่างกัน นั่นคือบรรยากาศภายในโรงเรียนย่อมมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลในโรงเรียน เช่นเดียวกับที่ Killian (1968 : 202-203) กล่าวว่าบรรยากาศของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการเกิดแรงจูงใจ ความพึงพอใจ ตลอดจนความสำเร็จของการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉัฐสิณี หาญกิตติชัย (2541 : บทคัดย่อ) เรื่องตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของข้าราชการสำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอสังกัดกรมการส่งเสริมการเกษตร จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัจจัยด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะประสบความสำเร็จได้ต้องพัฒนาในทุกๆ ด้านไปพร้อมกัน บรรยากาศและสภาพแวดล้อมเป็นเรื่องหนึ่ง que ผู้บริหารโรงเรียนต้องใส่ใจและให้ความสำคัญ เนื่องจากบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีลักษณะดังต่อไปนี้คือ (ไสว พักขาว. 2542 : 243)

1. บรรยากาศจะต้องเป็นแบบประชาธิปไตย คือ ทุกคนมีความเคารพในสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

2. บรรยากาศจะเป็นแบบร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน

3. บรรยากาศจะเป็นแบบผ่อนคลายมากกว่าเคร่งเครียด

4. บรรยากาศจะเป็นแบบยกย่องชมเชยมากกว่าตำหนิลงโทษ

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541ก : 59-61) ได้เสนอเพิ่มเติมว่า

1. บรรยากาศจะมุ่งให้นักเรียนได้แสดงออก ได้คิด ได้ทำ ได้แก้ปัญหาด้วยตัวเองมากกว่าเป็นผู้รับการถ่ายทอด

2. สภาพแวดล้อมต้องส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าความอยากรู้ อยากรูเห็นของผู้เรียน

3. สภาพแวดล้อมต้องส่งเสริมการคิด การแสดงออก

4. สภาพแวดล้อมจะต้องเป็นระเบียบ สวยงาม รมรื่น

ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปรับปรุงและพัฒนาบรรยากาศและ สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยเริ่มจากการส่งเสริมบรรยากาศในการทำงานของครูและบุคลากรที่ต้องเป็นไปอย่างให้เกียรติ เชื้อมั่นต่อกัน ให้อิสระทางความคิด ยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน ร่วมมือทำงานเป็นทีม เป็นคณะ ทั้งนี้เพื่อเป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียน และให้ครูและบุคลากรได้ปฏิบัติจนเคยชินเป็นนิสัย (เรณูมาศ มาอุ่น และภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์. 2542 : 6) บรรยากาศของการเรียนการสอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้ากระตุ้นให้ผู้เรียนอยากค้นคว้าแสวงหาความรู้ เช่น จัดอุทยานการศึกษา จัดมุมประชาธิปไตย จัดสวนวรรณคดีจัดป้ายนิเทศตามบริเวณต่างๆ สวนหนังสือ มุมวิทยาศาสตร์และส่งเสริมการแสดงออกของผู้เรียนในโอกาสต่างๆ เช่น เป็นพิธีกรหน้าเสาธง เป็นต้น (วัฒนาพร ระงับทุกข์. 2541ก : 81) นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องจัดบรรยากาศส่งเสริมการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมบรรยากาศการช่วยเหลือร่วมมือ และปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนมากกว่าการแข่งขันส่งเสริมการแสดงออกในทางที่ถูกที่ควร ให้นักเรียนเกิดความภูมิใจ เชื้อมั่นในตนเอง กล้าคิด กล้าตัดสินใจในการแก้ปัญหา (ดวงเดือน อ่อนน่วม และคณะ. 2536 : 12-13) นอกจากส่งเสริมบรรยากาศภายในโรงเรียนให้สนับสนุนการเรียนการสอน เช่น ร่วมมือประสานงานกับสถานประกอบการ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครอง ชุมชน แลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชน และป้องกันสิ่งที่จะทำลายบรรยากาศต่างๆ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 ข : 15-16)

2.4.2.3 การพัฒนาสื่อ วัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โรงเรียนจะเป็นองค์กรหลักสำคัญของการสร้างความมั่นใจในด้านมาตรฐานและคุณภาพซึ่งในสภาพปัจจุบันหมายถึง การทำให้ลูกค้ำพึงพอใจ ประทับใจ หรือมั่นใจในผลผลิต และคุณภาพด้านหนึ่งก็คือ สื่อ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ตั้งนั้นห้องสมุดจึงเป็นศูนย์รวมแหล่งวัสดุอุปกรณ์แห่งหนึ่งซึ่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการเรียนการสอนเท่านั้น มีผู้นิยามไว้แต่เพียงผู้เดียวในการใช้
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาให้ได้มาตรฐาน โดยต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน ทั้งผู้บริหาร บรรณารักษ์ครูผู้สอน ต้องร่วมพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้อย่างแท้จริง (พริ้มเพรา คงชนะ. 2543 : 2-3) ทั้งนี้เพราะทรัพยากรสารสนเทศมีอยู่อย่างหลากหลายในห้องสมุด ทั้งที่เป็นวัสดุสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน สื่อเทคโนโลยี การคัดเลือกวัสดุดังกล่าวต้องคำนึงถึงความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ ความทันสมัย ประโยชน์และคุณค่า และมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย (พริ้มเพรา คงชนะ. 2543 : 3) สื่อที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ก็จะเพิ่มความสำคัญขึ้นทุกขณะ ดังนั้นครูและผู้บริหารจะต้องปรับตัวครั้งยิ่งใหญ่ให้เข้ากับเทคโนโลยีดังกล่าว แต่อย่าลืมว่าไอที เป็นเทคโนโลยีที่มีการลงทุนและมีราคาแพงจึงขึ้นอยู่กับหน่วยงานว่าจะนำมาใช้อย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดหรือไม่ (ยีน ภูววรรณ. 2543 : 9)

นอกจากนี้แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติยังสนับสนุนการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน เช่น คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ต่อเชื่อมระบบ และซอฟต์แวร์ รวมทั้งสนับสนุนสื่อสารมวลชนของรัฐ เช่น สถานีโทรทัศน์ช่อง 11 สถานีวิทยุของกระทรวง ศึกษาธิการ สถานีวิทยุโทรทัศน์ที่เป็นเครือข่ายเหล่าทัพต่าง ๆ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้โดยรัฐจะจัดสรร งบประมาณให้อย่างเพียงพอ ซึ่งผู้บริหารจะต้องเอาใจใส่ กระตือรือร้น ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้ใช้แหล่งเรียนรู้ดังกล่าวนี้ (วันชัย ศิริชนะ. 2539 : 13)

นอกจากนั้นแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในชุมชนก็เป็นแหล่งเรียนรู้ซึ่งจะเสริมสร้างประสิทธิภาพให้กับ การเรียนการสอนได้เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นสถานที่สำคัญทางศาสนาประวัติศาสตร์ ศูนย์ราชการ แหล่งธรรมชาติสถานประกอบการต่างๆ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 ข : 14)

ด้วยเหตุที่สื่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องมีลักษณะที่หลากหลาย สามารถตอบสนองความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และต้องให้สอดคล้องต่อกระบวนการ จัดการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เพื่อให้ความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 ข : 33) นอกจากนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องสำรวจจัดทำ จัดหา ปรับปรุง ให้สื่อวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนร่วมมือกันสร้างสื่อวัสดุ อุปกรณ์สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อ ตรวจสอบความเหมาะสมของสื่อ จัดหา ทุนและงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่ออย่างเพียงพอ ขอความร่วมมือกับผู้ปกครองชุมชน องค์กร เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ในชุมชน สถานประกอบการเพื่อรองรับและ สนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 ข : 33)

2.4.2.4 การพัฒนาครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2541ก : 80) ได้เสนอว่า การพัฒนาครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องเริ่มจากการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์เกี่ยวกับการจัดการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากแนวคิดนี้เป็นสิ่งที่หลายคนเห็นว่ายากที่จะนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้ บางคนมองว่าเป็นสิ่ง ยุ่งยาก ต้องใช้สื่อและเวลามากในการประกอบกิจกรรม จนก่อให้เกิดการปฏิเสธไม่ยอมรับ ไม่ยอมรับ เรียนรู้การสร้างควมตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องปรับเปลี่ยน ให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้เห็น ความสำคัญของแนวคิดนี้เกิดการยอมรับและเต็มใจที่จะปฏิบัติให้บังเกิดผลอย่างจริงจัง เทคนิค วิธีการปรับกระบวนทัศน์ อาจใช้การระดมพลังสมอง การประชุมชี้แจง การศึกษาดูงาน การประชุม

เชิงปฏิบัติการ จากนั้นก็จะเป็นการพัฒนาให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของตนเอง การให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิค และวิธีการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการฝึกฝนให้เกิดทักษะ เกิดความชำนาญ จนสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน การผลิตสื่อวัตกรรมการเรียนการสอน ความรู้ความสามารถในการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลการจัดให้มีความรู้ความเข้าใจในหัวข้อต่าง ๆ ควรกระทำอย่างจริงจัง ใช้วิธีการที่หลากหลาย ให้ครูได้ปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ ความมั่นใจ ฝึกให้ครูและบุคลากรได้ร่วมกันทำงานเป็นคณะ ร่วมกันคิดและออกแบบวิธีสอน แลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ของกันและกัน ฝึกการวิพากษ์วิจารณ์ผลงาน ฝึกให้รู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น สามารถนำเทคนิควิธีการไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการสร้างความรู้ความเข้าใจอาจทำได้หลายวิธีการให้เข้ารับการอบรมตามที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดหรือโรงเรียนจัดเอง การหาเอกสารให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า การให้ครูเป็นสมาชิกของชมรม สมาคม หรือหน่วยงานที่มีหน้าที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญการให้ครูและบุคลากรได้เดินทางไปศึกษาดูงานการเรียนการสอนจากโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จการส่งไปศึกษาในสถาบัน หน่วยงานที่สอนวิชาชีพ สถานประกอบการ สถานประกอบการอิสระหรือจากวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ นอกจากนั้นผู้บริหารโรงเรียนต้องกระตุ้นครูและบุคลากรให้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเพื่อความเจริญก้าวหน้าของตนเองในการก้าวเข้าสู่การเป็นครูชำนาญการ ครูเชี่ยวชาญ ครูเชี่ยวชาญพิเศษ และครูผู้ทรงคุณวุฒิ (โกวิท ปรวาลพฤกษ์. 2542 : 9-10) นอกจากการพัฒนาครูแล้ว ผู้บริหาร โรงเรียนต้องหาทางในการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องต่างๆ เช่น ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้แทน องค์กรปกครองท้องถิ่นที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และพร้อมที่จะให้การสนับสนุนส่งเสริมต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 ข : 29)

จึงสรุปได้ว่า การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีบทบาทหน้าที่ ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรและการจัดการเรียน การสอนให้ดีขึ้น การปรับปรุงบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนการปรับปรุงจัดหาผลิตสื่อวัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอ การปรับเปลี่ยนทัศนคติการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยวิธีการต่างๆ เช่น อบรม ประชุม ชี้แจง สัมมนา ศึกษาดูงาน เป็นต้น เพื่อให้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีประสิทธิภาพ

2.4.3 การประชาสัมพันธ์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วิจิตร อาวะกุล (2535 : 268) ได้กล่าวถึงกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ไว้หลายวิธี เช่น เขียนบทความ เขียนข่าว จัดกิจกรรมปาฐกถา เยี่ยมเยือน สดับรับฟัง จัดนิทรรศการแสดงผลงาน จัดหมายข่าว ออกเสียงตามสาย ส่วน อับชรรี ปลอดเปลี่ยว (2533 : 110-112) ได้เสนอวิธีการประชาสัมพันธ์ไว้หลายแนวทางคือ การประชุม งานโฆษณา ระบบเสียงตามสาย การบอกต่อ วารสารของโรงเรียน จัดทำหนังสือคู่มือ จัดหมายข่าวภายใน ป้ายนิเทศ โปสเตอร์ ป้ายโฆษณา เป็นต้น ส่วน อิศระ เสียงเพราะดีและธวัชชัย พิกุลแก้ว (2541 : 312) ได้สรุปว่า เครื่องมือ และวิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนควรใช้ประชาสัมพันธ์มีหลายอย่าง เช่น บุคลากรของโรงเรียน การจัดนิทรรศการแสดงผล เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

งาน จัดทำวารสาร จัดกิจกรรมพิเศษ คำขวัญโสตทัศนูปกรณ์จัดอบรม บรรยาย จัดให้มีการแนะนำ นิเทศ ให้กับผู้เกี่ยวข้อง เป็นต้น เช่นเดียวกับที่ ทิพย์สุดา สุเมธเสนีย์ ได้สรุปการประชาสัมพันธ์ ระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนว่า การติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน สามารถทำได้หลายวิธีเช่นการจัดทำจดหมายข่าว วารสาร ประกาศ ป้ายโฆษณา หนังสือพิมพ์ โทรศัพท์ เสียงตามสายวิทยุเครื่องรับวิทยุประชาชน รายการโทรทัศน์การศึกษา อินเทอร์เน็ตและ รายงานความก้าวหน้า จัดประชุมชี้แจง เชิญเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัด เป็นต้น (ทิพย์สุดา สุเมธเสนีย์. 2539 : 13)

เนื่องจากการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นภาระงานที่หนักเป็นเรื่องใหม่ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งระดับหน่วยงาน ชุมชน และระดับบุคคลตั้ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้รวมไว้ในมาตรา 9 (5) (6) ที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย คือ ครูนักเรียน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ครอบครัว และชุมชน (เรณูมาศ มาอุ้น และภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์. 2543 : 6) ซึ่งการที่โรงเรียนจะได้รับความร่วมมือส่งเสริมสนับสนุนจากทุกฝ่ายได้นั้น ผู้บริหารโรงเรียนต้องประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจความเข้าใจในเรื่องต่อไปนี้ให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้รู้และเข้าใจ คือ

2.4.4 การนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม การเรียนการสอนเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหาร โรงเรียนที่ต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียน ซึ่งมีนักการศึกษาต่างๆ ให้ความหมายไว้มากมาย เช่น นิกร เพ็ญเวียง (2538 : 48) ได้กล่าวว่า การนิเทศภายในเป็นกิจกรรมที่ผู้บริหารหรือบุคลากรในโรงเรียนร่วมมือร่วมใจกันปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ สงัด อุทรานันท์ (2530 : 12) ที่ให้ความหมายว่า การนิเทศภายในเป็น กระบวนการทำงานของผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ได้รับมอบหมายร่วมมือกับครูและบุคลากรภายใน โรงเรียน เพื่อสัมฤทธิ์ผลสูงสุดของการเรียนของนักเรียน

ส่วน Carl D. Glickman. (1985) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นความคิดเกี่ยวกับเรื่องของงาน (Tasks) และกิจกรรมที่ทำร่วมกันของผู้บริหารและครูรวมทั้งผู้เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

การกำกับ ติดตามผล เป็นการคอยติดตามตรวจสอบว่าผู้บริหารได้ปฏิบัติงานตาม ขั้นตอน หรือตามแผนงานโครงการหรือไม่ งานมีความก้าวหน้าหรือมีปัญหาอะไร อิศระ เสียงเพราะดีและธวัชชัย พิกุลแก้ว (2541 : 258)

การนิเทศภายใน กำกับ ติดตามผล เป็นหน้าที่ที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องใหม่เป็นความเปลี่ยนแปลงแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นใหม่โดยมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 12) ซึ่งการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามผล ผู้บริหารโรงเรียนสามารถใช้เทคนิควิธีต่างๆ ดังที่ (นิกร เพ็ญเวียง 2538 : 49) ได้เสนอไว้ว่า การนิเทศภายในตาม ยุทธวิธี กำหนดไว้ 8 วิธีคือ วิธีการประชุม การนำศึกษาดูงาน การให้การศึกษาจากตำรา การสนทนาวิชาการ การบริการเอกสาร การให้คำปรึกษาหารือ การสาธิตการสอน และการสังเกตการสอน ส่วน (อิสระ เสียงเพราะดีและธวัชชัย พิกุลแก้ว 2541 : 258) ได้รวบรวมแนวทางติดตามผลของผู้บริหารโรงเรียน ไว้หลายวิธี คือ การสัมภาษณ์การสังเกต การพูดคุย สนทนา การใช้แบบสอบถาม การตรวจงาน การกำหนดมาตรฐานของงานส่วน (วิฒนาพร ระเบียบทุกข์ 2541ข : 83) ได้เสนอว่า ผู้บริหารโรงเรียนควร ตั้งคณะกรรมการเพื่อคอยให้คำปรึกษา อำนวยความสะดวก ให้การช่วยเหลือ ให้กำลังใจแก่ครู

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้เผยแพร่โดยโรงเรียนต้นฉบับ

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประสบความสำเร็จ การนิเทศภายใน กำกับ ติดตามผล เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญควรทำใน 4 เรื่อง ดังนี้คือ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 คอยกำกับเป็นเรื่องที่ผู้บริหารโรงเรียนมีอาจ หลีกเลียงได้จะต้องคอยเอาใจใส่ ส่งเสริม สนับสนุนทั้งด้วยตนเอง และมอบหมายให้ผู้อื่นดำเนินการ อย่างจริงจัง

2.4.4.1 การนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผู้บริหารจะใช้กระบวนการนิเทศภายในในการบริหารงานวิชาการแทบทุกขั้นตอน ผู้บริหารโรงเรียนควรแนะนำให้ครูเข้าใจ หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างและสิ่งที่สำคัญๆ ของหลักสูตร ซึ่งหลักสูตรตามแนวทางแห่ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีลักษณะที่หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับ สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดและความแตกต่างของแต่ละบุคคล เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาคน ให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 ก : 15) นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนต้องคอยแนะนำสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนาหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตร ให้ความช่วยเหลือในการ พัฒนาปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่นซึ่งเป็นส่วนที่นำสภาพปัญหา ความต้องการจำเป็นของท้องถิ่น ชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างเป็นหลักสูตรให้ครูและบุคลากรทราบถึงแนวทางการเข้ามามีส่วน ร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น (กรมวิชาการ. 2543 : 13) ส่วนการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญก็เช่นกัน ผู้บริหารโรงเรียนต้องให้ความช่วยเหลือ แนะนำ เสนอแนะ คอยเอาใจใส่ ให้กำลังใจ เพื่อให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งให้นักเรียนได้เรียนรู้และค้นพบองค์ ความรู้ด้วยตนเอง ได้ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและ สิ่งแวดล้อม ได้เคลื่อนไหวประกอบกิจกรรม ได้เรียนรู้ กระบวนการต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และรู้จักการประยุกต์ความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง (ทิศนา แคมมณี. 2542 : 14-15) เมื่อผู้บริหารโรงเรียนนิเทศครูและบุคลากรให้รู้และเข้าใจ มีกำลังใจ สะดวกในการจัดทำหลักสูตรและจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแล้วก็ต้องคอย ตรวจสอบ สังเกต ดูแล เอาใจใส่ว่าครูและบุคลากรได้ปฏิบัติตามที่ได้นิเทศไปหรือไม่ได้ผลเพียงไร คอยให้กำลังใจช่วยเหลืออย่างจริงจัง

2.4.4.2 การนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม ด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผู้บริหารโรงเรียนต้องเอาใจใส่คอยช่วยเหลือสนับสนุนให้ครูได้รู้และเข้าใจ ได้ จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยให้ครู ได้รู้และเข้าใจว่า บรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนต้องเป็นแบบ ประชาธิปไตย ทุกคนเคารพในสิทธิเสรีภาพของกันและกัน บรรยากาศจะเป็นแบบร่วมมือแลกเปลี่ยน ความคิดและประสบการณ์มากกว่าการแข่งขัน มีความสนุก ผ่อนคลาย ไม่เคร่งเครียด มีการเสริมแรง มากกว่าการตำหนิการลงโทษ (ไสว พิกขาว. 2542 : 243) บรรยากาศจะมุ่งให้เด็กได้คิดได้ทำได้ แก้ปัญหาด้วยตนเองมากกว่ารับการถ่ายทอดจากครูสภาพแวดล้อมต้องส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า ความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนส่งเสริมการคิดการแสดงออกมีความเป็นระเบียบสวยงามและร่มรื่น (วัฒนาพร ระวังบุกข์. 2541ก : 59-61) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน แสดงออกอย่างนุ่มนวล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นมิตรเมตตาอบอุ่น เข้าอกเข้าใจ และยอมรับกันและกัน ให้กำลังใจและเกื้อกูลกัน (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. 2543 : 30) เมื่อผู้บริหารโรงเรียนได้ช่วยเหลือแนะนำให้กับครู ตามแนวทางดังกล่าวข้างต้นแล้ว ต้องคอยกำกับติดตาม เอาใจใส่ให้กำลังใจ กระตุ้นครูให้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่องให้เป็นนิสัย

2.4.4.3 การนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม เกี่ยวกับสื่อ วัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผู้บริหารโรงเรียนต้องคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำ ให้การสนับสนุน ให้กำลังใจในการใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ให้คำแนะนำในการจัดทำสื่อ วัสดุอุปกรณ์ลักษณะของสื่อวัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะต้องมีความหลากหลายสอดคล้องกับชีวิตจริง ส่งเสริมการทำจริงปฏิบัติจริง ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล

คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. (2543 : 9-10) ได้กล่าวไว้ว่า เด็กที่มีความถนัดด้านภาษา ครูควรใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่เป็นหนังสือ เทป อุปกรณ์การเขียน การพูดคุย การอภิปรายการโต้ว่าที่ ฯลฯ เด็กที่มีความถนัดด้านตรรกศาสตร์จะเป็นคนมีเหตุผล ชอบทดลอง ชอบถามคำถามชอบคิด วัสดุอุปกรณ์จะเป็นเครื่องมือสำรวจ เช่น กล้อง อุปกรณ์เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์การไปทัศนศึกษาตามสถานที่ต่างๆ เด็กที่มีความถนัดด้านมิติสัมพันธ์ก็คิดเกี่ยวกับรูปภาพและจินตนาการการวาดภาพ การออกแบบ เป็นต้น สิ่งที่ต้องการใช้เป็นวัสดุอุปกรณ์ควรเป็นภาพตัดต่อ จิ๊กซอ หนังสือนิทาน ที่มีภาพประกอบ อุปกรณ์ศิลปะ เกม การไปทัศนศึกษาที่พิพิธภัณฑ์ศิลปะ เป็นต้น เด็กที่มีความถนัดการใช้ร่างกายหรือส่วนต่างๆ ก็จะใช้ร่างกายเคลื่อนไหว การเต้นรำ การเล่นกีฬา การสัมผัสต่างๆ และต้องการแสดงบทบาทสมมติการเรียนรู้อย่างสนุกสนาน และเกมที่ต้องใช้ร่างกาย เป็นต้น เด็กที่มีความถนัดด้านดนตรีจะคิดถึงจังหวะและท่วงทำนอง รักการร้องเพลงการเคาะจังหวะ การรับและการฟัง เป็นต้น

2.4.4.4 การนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม เกี่ยวกับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องร่วมมือกับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ให้คำแนะนำ ให้การส่งเสริม สนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจ เอาใจใส่ดูแล คอยติดตามการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรผู้เกี่ยวข้องให้มีความรู้และเข้าใจ สามารถปฏิบัติติดตามบทบาทหน้าที่ของงานและของบุคลากรผู้เกี่ยวข้องได้สามารถร่วมมือกันจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งบทบาทของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องที่ผู้บริหารโรงเรียน จะต้องเอาใจใส่นิเทศ กำกับ ติดตาม นกนตร ธรรมบวร (2542 : 5) ได้กล่าวไว้ว่า บทบาทของครูตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะเป็นผู้อำนวยการ เป็นวิทยากรนักเรียน ส่วนนกนตร ธรรมบวร (2542 : 6) ได้เสนอว่า บทบาทของครูตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะมีหน้าที่จัดเตรียมสิ่งแวดล้อม จัดเตรียมกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม ให้ความช่วยเหลือเด็ก เป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ส่วน วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541ก : 61) ได้เสนอบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่า มีหน้าที่จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้กระตุ้นและส่งเสริมการคิด ส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นพบวิธีการเรียนรู้ของตนเอง ส่งเสริมให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเพื่อน และกลุ่มส่งเสริมการใช้สื่อฝึกคิด ฝึก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์อื่นใด

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แก้ปัญหา และค้นพบความรู้ ประเมินพัฒนาการของผู้เรียน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างโดยยึดหลัก คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงงามของวิถีไทยและสากล ส่วน ทิศนา แคมมณี (2542 : 24-25) ได้เสนอว่า บทบาทของครูจะแบ่งเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงเตรียมการสอน ครูจะต้องศึกษาวิเคราะห์เรื่องที่จะสอนให้เข้าใจ ศึกษาแหล่งความรู้ที่หลากหลาย วางแผนการสอน จัดเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ เอกสารหนังสือ ข้อมูลต่างๆ ติดต่อแหล่งเรียนรู้ เตรียมเครื่องมือการประเมินผล ห้องเรียนหรือสถานที่ประกอบกิจกรรมในขณะสอน จะต้องสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ ร่วมกิจกรรม ดูแลให้คำแนะนำแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในการดำเนิน กิจกรรมการเรียนรู้ สังเกตและบันทึกพฤติกรรมของ ผู้เรียน รวมทั้งเหตุการณ์ที่จะส่งผลกระทบต่อ การเรียนรู้ของผู้เรียนขณะทำกิจกรรม ให้คำแนะนำ บันทึกปัญหาข้อขัดข้อง ให้การเสริมแรง ให้ความ คิดเห็นเกี่ยวกับผลงาน และอาจให้ข้อมูล เนื้อหา ความรู้เพิ่มเติม ให้ข้อมูลย้อนกลับ

นอกจากนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้คำแนะนำ สนับสนุน ส่งเสริมให้ครูได้เข้าใจ บทบาทของนักเรียนตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่มีผู้เสนอแนะไว้ดังนี้

ทิศนา แคมมณี (2542 : 26-27) ได้เสนอไว้ว่า นักเรียนควรมีบทบาทดังนี้คือ บทบาท การมีส่วนร่วมแสวงหาข้อมูลข้อเท็จจริง ความคิดเห็น หรือประสบการณ์ต่างๆ จัดระเบียบความรู้ที่ได้ สร้างสรรค์ขึ้น ประยุกต์ความรู้ไปใช้ส่วน สุวิทย์ มูลคำ และคณะ (2542 : 52-53) ได้เสนอว่า นักเรียนควรมีบทบาทในการฝึกวางแผนร่วมกับคนอื่น ค้นคว้าหาความรู้ที่ตนและกลุ่มสนใจ เพื่อนำเสนอต่อเพื่อนร่วมชั้น ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้จากกลุ่ม กำหนดเป้าหมายการทำงาน ร่วมกัน กำหนดงานและ ขั้นตอนการทำงาน แบ่งงานตามความสามารถของสมาชิก ปฏิบัติงานตาม หน้าที่รับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของตนเอง รับฟังคำชี้แนะและวิจารณ์จากคนอื่น เพื่อการปรับปรุงงาน ซึ่ชื่นชมในผลงานปรับปรุงแก้ไขพัฒนาผลงานของตนเองจนเป็นที่พอใจ และสามารถสรุปความรู้ที่ค้นพบด้วยตนเองส่วน วัฒนาพร ระเบียบทุกซ์ (2541ก : 59) ได้เสนอบทบาทของ นักเรียนไว้ว่า นักเรียนควรมีบทบาทสร้างความรู้ด้วยตนเอง ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ปฏิสัมพันธ์ กับเพื่อนและสิ่งแวดล้อม เรียนรู้กระบวนการต่างๆ และร่วมประเมินตนเองและเพื่อน ไสว พิกขาว (2542 : 243) ได้เสนอ บทบาทของนักเรียนไว้ว่านักเรียนควรมีบทบาทในการศึกษาค้นคว้าด้วย ตนเองในทุกเรื่องตามที่ครูกำหนด ให้เกิดการเรียนรู้ดำเนินการเรียนด้วยตนเอง ด้วยความสนุกสนาน มีชีวิตชีวา มีส่วนร่วมทั้งร่างกาย จิตใจ และการคิดในทุกสถานการณ์ ทั้งในห้องเรียนและสถานการณ์ จริง ตอบคำถามสำคัญหรือคำถามหลัก มีความกระฉับกระเฉง ว่องไว ทำงานด้วยความร่วมมือร่วมใจ มีความสามารถในการสื่อสาร มีความสามารถสร้างความรู้และสามารถแก้ปัญหา

โดยสรุปแล้วจะเห็นว่า บทบาทของนักเรียนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ นักเรียนต้องได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง ได้เคลื่อนไหวร่างกายประกอบกิจกรรมได้ ปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนและสิ่งแวดล้อม ได้เรียนรู้กระบวนการต่างๆ ได้เชื่อมโยงความรู้ไปสู่การ ปฏิบัติ ส่วนบทบาทของผู้ปกครองและชุมชน ก็จำเป็นที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องให้ครูได้ศึกษา ได้รู้และ เข้าใจ เพื่อสะดวกต่อการปฏิบัติงานร่วมกัน ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึงบทบาทของผู้ปกครองและ ชุมชนไว้ดังนี้ เรณูมาศ มาอุ้น และภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์ (2542 : 16-19) ได้เสนอว่า การจัดการ เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีความจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองและ ชุมชนเป็นอย่างยิ่ง กิจกรรมการเรียนการสอนหากไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชนก็ ยากที่จะประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวทางการจัดการเรียนการสอนต้องได้รับการ ยอมรับ เพราะเดิมนั้นผู้ปกครองและชุมชนค่อนข้างมีความเชื่อมั่นในกระบวนการเรียนการสอนที่ยึด เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เนื้อหาจดสำหรับบทบาทของผู้ปกครองและชุมชนตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดไว้หลายมาตรา ซึ่งสรุปได้ว่า (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542ข : 6-29) ผู้ปกครองและชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร สนับสนุน จัดให้บุตรและบุคคลในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับ อบรมเลี้ยงดูบุตรให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการ จำเนื้อหา เก่งวิชาการ และเคยชินกับความเชื่อ ความเข้าใจดังกล่าว

สำหรับบทบาทของผู้ปกครองและชุมชนตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดไว้หลายมาตรา ซึ่งสรุปได้ว่า (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 ข : 6-29) ผู้ปกครองและชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร สนับสนุน จัดให้บุตรและบุคคลในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับ อบรมเลี้ยงดูบุตรให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการ เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นแหล่งเรียนรู้ แหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งวิทยาการที่สามารถเข้าไปสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้เข้าร่วม กำหนดหลักสูตรกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาของสถานศึกษา ส่งเสริมงานวิชาการให้ความเห็นชอบการขอจัดตั้งงบประมาณของสถานศึกษา ส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาแก่ผู้บริหาร โรงเรียน มีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการทำงานของผู้บริหารโรงเรียน (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2543 : 6) จะเห็นว่า บทบาทของผู้ปกครองและชุมชนมีความสำคัญอย่างยิ่ง จำเป็นที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้ครูได้รับรู้และเข้าใจ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่อไป

ดังนั้น การนิเทศภายใน กำกับ ติดตามผลเกี่ยวกับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การที่ผู้บริหารโรงเรียนให้คำแนะนำช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา อำนวยความสะดวก คอยเอาใจใส่สอดส่องดูแล ให้กำลังใจ เพื่อให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องรู้และเข้าใจ ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะฉะนั้นจึงสรุปได้ว่า การนิเทศภายใน กำกับ ติดตามผลการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทหน้าที่ในการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา อำนวยความสะดวก คอยเอาใจใส่สอดส่องดูแล ให้กำลังใจแก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.4.5 การประเมินผลการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การประเมินผล เป็นบทบาทหน้าที่อย่างหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องดำเนินการเพื่อทราบผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ได้มีผู้ให้ความหมายของการประเมินผลไว้ต่างกัน เช่น ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2542 : 151) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การประเมินผลเป็นกระบวนการแสวงหา รวบรวม และจัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศที่มีประโยชน์มาใช้ในการพิจารณาตัดสินใจหาทางเลือกต่าง ๆ อิศระ เสี่ยงเพราะดีและธวัชชัย พิกุลแก้ว (2541 : 303) ได้สรุปความหมายของการประเมินผลว่า การประเมินผล คือ การวางแผนล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ เป็นการเปรียบเทียบผลงานที่ทำกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ หรือคาดหวังไว้ หรือเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของการทำงานนั้น ๆ แล้วตัดสินว่าเป็นที่พอใจหรือไม่ ดีไม่ดีอย่างไร และยังมีหลายแนวทาง เช่น การประเมินผลจากสภาพจริง (Authentic assessment) ซึ่งจะมุ่งเน้นการประเมินภาคปฏิบัติของผู้เรียนตัวอย่างหนึ่งของการประเมินผลที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ของโรงเรียนเพื่อใช้ในการเรียนการสอนเท่านั้น ไม่สามารถเผยแพร่หรือใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชัดเจนและยอมรับกันแพร่หลาย คือ การประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio assessment) (วัฒนาพร รั้งบุทกซ์. 2541ก : 63)

การประเมินผลตามสภาพจริง หมายถึง การวัดและประเมินผลกระบวนการทำงานในด้านสมอง หรือการคิด และจิตใจของผู้เรียนอย่างตรงไปตรงมาตามสิ่งที่ผู้เรียนกระทำ โดยพยายามตอบคำถามว่าผู้เรียนทำอย่างไร และทำไมทำอย่างนั้น การได้ข้อมูลว่า “เขาทำอย่างไร” และ “ทำไม” จะทำให้ผู้สอนได้ช่วยผู้เรียนพัฒนาการเรียนของผู้เรียนและการสอนของผู้สอน (สุวิทย์ มูลคำและคณะ. 2542 : 156) ความคิดเกี่ยวกับการประเมินผลตามสภาพจริงค่อนข้างใหม่ หมายถึง กระบวนการ สังเกตการณ์บันทึกและรวบรวมข้อมูลจากงานและวิชาการที่นักเรียนทำ เพื่อเป็นพื้นฐานของการ ตัดสินใจในการศึกษาถึงผลกระทบต่อเด็กเหล่านั้น การประเมินผลตามสภาพจริงไม่เน้นเฉพาะทักษะพื้นฐาน แต่จะเน้นการประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อนในการทำงานของนักเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหา และการแสดงออกที่เกิดจากการปฏิบัติในสภาพจริงในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบและผู้ผลิตความรู้ นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง รวมทั้งเน้นพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อสนองจุดประสงค์ของหลักสูตรและความต้องการของสังคม (สุวิทย์ มูลคำ. 2542 : 22) การประเมินผลตามสภาพจริง เป็นการประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติกการสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ การทดสอบเพื่อค้นหาคักยภาพ จุดเด่น จุดด้อยของผู้เรียน การวัดผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องวัดและประเมินให้ครอบคลุม ทุกด้าน ทั้งกระบวนการและผลงานทั้งความรู้ความรู้สึกและทักษะการแสดงออกทุกด้าน (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. 2542 : 26) การประเมินผลจะต้องครอบคลุมสภาพที่แท้จริงสอดคล้องกับการแสดงออกของผู้เรียนทั้งกระบวนการและผลผลิต จะเน้นการมีส่วนร่วมอย่างมากระหว่างผู้เรียน ผู้สอนและผู้ปกครอง การประเมินผล ถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเรียนการสอนและต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต พฤติกรรม การใช้แฟ้มสะสมงาน การทดสอบการจะเลือกใช้เทคนิคและวิธีการแบบใดขึ้นอยู่กับเนื้อหาและวิชาเป็นสำคัญ (นภเนตร ธรรมบวร. 2542 : 58-59)

การประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง มีลักษณะสำคัญดังนี้ (สุวิทย์ มูลคำและคณะ. 2542 : 157)

1. เป็นการประเมินที่ทำไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการเรียนรู้ ของผู้เรียน ทำได้ตลอดเวลา ทุกสถานการณ์ทั้งที่โรงเรียน บ้าน และชุมชน
2. เป็นการประเมินที่ยึดพฤติกรรมแสดงออกของผู้เรียนที่แสดงออกมาจริง ๆ
3. เป็นการพัฒนาผู้เรียนอย่างเด่นชัด และให้ความสำคัญในการพัฒนาจุดเด่นของผู้เรียน
4. เน้นการประเมินตนเองของผู้เรียน
5. ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสถานการณ์ที่เป็นจริง รวมทั้งเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริง
6. ใช้ข้อมูลที่หลากหลาย มีการเก็บข้อมูลระหว่างปฏิบัติในทุกๆ ด้าน ทั้งที่โรงเรียน บ้านและชุมชน
7. เน้นคุณภาพของผลงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้นซึ่งเป็นผลจากการบูรณาการความรู้ความสามารถหลาย ๆ ด้านของผู้เรียน
8. เน้นการจัดความสามารถของการคิดระดับสูง (ทักษะการคิดที่สลับซับซ้อน) เช่น การวิเคราะห์การสังเคราะห์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

9. ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์เชิงบวก มีการชื่นชม ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุข

10. เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างผู้สอน ผู้เรียน และผู้ปกครอง

การประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงสามารถประเมินได้หลายวิธี คือ การสังเกตการสัมภาษณ์ การตรวจงาน การทดสอบ บันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง การรายงานตนเองของผู้เรียนแฟ้มสะสมผลงาน (สุวิทย์ มูลคำ และคณะ. 2542 : 25)

จากแนวทางการประเมินผลดังกล่าวข้างต้นผู้บริหารในฐานะผู้มีหน้าที่ในการประเมินผลโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน ผู้สนับสนุนให้ผู้ร่วมงานเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ และ ผู้กำหนดเป้าหมายของโรงเรียน จะต้องใช้กระบวนการประเมินผลดังกล่าวข้างต้น ประเมินผลการดำเนินการทุกอย่างที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไม่ว่าจะเป็นการประเมินผลโครงการ ประเมินผลการพัฒนาครูและบุคลากร ประเมินผล การใช้หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ประเมินผลการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้รวมทั้งการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนตลอดจนการประเมินผลการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชน นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องประสานความร่วมมือกับครูนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลด้วยวิธีที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สุวิทย์ มูลคำ และคณะ. 2542 : 25)

สำหรับการประเมินผลตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เป็นสำคัญผู้วิจัยใคร่จะศึกษาใน 4 ด้าน คือ

1. การประเมินผลหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผู้บริหารโรงเรียนจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินให้ชัดเจน เช่น อาจประเมินเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวินิจฉัยสั่งการ หรือเพื่อสะท้อนกลับไปสู่การปรับปรุง การเรียนการสอนดังกล่าว ทองขาว (2538 : 161) ได้กำหนดแนวทางการประเมินหลักสูตรไว้ดังนี้

1.1 ประเมินเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตร มีวิธีการประเมิน คือ

1.1.1 การใช้แบบสอบถามผู้เกี่ยวข้อง

1.1.2 การสัมภาษณ์ครูผู้สอน

1.1.3 การวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตร

1.1.4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูล การทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ระหว่างกลุ่มที่เรียนต่างหลักสูตร

1.2 ประเมินเพื่อตัดสินใจส่วนบุคคล มีวิธีการประเมิน คือ

1.2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลผลการทดสอบเปรียบเทียบเกณฑ์หรือปทัสฐานที่กำหนดไว้

1.2.2 การสัมภาษณ์แบบคลินิก

1.2.3 การจัดประชุมสัมมนาเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตร

1.2.4 การประชุมสัมมนาผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับจุดอ่อนจุดแข็งของ

หลักสูตร

อย่างไรก็ตามแม้จะมีแนวทางการประเมินหลักสูตรตามวัตถุประสงค์เป็น 2 แนวทางดังกล่าว แต่ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากการประเมินก็สามารถนำไปใช้ได้ทั้งในแง่การตัดสินใจส่วน

บุคคล และการตัดสินใจเกี่ยวกับภาพรวมทั้งหมดของหลักสูตร ขึ้นอยู่กับว่าผู้บริหารเน้นการประเมินแนวทางใด ข้อมูลที่ได้ก็จะเอื้อประโยชน์โดยตรงต่อการนำไปใช้แนวทางนั้นมากกว่า

ส่วนการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารโรงเรียนสามารถประเมินจากสภาพที่แท้จริงของการจัดการเรียนการสอน ซึ่งวัฒนาพร ระวังบุษย์ (2541 ก : 64-65) ได้กล่าวว่า สามารถดำเนินการได้หลายวิธีคือ การสืบค้น ผู้บริหารอาจใช้วิธีถามจากครูและนักเรียนโดยตรงเกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อตนเอง ต่อการปฏิบัติงานของตนเอง ต่อกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ครูรายงานผลการจัดการเรียนการสอน ให้นักเรียนรายงานผล การเรียนรู้การสังเกต ผู้บริหารสังเกตการจัดการเรียนการสอนจากครู การประกอบกิจกรรมของนักเรียนรวมถึงการตอบคำถามและการทำงานที่ได้รับมอบหมาย การวิเคราะห์ ผู้บริหารวิเคราะห์การปฏิบัติงานของครูและร่วมประกอบกิจกรรมของนักเรียน เพื่อค้นหาว่าส่วนใดที่ครูทำได้ มีส่วนใดควรปรับปรุง และการทดสอบ คือ การทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และทดสอบการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการวัดการเรียนการสอน การกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนและการกำหนดวิธีการบันทึกคะแนนหรือความสามารถของผู้เรียน นอกจากนั้นก็เป็นการวัดโดยเพิ่มสะสมงาน ทั้งของครูและของนักเรียน เพราะเพิ่มสะสมงานของนักเรียนจะแสดงถึงความสามารถ จุดเด่น จุดด้อย ความสำเร็จ พัฒนาการในการเรียนรู้ของผู้เรียน (สุวิทย์ มูลคำ และคณะ. 2542 : 29)

สมณฑา พรหมบุญ และคณะ (2542 : 38) ได้เสนอวิธีการประเมินผลโดยกระบวนการ 5 ประการ ได้แก่

1. การประเมินผลโดยทดสอบความรู้พื้นฐาน หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. การประเมินผลจากแฟ้มสะสมผลงานของเด็ก
3. การประเมินผลจากการติดตามกระบวนการทำงานของเด็ก
4. การประเมินผลจากการพัฒนาลักษณะนิสัยของเด็ก
5. การประเมินผลจากข้อสอบมาตรฐาน

ดังนั้น การประเมินผลหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การที่ผู้บริหารรวบรวม จัดเตรียม ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ด้วยวิธีการต่างๆ แล้วสรุป นำมาใช้พิจารณาตัดสินใจว่าหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดีหรือไม่ดีประสบความสำเร็จหรือไม่

2. การประเมินผลด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินให้ชัดเจนแล้ววางแผนล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ เปรียบเทียบผลการผลิตสื่อ วัสดุอุปกรณ์คุณภาพมาตรฐานของสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน (อิสระ เสียงเพราะดีและธวัชชัย พิกุลแก้ว. 2541 : 303) จากนั้น ก็ตัดสินใจว่า สื่อดังกล่าวมีคุณภาพดีได้มาตรฐาน มีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนหรือไม่ ซึ่งลักษณะของสื่อที่ดีจะต้องช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองส่งเสริม การคิด การวิเคราะห์ (วันเพ็ญ จันทร์เจริญ. 2542 : 100) ส่วนแหล่งความรู้เช่น ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์สื่อ ห้องสมุด ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการทางภาษาห้องพิพิธภัณฑ์ในโรงเรียน หรือแม้แต่แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เป็นสถานที่จริง (วันเพ็ญ จันทร์เจริญ. 2542 : 105) ผู้บริหารโรงเรียนก็ใช้วิธีการประเมินตามสภาพที่แท้จริงจากครู

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสอบถาม การสัมภาษณ์ การทดสอบ การบันทึกจาก ผู้เกี่ยวข้อง การสังเกตพฤติกรรมรายงาน (สุวิทย์ มูลคำ และคณะ. 2542 : 25) และแฟ้มสะสมงาน

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แฟ้มสะสมงาน ถือเป็นแหล่งข้อมูลหรือหลักฐานที่แสดงรายการ ความสามารถ ความสำเร็จ ความก้าวหน้า ความภาคภูมิใจที่ทั้งครูและนักเรียนนำมารวบรวมไว้อย่าง เป็นระบบ และแฟ้มสะสมงานก็มีหลายประเภท เช่น แฟ้มสะสมงานส่วนบุคคล แฟ้มผลงานเชิง วิชาชีพ แฟ้มผลงานทางวิชาการ และแฟ้มผลงานสำหรับโครงการ (ประดิษฐ์ ทองคำปลิว และครรชิต มนูญผล. 2541 : 23)

3. การประเมินผลบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในเบื้องต้นผู้บริหารต้องทำความเข้าใจก่อนว่าบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นอย่างไร จากนั้นก็แสวงหาและรวบรวมข้อมูล (ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. 2542 : 151) แล้วเปรียบเทียบข้อมูลและสารสนเทศด้านบรรยากาศและ สภาพแวดล้อมที่ดำเนินอยู่กับมาตรฐาน คือ บรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (อิสระ เสียงเพราะดีและธวัชชัย พิกุลแก้ว. 2541 : 303) ส่วนวิธีการ เก็บรวบรวมข้อมูล ก็สามารถดำเนินการได้โดยวิธีการที่หลากหลาย เช่น สุวิทย์ มูลคำ และคณะ. (2542 : 25) ได้กล่าวว่า การประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงสามารถประเมินได้ด้วยวิธีการที่ หลากหลายเช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจงาน การทดสอบ จากกรรายงานของตนเอง ของครู และนักเรียน จากแฟ้มสะสมงาน แบบบันทึกย่อย แบบบันทึกแสดงความรู้สึก แบบบันทึก ของครูนักเรียน เพื่อน ผู้ปกครอง เมื่อผู้บริหารโรงเรียนดำเนินการดังกล่าวนี้ก็จะสามารถตัดสินใจว่า บรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดำเนินการอยู่ในโรงเรียนสอดคล้องกับการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่สามารถที่จะปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและพัฒนาบรรยากาศให้ดีขึ้นได้

4. การประเมินผลครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องประเมินครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินให้ชัดเจนแล้วแสวงหารวบรวม และ จัดเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงบทบาทของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง (ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. 2542 : 151) ที่ปฏิบัติอยู่เดิม ได้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากขึ้นน้อยแค่ไหน

ทีศนา แคมมณี (2542 : 24) ได้เสนอบทบาทของครูไว้ว่า บทบาทของครูในการจัดการ เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะต่อศึกษาวิเคราะห์เรื่องที่สอนให้เข้าใจ ศึกษาแหล่งความรู้ ที่หลากหลาย วางแผนการสอน เตรียมกิจกรรม เตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้คอยกำกับ ดูแล อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ สังเกต บันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้คำแนะนำให้ การเสริมแรง และประเมินผลการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541ก : 61) ได้เสนอบทบาทครูตามแนวทางการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่า ครูมีหน้าที่จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิด การค้นหาความรู้และการแสดงออกของผู้เรียนจัดสิ่งแวดล้อมและ บรรยากาศที่มีชีวิตชีวา มีความสุข ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ประเมินพัฒนาการทุกด้านของ ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

สุวิทย์ มูลคำ และคณะ (2542 : 52) ได้เสนอบทบาทของครูตามแนวทางการจัดการ เรียนการสอนไว้ว่า การวางแผนจัดกิจกรรมการสอนร่วมกับผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครูรายวิชา ครูวิชาการ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และนักเรียน กำหนดกิจกรรมและวางแผนการสอนไว้ล่วงหน้า ลดบทบาทจากผู้สอนเป็นผู้กำกับ สนับสนุน กระตุ้น วัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง จะเห็นได้ว่าบทบาทของครูได้เปลี่ยนไปจากที่ครูเป็นศูนย์กลาง เป็นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

นอกจากนั้นยังประเมินจากตัวบ่งชี้ การสอนของครู ซึ่งศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน (นภเนตร ธรรมบวร. 2542 : 10) ได้วิเคราะห์ตัวบ่งชี้การสอนของครูที่เน้นการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ โดยดูจากครูต้องเตรียมทั้งเนื้อหาและกระบวนการ ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่เข้าใจ จูงใจ และเสริมแรง ครูเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาต่อนักเรียนอย่างทั่วถึงครูได้จัดกิจกรรมให้เด็กได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์ครูส่งเสริมให้นักเรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง ครูได้ส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้จากกลุ่ม ครูได้ใช้สื่อการสอนที่ส่งเสริมการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย

นอกจากประเมินบทบาทของครูแล้ว ยังประเมินจากบทบาทของนักเรียนโดยประเมินจากการประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน ประเมินจากความเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม ซึ่งทิสนา แฉมมณี (2542 : 26) ได้เสนอบทบาทของผู้เรียนตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่า นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความคิดเห็นและประสบการณ์ต่างๆ บทบาทในการศึกษาและลงมือประกอบกิจกรรมด้วยตนเอง บทบาทในการจัดระเบียบ ความรู้ บทบาทในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ส่วน วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541ก : 59) ได้เสนอบทบาทของนักเรียนตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่า มีบทบาทในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง บทบาทในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและสิ่งแวดล้อม บทบาทในการเรียนรู้กระบวนการทำงานต่าง ๆ และบทบาทในการร่วมประเมินตนเอง และเพื่อน อรทัย มูลคำและคณะ (2542 : 53) ได้เสนอว่า บทบาทของนักเรียนตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การฝึกวางแผนทำงานกับผู้อื่น ค้นคว้าหาความรู้ที่ตนเองและเพื่อนสนใจ ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้จากกลุ่ม ส่วนตัวบ่งชี้การเรียนของนักเรียนนั้น ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน (นภเนตร ธรรมบวร. 2542) เสนอว่า การเรียนที่ถือว่าเป็นการเรียนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญมีลักษณะดังนี้ คือ นักเรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นักเรียนฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง นักเรียนทำกิจกรรมเรียนรู้จากกลุ่ม นักเรียนฝึกคิดวิเคราะห์ นักเรียนได้ฝึกค้น รวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์ นักเรียนได้ทำกิจกรรมตามความสามารถ ตามความถนัด และความสนใจของตนเอง นักเรียนฝึกประเมินและปรับปรุงตนเอง

ส่วนบุคคลากรที่เกี่ยวข้องในที่นี้ หมายถึง ผู้ปกครองและชุมชน ผู้บริหารสามารถประเมินจากความร่วมมือ ประเมินจากความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ประเมินจากบทบาทของบุคคลดังกล่าว ตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และประเมินจากการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ (เรณูมาศ มาอุ้น และภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์. 2543 : 16-26) ส่วนวิธีการประเมินที่สอดคล้องตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง ได้แก่ การสืบค้น ซึ่งใช้วิธีถามจากครูและนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนโดยตรง การสังเกต การวิเคราะห์การให้รายงานการสัมภาษณ์การบันทึก การดูจากแฟ้มสะสมงานทั้งของครูและนักเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จึงสรุปได้ว่า การประเมินผลการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผู้บริหารโรงเรียน มีบทบาทหน้าที่ในการรวบรวม แสวงหา จัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน สื่อวัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้บรรยากาศและสภาพแวดล้อม รวมทั้งครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องด้วยวิธีการต่าง ๆ แล้วสรุปนำมาตัดสินใจ ปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้มีประสิทธิภาพ

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 งานวิจัยภายในประเทศ

ธวัช แก้วมณีชัย (2542) ได้ทำการวิจัยเพื่อประเมินโครงการปฏิรูปการจัดการ ประสพการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม โดยใช้ผู้บริหารและครูเป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีบทบาทในการวางแผน สนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จะต้องจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนการสอน จะต้องส่งเสริมและสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ทุกชนิดอย่างเพียงพอ จะต้องให้นักเรียนมีส่วนร่วมให้มากที่สุด จะต้องสร้างวินัยให้กับนักเรียนจะต้องใช้การประเมินผลตามสภาพจริง และส่งเสริมประชาธิปไตย จึงจะทำให้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางประสบผลสำเร็จ

ภกเนตร ธรรมบวร (2542) ได้ทำการวิจัยโครงการปฏิรูปการเรียนรู้ในจังหวัดขอนแก่น การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญต่อการปฏิรูปการเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจ มีความมุ่งมั่น เห็นความสำคัญของการจัดการเรียน การสอน จึงจะทำให้การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางประสบความสำเร็จ

เรณูมาศ มาอ่อนและภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์ (2543 : 25) ได้ทำการวิจัยเรื่อง โครงการวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญในจังหวัด สกลนคร : กรณีศึกษาการวิจัยและพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อการปฏิรูปทั้งโรงเรียน จังหวัดสกลนคร โดยใช้ผู้บริหาร ครูและศึกษานิเทศก์เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้บริหาร ครูและศึกษานิเทศก์บางคนไม่สามารถปฏิบัติตามแผนหลักของการปฏิรูปในโรงเรียน ผู้บริหารไม่สามารถ สนับสนุนให้ครูพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้

นิวัฒน์ วาศิรศักดิ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องการบริหารจัดการ การเรียนการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม โดยใช้ครูผู้สอนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลางเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามแนวทางการจัดกิจกรรมของครูที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

เรณูนวล จุจันทร์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องการบริหารจัดการกิจกรรม การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูหมวดวิชาภาษาไทยและหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ โรงเรียนในสหวิทยาเขตกรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม จังหวัดอุดรธานี โดยใช้ครูผู้สอนในหมวด ภาษาไทยและหมวดวิทยาศาสตร์เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ครูผู้สอนได้ปฏิบัติ กิจกรรมตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางตั้งแต่ขั้นเตรียมการขั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้มาเปิดเผยบนเว็บไซต์

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดำเนินการ ชั้นประเมินผล โดยส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นพบคำตอบด้วยตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีปฏิสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ใช้กระบวนการคิด และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง

ศักดิ์ดา ทรัพย์ขวัญเมือง (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี โดยใช้ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานมีการวางแผนโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และบุคลากร ตลอดจนการนิเทศติดตามกับมีการบริหารสนับสนุนให้ผู้สอนและผู้เรียนมีส่วนร่วมต่อการเตรียมแผนการสอน บรรยากาศการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล การวิเคราะห์ความก้าวหน้าของผู้เรียน แต่สภาพการบริหารงานน้อย การอบรมให้ความรู้ การสนับสนุน การนิเทศติดตาม การประเมินผล เพื่อให้เกิดการปรับปรุงแก้ไข และปัญหาการบริหารงานการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลางมีแนวโน้มไปทางมาก และสอดคล้องกับสภาพการบริหารงานน้อย

สรุป จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะต้องเอาใจใส่กระตือรือร้น และส่งเสริมสนับสนุนด้วยการวางแผน พัฒนาประชาสัมพันธ์ นิเทศภายใน กำกับติดตาม และประเมินผล ในทุกขั้นตอน ประสานความร่วมมือกับทุกฝ่ายเพื่อสัมฤทธิ์ผลอันสูงสุด คือ นักเรียนสามารถค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง ได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง ได้ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและสภาพแวดล้อม ได้เรียนรู้กระบวนการกระทำต่าง ๆ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง นั่นก็คือแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั่นเอง

2.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้
Agthe. (อ้างในอารีย์ เกื้อกุล. 2538 : 49) วิจัยเกี่ยวกับการรับรู้บทบาทหน้าที่ครูใหญ่และครูในงานวิชาการ พบว่า ครูใหญ่บริหารงานอื่น ๆ มากเกินไป ครูใหญ่และครูยอมรับว่าการปรับปรุงการเรียนการสอนต้องทำร่วมกัน และครูใหญ่จะต้องเปลี่ยนจากการเป็นผู้สั่งการมาเป็นผู้ประสานงาน

Clandinin and Connolly. (อ้างใน นภเนตร ธรรมบวร. 2542 : 76) ได้วิจัยบทบาทของผู้บริหารเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนการสอน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการปฏิรูปการเรียนการสอน

Bertelen. (1999 : 2858A) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาพิเศษระดับประถมศึกษาภายใต้สภาพแวดล้อมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนศึกษาพิเศษระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า เด็กพิเศษระดับประถมศึกษาสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง และมีการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและสภาพแวดล้อมได้ดี

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับ การศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร (กลุ่มกรุงเทพตะวันออก) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 วิธีการดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการมีรายละเอียด ดังนี้

3.1.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก จำนวน 99 แห่ง จำนวน 2,384 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก โดยใช้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง Krejcie & Morgan แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของสถานศึกษาและเทียบสัดส่วนเทียบบัญญัติไตรยางศ์ ได้กลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็น ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 82 คน ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 88 คน และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 160 คน รวมทั้งสิ้น 330 คน ดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของสถานศึกษา	จำนวน สถานศึกษา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
โรงเรียนขนาดเล็ก	47	513	160
โรงเรียนขนาดกลาง	28	640	88
โรงเรียนขนาดใหญ่	24	1,231	82
รวม	99	2,384	330

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา (กลุ่มกรุงเทพตะวันออก) มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating-scale) ประกอบด้วยบทบาทของผู้บริหารใน 5 ด้าน จำนวนทั้งสิ้น 45 ข้อ ดังนี้

ด้านการวางแผนการเรียนการสอน	จำนวน 10 ข้อ
ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน	จำนวน 10 ข้อ
ด้านการประชาสัมพันธ์การเรียนการสอน	จำนวน 7 ข้อ
ด้านการนิเทศภายในกำกับ ติดตามการเรียนการสอน	จำนวน 10 ข้อ
ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน	จำนวน 8 ข้อ

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.2.1 การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือ ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการเรียนการสอน เพื่อใช้เป็นแนวคิดของการสร้างเครื่องมือ
2. ศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถาม ตามหลักการสร้างแบบสอบถาม การวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (พรณี ลีกิจวัฒน์. 2553 : 171-173)
3. สร้างแบบสอบถามโดยให้ครอบคลุมเนื้อหาตามกรอบแนวคิดของการวิจัยและสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการแก้ไขปรับปรุง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.2.2.1 นำแบบสอบถามที่แก้ไขเรียบร้อยแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ

โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่านมีรายนามดังนี้

1. ผศ.ดร. จินตนา กัญจนวิสุทธิ อาจารย์ประจำสาขาวิชาอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. ดร. ภูษิตย์ วงษ์เล็ก คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก
3. ดร. ศราวุธ สังข์วรรณยะ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
4. นายวิรัตน์ ตรงแก้ว ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดปลุกศรัทธา
5. นายสุทัศน์ จอกสถิตย์ รองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายวิชาการโรงเรียนวัดลำกะदान

โดยมีเกณฑ์การพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ดังนี้

ให้คะแนน +1	เห็นว่าสอดคล้องกับนิยามศัพท์
ให้คะแนน 0	ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับนิยามศัพท์
ให้คะแนน -1	เห็นว่าไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์

จากนั้นนำผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Objective Congruence : IOC) โดยใช้สูตร (พรณี ลีกิจวัฒน์. 2553 : 197)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	R	แทน	ระดับรายชื่อตามดุลยพินิจของผู้ทรงคุณวุฒิ
	$\sum$	แทน	ผลรวม
	N	แทน	จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

3.2.2.2 เลือกข้อคำถามที่มีดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.05 ขึ้นไป และปรับปรุงแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์อีกครั้งก่อนนำไปทดลองใช้

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า แบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.6-1.00 (ภาคผนวก ค)

3.2.2.3 นำแบบสอบถาม ไปทดลองใช้ (Try-out) กับบุคลากรของสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำไปหาค่าความไม่แปรปรวนค่าเฉลี่ย และค่าความแปรปรวน และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient : α) ตามวิธีของ Cronbach (อ้างใน พรรณี สีกิจวัฒน์. 2553 : 204) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือวัด
	k	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	$\sum$	แทน	ผลรวม
	s_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	s_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ของแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ตามวิธีของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .972

3.3 วิธีการดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

3.3.1.1 ขอนหนังสือจากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานการศึกษารุงเทพมหานคร

3.3.1.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการส่งทางไปรษณีย์และเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองและตรวจสอบความสมบูรณ์ที่ได้รับกลับคืนมาจำนวน 330 ฉบับ จาก จำนวน 330 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา มาคัดเลือกและตรวจสอบความสมบูรณ์ นำผลคะแนนที่ได้มาหาค่าสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปซึ่งผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.3.2.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3.3.2.2 วิเคราะห์บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษารุงเทพมหานคร ด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน โดยมีกราฟแปลความหมาย (พรรณี สีกิจวัฒน์. 2553 : 362) ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.50 - 5.00	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
2.50 - 3.49	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.3.2.3 เปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกเพศ และระดับการศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบค่า t-test แบบ Independence Samples

3.3.2.4 เปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) (พรณี สิกิจวัฒน์. 2553 : 269) และหาความต่างรายคู่โดยใช้วิธี LSD (ธีรวุฒิ เอกะกุล. 2543 : Online)

3.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1.1 ค่าร้อยละ (Percentage) (พรณี สิกิจวัฒน์. 2553 : 235-236)

$$\text{pct} = \frac{n_i}{n_t} \times 100$$

เมื่อ	pct	แทน	ร้อยละของสิ่งที่ศึกษา
	n_i	แทน	จำนวนส่วนย่อยที่ศึกษา
	n_t	แทน	จำนวนส่วนใหญ่ทั้งหมด

3.4.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) (พรณี สิกิจวัฒน์. 2553 : 245)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ	$\bar{x}$	แทน	คะแนนค่าเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนในชุดข้อมูล
	N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (พรณี ลีกิจวัฒน์.

2553 : 247)

$$S = \sqrt{\frac{\sum(x-\bar{x})^2}{n}}$$

เมื่อ	S	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum$	แทน	ผลรวม
	x	แทน	แทนคะแนนแต่ละตัวในชุดข้อมูล
	$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนในชุดข้อมูล
	n	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

3.4.1.4 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรประสพการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษาใช้สถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าแจกแจงของ F-Distribution
	MS_b	แทน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

3.4.1.5 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี LSD

3.4.1.5.1 กรณีที่มีกลุ่มตัวอย่างที่เท่ากัน (ธีรวุฒิ เอกะกุล. 2543 :

Online)

$$LSD = \frac{t_{\alpha,df}}{2} \sqrt{\frac{2MS_w}{n}}$$

เมื่อ	LSD	แทน	ค่าของผลต่างที่มีนัยสำคัญน้อยที่สุด
	$\frac{t_{\alpha,df}}{2}$	แทน	ค่า t จากตาราง df = nk-k
	MS_w	แทน	ค่าความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนของการทดสอบโดยรวม
	n	แทน	จำนวนของสมาชิกในกลุ่มที่นำมาเปรียบเทียบกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4.1.5.2 กรณีที่มีกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เท่ากัน (ธีรวุฒิ เอกะกุล. 2543 :

Online)

$$LSD = \frac{t_{\alpha,df}}{2} \sqrt{MS_w \left(\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j} \right)}$$

เมื่อ	LSD	แทน	ค่าของผลต่างที่มีนัยสำคัญน้อยที่สุด
	$\frac{t_{\alpha,df}}{2}$	แทน	ค่า t จากตาราง df = nk-k
	MS_w	แทน	ค่าความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนของการทดสอบโดยรวม
	n	แทน	จำนวนของสมาชิกในกลุ่มที่นำมาเปรียบเทียบกัน

3.4.1.6 กรณีกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่ได้มาโดยวิธีสุ่มจากประชากรที่มีการแจกแจงปกติ มีขนาดไม่เท่ากัน และมีความแปรปรวนไม่เท่ากัน (พรรณี ลีกิจวัฒน์นะ. 2553 : 268-269)

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\left(\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2} \right)}}$$

เมื่อ	$\bar{x}_1$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่ม 1
	$\bar{x}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่ม 2
	s_1^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่ม 1
	s_2^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่ม 2
	n_1	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกลุ่ม 1
	n_2	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกลุ่ม 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง ศึกษาบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร และเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอตามขั้นตอนการของการดำเนินการวิจัย ตามลำดับ ดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ของสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 4.3 ผลการวิเคราะห์บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร
- 4.4 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา

4.1 สัญลักษณ์ของสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทนค่า	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทนค่า	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S	แทนค่า	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
F	แทนค่า	ค่าสถิติ F ที่คำนวณได้จากสูตรการทดสอบค่าเฉลี่ย
t	แทนค่า	ค่าสถิติ t ที่คำนวณได้จากสูตรการทดสอบค่าเฉลี่ย
df	แทนค่า	ขั้นของความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
SS	แทนค่า	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Square)
MS	แทนค่า	ค่าเฉลี่ยผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
p-value	แทนค่า	ค่าความน่าจะเป็นที่จะปฏิเสธสมมติฐาน
*	แทนค่า	มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
**	แทนค่า	มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา

รายการ	จำนวน (n=330)	ร้อยละ (%)
1. เพศ		
1.1 ชาย	82	24.80
1.2 หญิง	248	75.20
รวม	330	100
2. ระดับการศึกษา		
2.1 ปริญญาตรี	270	81.80
2.2 ปริญญาโทขึ้นไป	60	18.20
รวม	330	100
3. ประสบการณ์ในการทำงาน		
3.1 น้อยกว่า 5 ปี	175	53.03
3.2 5-10 ปี	107	32.42
3.3 มากกว่า 10 ปี	48	14.55
รวม	330	100
4. ขนาดสถานศึกษา		
4.1 ขนาดใหญ่	82	24.85
4.2 ขนาดกลาง	88	26.67
4.3 ขนาดเล็ก	160	48.48
รวม	330	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง จำนวน 248 คน คิดเป็น ร้อยละ 75.20 เพศชาย จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 24.80 ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 81.80 ปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 18.20 ประสบการณ์ในการทำงาน น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 53.03 และ ประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 32.42 ประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 14.55 และอยู่ใน สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 48.48 สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 และ สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 24.85

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3 ผลการวิเคราะห์บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและลำดับที่บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครตามความคิดเห็นของครูในภาพรวม และรายด้าน

ที่	บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	n=330		ระดับ	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S		
1.	ด้านการวางแผนการเรียนการสอน	4.26	0.54	มาก	1
2.	ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน	4.13	0.51	มาก	2
3.	ด้านการประชาสัมพันธ์การเรียนการสอน	3.84	0.61	มาก	5
4.	ด้านการนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม การเรียนการสอน	4.09	0.54	มาก	3
5.	ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน	4.03	0.51	มาก	4
	เฉลี่ยรวม	4.07	0.46	มาก	

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้บริหารมีบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครในภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การวางแผนการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.26$) การพัฒนาการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.13$) การนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม การเรียนการสอน ($\bar{X}=4.09$) การประเมินผลการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.03$) และลำดับสุดท้ายได้แก่การประชาสัมพันธ์การเรียนการสอน ($\bar{X}=3.84$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและลำดับที่บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครตามความคิดเห็นของครู ด้านการวางแผนการเรียนการสอน

ที่	ด้านการวางแผนการเรียนการสอน	n=330		ระดับ	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S		
1.	กำหนดแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.31	0.66	มาก	6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ที่	ด้านการวางแผนการเรียนการสอน	n=330		ระดับ	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S		
2.	กำหนดนโยบายให้ครูผู้สอนทุกคนเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.50	0.56	มากที่สุด	1
3.	กำหนดนโยบายในการกำกับติดตาม และนิเทศภายในโรงเรียนสำหรับครูผู้สอนเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.48	2.63	มาก	2
4.	มีการจัดประชุมครูผู้สอนและบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียนเพื่อกำหนดนโยบายการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.43	2.24	มาก	3
5.	มีการประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้ปกครองได้รับทราบวิธีการเรียนการสอน	3.99	0.69	มาก	9
6.	จัดเตรียมสื่อ เครื่องมือ และแหล่งค้นคว้าความรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน	4.12	0.69	มาก	7
7.	จัดตั้งคณะกรรมการการพัฒนารับรองการเรียนการสอนของโรงเรียน เพื่อเป็นที่ปรึกษา อำนวยความสะดวก นิเทศให้ขวัญกำลังใจ และประเมินผลการเรียนการสอนของครูผู้สอน	4.06	0.75	มาก	8
8.	จัดส่งครูเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.39	0.60	มาก	5
9.	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเลือกเรียน ในสิ่งที่สนใจตามความเหมาะสมของเนื้อหาและหลักสูตร	3.93	0.81	มาก	10
10.	กำกับดูแลและตรวจสอบแผนการสอนของครูผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ	4.42	0.59	มาก	4
เฉลี่ยรวม		4.26	0.54	มาก	

จากตารางที่ 4.3 พบว่า บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานครด้านการวางแผนการเรียนการสอน โดยภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X}=4.26$) และเมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า มีระดับบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2 กำหนดนโยบายให้ครูผู้สอนทุกคนเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และอยู่ในระดับมาก 9 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 3 กำหนดนโยบายในการกำกับติดตาม และนิเทศภายในโรงเรียนสำหรับครูผู้สอนเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X}=4.48$) ข้อที่ 4 มีการจัดประชุมครูผู้สอนและบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียนเพื่อกำหนดนโยบายการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X}=4.43$) ข้อ 10 กำกับดูแลและตรวจสอบแผนการสอนของ

เอกสารนี้เป็นเอกสารของโรงเรียนเอกชนที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอน
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ครูผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}=4.42$) และข้อที่มีคะแนนต่ำสุดได้แก่ ข้อ 9 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเลือกเรียน ในสิ่งที่สนใจตามความเหมาะสมของเนื้อหาและหลักสูตร ($\bar{X}=3.93$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและลำดับที่พบพบผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครตามความคิดเห็นของครู ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน

ที่	ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน	n=330		ระดับ	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S		
1.	เข้าร่วมประชุมสัมมนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.18	0.69	มาก	5
2.	ประชุมชี้แจงให้ครูเข้าใจการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.15	0.73	มาก	6
3.	ส่งเสริมให้ครูแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติตอบสนองต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.39	0.60	มาก	2
4.	ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.40	0.63	มาก	1
5.	จัดหาเอกสารประกอบหลักสูตรต่างๆเพื่อให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าอย่างครบถ้วนเพื่อประโยชน์ต่อกิจกรรมการเรียนการสอน	4.07	0.70	มาก	7
6.	มีส่วนร่วมกับครูในการจัดทำหลักสูตรที่หลากหลาย ตอบสนองต่อความถนัดและความต้องการของผู้เรียน	4.19	0.76	มาก	4
7.	ปรับปรุงบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.25	0.67	มาก	3
8.	กระตุ้นให้ครูช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน	3.99	0.74	มาก	9
9.	นำครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องไปศึกษาดูงานในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.67	0.90	มาก	10
10.	ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	4.02	0.70	มาก	8
เฉลี่ยรวม		4.13	0.51	มาก	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 4.4 พบว่า บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานครด้านการพัฒนาการเรียนการสอน โดยภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อที่ 4 ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X}=4.40$) ข้อที่ 3 ส่งเสริมให้ครูแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติตอบสนองต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X}=4.39$) ข้อที่ 7 ปรับปรุงบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X}=4.25$) และข้อที่มีคะแนนต่ำสุดได้แก่ ข้อที่ 9 นำครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องไปศึกษาดูงานในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X}=3.67$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและลำดับที่บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานครตามความคิดเห็นของครู ด้านการประชาสัมพันธ์การเรียนการสอน

ที่	ด้านการประชาสัมพันธ์การเรียนการสอน	n=330		ระดับ	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S		
1.	เผยแพร่ข่าวสารของสถานศึกษาเพื่อให้ชุมชนทราบถึงแนวทางในการจัดการเรียนการสอน	3.88	0.68	มาก	3
2.	ใช้สื่อที่หลากหลายในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร รายงานความก้าวหน้า ชี้แจงให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้าใจบทบาทในการมีส่วนร่วมส่งเสริมจัดกิจกรรมการเรียน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.95	0.76	มาก	1
3.	สนับสนุนให้ครูและบุคลากรเข้าร่วมประชุมกับผู้นำท้องถิ่น เพื่อชี้แจงให้ทราบถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอน และขอความร่วมมือ ให้ส่งเสริมสนับสนุน	3.91	0.71	มาก	2
4.	เชิญผู้ปกครองและชุมชนเข้าชมบรรยากาศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อแสดงความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.77	0.84	มาก	7

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ที่	ด้านการประชาสัมพันธ์การเรียนการสอน	n=330		ระดับ	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S		
5.	เชิญผู้ปกครอง ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นวิทยากรพิเศษ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.78	0.85	มาก	6
6.	เชิญบุคลากร ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถ เข้าร่วมในการจัดการเรียนการสอน และจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.83	0.83	มาก	4
7.	เผยแพร่ผลการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.79	0.68	มาก	5
เฉลี่ยรวม		3.84	0.61	มาก	

จากตารางที่ 4.5 พบว่า บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานครด้านการประชาสัมพันธ์การเรียนการสอน โดยภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X}=3.84$) และเมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า มีระดับบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อที่ 2 ใช้สื่อที่หลากหลายในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร รายงานความก้าวหน้า ชี้แจงให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้าใจบทบาทในการมีส่วนร่วมส่งเสริมจัดกิจกรรมการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X}=3.95$) ข้อที่ 3 สนับสนุนให้ครูและบุคลากรเข้าร่วมประชุมกับผู้นำท้องถิ่น เพื่อชี้แจงให้ทราบถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอน และขอความร่วมมือ ให้ส่งเสริมสนับสนุน ($\bar{X}=3.91$) ข้อที่ 1 เผยแพร่ข่าวสารของสถานศึกษาเพื่อให้ชุมชนทราบถึงแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.88$) และข้อที่มีคะแนนต่ำสุดได้แก่ ข้อที่ 4 เชิญผู้ปกครองและชุมชนเข้าชมบรรยากาศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อแสดงความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.77$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและลำดับที่บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานครตามความคิดเห็นของครู ด้านการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามการเรียนการสอน

ที่	ด้านการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามการเรียนการสอน	n=330		ระดับ	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S		
1.	แนะนำให้ครูเข้าใจจุดมุ่งหมาย โครงสร้างของหลักสูตรการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.28	0.68	มาก	1
2.	ช่วยเหลือครูอย่างกระตือรือร้นในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.16	0.80	มาก	3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ที่	ด้านการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามการเรียนการสอน	n=330		ระดับ	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S		
3.	ให้กำลังใจแก่ครูและบุคลากร ที่ตั้งใจจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.15	0.72	มาก	4
4.	สนับสนุนครูและบุคลากรให้จัดบรรยากาศของห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.25	0.67	มาก	2
5.	ใช้วิธีการเสนอแนะการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่าการตำหนิและลงโทษ	4.11	0.68	มาก	6
6.	แนะนำส่งเสริมครูในการจัดทำสื่ออุปกรณ์ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ	4.14	0.62	มาก	5
7.	จัดหางบประมาณ เทคนิควิธีการใหม่ๆ สนับสนุนการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.00	0.70	มาก	8
8.	ตรวจตราและ ติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่ายอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง	4.08	0.63	มาก	7
9.	เอาใจใส่จัดหาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เพียงพอับความต้องการ เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.91	0.76	มาก	10
10.	ดูแล แก้ไข อำนวยความสะดวกแก่ครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเต็มที่	3.93	0.73	มาก	9
เฉลี่ยรวม		4.09	0.54	มาก	

จากตารางที่ 4.6 พบว่า บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานครด้านด้านการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามการเรียนการสอน โดยภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X}=4.09$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีระดับบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อที่ 1 แนะนำให้ครูเข้าใจจุดมุ่งหมาย โครงสร้างของหลักสูตรการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X}=4.28$) ข้อที่ 4 สนับสนุนครูและบุคลากรให้จัดบรรยากาศของห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X}=4.25$) ข้อที่ 2 ช่วยเหลือครูอย่างกระตือรือร้นในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X}=4.16$)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และข้อที่มีคะแนนต่ำสุดได้แก่ ข้อที่ 9 เอาใจใส่จัดหาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เพียงพอกับความ ต้องการ เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X}=3.91$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและลำดับที่พบพบผู้บริหารในการส่งเสริมการ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนัก การศึกษากรุงเทพมหานครตามความคิดเห็นของครู ด้านการประเมินผลการเรียน การสอน

ที่	ด้านการประเมินผล การเรียนการสอน	n=330		ระดับ	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S		
1.	ประเมินผลการปฏิบัติงานโดยใช้แฟ้มสะสม ผลงานของผู้เรียนในการประเมินผลการเรียน การสอน	3.88	0.69	มาก	7
2.	ประเมินผลความสำเร็จของการจัดการเรียน การสอนด้วยการใช้วิธีที่หลากหลาย เช่น การ สังเกต การสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม เป็น ต้น	4.08	0.68	มาก	4
3.	ประเมินผลเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การสอนของครู ด้วยการให้ครูรายงานผล การ จัดการเรียนการสอน	4.04	0.67	มาก	5
4.	ประเมินผลการปรับปรุงบรรยากาศและ สภาพแวดล้อมโดยการสัมภาษณ์ครูและ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง	3.98	0.71	มาก	6
5.	ส่งเสริมให้มีการประเมินผลการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนร่วมกัน ระหว่างครู ผู้ปกครอง และนักเรียน	3.85	0.70	มาก	8
6.	ส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินทุกครั้งมา ปรับปรุงการเรียนการสอน	4.16	0.57	มาก	2
7.	ส่งเสริมให้ครูจัดทำเครื่องมือวัด และ ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้วิธีที่หลากหลายให้สอดคล้องกับ กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ	4.17	0.60	มาก	1
8.	กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลด้วยตนเอง ในกิจกรรมการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.15	0.62	มาก	3
เฉลี่ยรวม		4.03	0.51	มาก	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 4.7 พบว่า บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครด้านการประเมินผลการเรียนการสอน โดยภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X}=4.02$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีระดับบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อที่ 7 ส่งเสริมให้ครูจัดทำเครื่องมือวัด และประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้วิธีที่หลากหลายให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X}=4.17$) ข้อที่ 6 ส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินทุกครั้งมาปรับปรุงการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.16$) ข้อที่ 8 กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลด้วยตนเอง ในกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X}=4.15$) และข้อที่มีคะแนนต่ำสุดได้แก่ ข้อที่ 5 ส่งเสริมให้มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกัน ระหว่างครูผู้ปกครอง และนักเรียน ($\bar{X}=3.85$) ตามลำดับ

4.4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครตามความคิดเห็นของครู

ตารางที่ 4.8 ผลการเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยวิธี t-test แบบ Independence Samples จำแนกตามเพศ

ที่	บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	เพศ				t	p-value
		ชาย n = 82		หญิง n = 248			
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S		
1.	การวางแผนการเรียนการสอน	4.25	0.41	4.26	0.58	-.149	0.882*
2.	การพัฒนาการเรียนการสอน	4.16	0.47	4.12	0.53	.742	0.459*
3.	การประชาสัมพันธ์การเรียนการสอน	3.82	0.56	3.84	0.63	-.28	0.784*
4.	การนิเทศภายใน กำกับ ติดตามการเรียนการสอน	4.13	0.51	4.09	0.56	.79	0.429*
5.	การประเมินผลการเรียนการสอน	4.04	0.49	4.02	0.52	0.39	0.699*
	เฉลี่ยรวม	4.09	0.43	4.07	0.47	0.34	0.737*

หมายเหตุ : * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.05

จากตารางที่ 4.8 พบว่าครูเพศชายกับครูเพศหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.9 ผลการเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา
กรุงเทพมหานคร โดยวิธี t-test แบบ Independence Samples
จำแนกตามระดับการศึกษา

ที่	บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริม การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ	ระดับการศึกษา				t	p-value
		ปริญญาตรี n = 270		ปริญญาโท n = 60			
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S		
1.	การวางแผนการเรียนการสอน	4.27	0.56	4.21	0.43	0.88	0.379
2.	การพัฒนาการเรียนการสอน	4.14	0.51	4.08	0.53	0.75	0.458
3.	การประชาสัมพันธ์การเรียน การสอน	3.85	0.60	3.80	0.63	0.47	0.634*
4.	การนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม การเรียนการสอน	4.12	0.55	4.00	0.51	1.52	0.130
5.	การประเมินผลการเรียนการสอน	4.07	0.50	3.86	0.49	2.98	0.004
	เฉลี่ยรวม	4.89	0.47	3.99	0.44	1.53	0.131*

หมายเหตุ : ** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.01

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.05

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีและปริญญาโทขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทบริหารด้านการวางแผนการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน ด้านการนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม การเรียนการสอน และด้านการประเมินผลการเรียนการสอน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ส่วนด้านการประชาสัมพันธ์การเรียน พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.10 การวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ที่	บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1.	ด้านการวางแผนการเรียนการสอน	ระหว่าง	2.701	2	1.350	4.676	.010
		ภายใน	94.431	327	.289		
		รวม	97.132	329			
2.	ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน	ระหว่าง	6.168	2	3.084	12.353	.000
		ภายใน	81.640	327	.250		
		รวม	87.809	329			
3.	ด้านการประชาสัมพันธ์การเรียนการสอน	ระหว่าง	6.059	2	3.030	8.417	.000
		ภายใน	117.705	327	.360		
		รวม	123.764	329			
4.	การนิเทศภายใน กำกับ ติดตามการเรียนการสอน	ระหว่าง	2.846	2	1.423	4.906	.008
		ภายใน	94.854	327	.290		
		รวม	97.700	329			
5.	ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน	ระหว่าง	3.676	2	1.838	7.339	.001
		ภายใน	81.900	327	.250		
		รวม	85.576	329			
เฉลี่ยรวม		ระหว่าง	4.166	2	2.083	10.286	.000
		ภายใน	66.218	327	.203		
		รวม	70.384	329			

หมายเหตุ : ** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.01

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.05

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกัน ดังนั้นจึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธี LSD ดังตารางที่ 4.11

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.11 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้าน

ที่	บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ประสบการณ์ในการทำงาน	$\bar{X}$	ประสบการณ์ในการทำงาน		
				น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี
1.	ด้านการวางแผนการเรียนการสอน	น้อยกว่า 5 ปี	4.35		.018*	.012*
		5-10 ปี	4.19			.495
		มากกว่า 10 ปี	4.13			
2.	ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน	น้อยกว่า 5 ปี	4.24		.010*	.000*
		5-10 ปี	4.08			.008*
		มากกว่า 10 ปี	3.85			
3.	ด้านการประชาสัมพันธ์การเรียนการสอน	น้อยกว่า 5 ปี	3.76		.008*	.000*
		5-10 ปี	3.84			.104*
		มากกว่า 10 ปี				
4.	การนิเทศภายใน กำกับติดตาม การเรียนการสอน	น้อยกว่า 5 ปี	4.18		.026*	.006*
		5-10 ปี	4.03			.321
		มากกว่า 10 ปี	3.94			
5.	ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน	น้อยกว่า 5 ปี	4.12		.016*	.000*
		5-10 ปี	3.96			.111
		มากกว่า 10 ปี	3.8			
เฉลี่ยรวม		น้อยกว่า 5 ปี	4.17		.004**	.000**
		5-10 ปี	4.01			.069*
		มากกว่า 10 ปี	3.86			

หมายเหตุ : * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.05

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.01

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารโดยภาพรวมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยพบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี และประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหาร ด้านการวางแผนการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน ด้านการประชาสัมพันธ์การเรียนการสอน ด้านการนิเทศภายในฯ และด้านการประเมินผลการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, 0.05 โดยครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารทั้ง 5 ด้าน มากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี และประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี

เอกสารนี้เผยแพร่เพื่อการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.12 การวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ที่	บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1.	ด้านการวางแผนการเรียนการสอน	ระหว่าง	.165	2	.082	.278	.758
		ภายใน	96.967	327	.297		
		รวม	97.132	329			
2.	ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน	ระหว่าง	.724	2	.362	1.359	.258
		ภายใน	87.085	327	.266		
		รวม	87.809	329			
3.	ด้านการประชาสัมพันธ์การเรียนการสอน	ระหว่าง	.681	2	.341	.905	.406
		ภายใน	123.083	327	.376		
		รวม	123.764	329			
4.	ด้านการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามการเรียนการสอน	ระหว่าง	1.310	2	.655	2.222	.110
		ภายใน	96.390	327	.295		
		รวม	97.700	329			
5.	ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน	ระหว่าง	1.996	2	.998	3.905	.021
		ภายใน	83.580	327	.256		
		รวม	85.576	329			
เฉลี่ยรวม		ระหว่าง	.724	2	.362	1.700*	.184
		ภายใน	69.660	327	.213		
		รวม	70.384	329			

หมายเหตุ : * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.05

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ครูที่อยู่ในสถานศึกษา ที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหาร ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ว่า สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.13 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้าน

ที่	บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ขนาดสถานศึกษา	$\bar{X}$	ขนาดสถานศึกษา		
				ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก
1.	ด้านการวางแผนการเรียนการสอน	ขนาดใหญ่	4.28		.463*	.709*
		ขนาดกลาง	4.23			
		ขนาดเล็ก	4.26			
2.	ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน	ขนาดใหญ่	4.16		.900*	.135*
		ขนาดกลาง	4.16			
		ขนาดเล็ก	4.05			
3.	ด้านการประชาสัมพันธ์การเรียนการสอน	ขนาดใหญ่	3.85		.602*	.327*
		ขนาดกลาง	3.90			
		ขนาดเล็ก	3.77			
4.	ด้านการนิเทศภายในกำกับ ติดตามการเรียนการสอน	ขนาดใหญ่	4.14		.716*	.039*
		ขนาดกลาง	4.12			
		ขนาดเล็ก	3.99			
5.	ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน	ขนาดใหญ่	4.08		.657	.006*
		ขนาดกลาง	4.05			
		ขนาดเล็ก	3.89			
เฉลี่ยรวม		ขนาดใหญ่	4.10		.837*	.074*
		ขนาดกลาง	4.09			
		ขนาดเล็ก	3.99			

หมายเหตุ : * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.05

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ครูที่อยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหาร ในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่อยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหาร ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ว่า สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหาร แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร มีวิธีดำเนินการวิจัยพร้อมสรุปผลการวิจัยดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา

5.1.2 สมมติฐานการวิจัย

ครูที่มี เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษาที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกัน

5.1.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 99 แห่ง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 แบ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 47 แห่ง ขนาดกลาง 28 แห่ง และขนาดใหญ่ 24 แห่ง รวมครูผู้สอนทั้งสิ้นจำนวน 2,386 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 99 แห่ง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 330 คน โดยใช้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง Krejcie & Morgan (พรรณี ลีกิจวัฒน์. 2553 : 150) แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา

5.1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ รวมทั้งหมด 4 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร มี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating-scale) บทบาทผู้บริหาร 5 ด้าน จำนวนทั้งสิ้น 45 ข้อ

ข้อคำถามที่เลือกมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60-1.00 ครอบคลุมและสอดคล้องกับค่านิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้ และนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับบุคลากรของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งสิ้นเท่ากับ 0.97

5.1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับครู สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 99 แห่ง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2556 จำนวน 330 คน โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 330 ฉบับ จาก จำนวน 330 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5.1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ผลการวิจัยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เป็นรายชื่อ รายด้าน และรวมทุกด้าน
3. เปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบค่า t-test แบบ Independence Samples
4. เปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และหาความต่างรายคู่โดยใช้วิธี LSD

5.1.7 สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 330 คน ส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง จำนวน 248 คน คิดเป็น ร้อยละ 75.20 รองลงมา คือ เพศชาย จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 24.80 ระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 330 คน ส่วนใหญ่ปริญญาตรี จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 81.80 รองลงมาปริญญาโท จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 18.20

ประสบการณ์ในการทำงาน ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 330 คน น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 53.03 ประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี จำนวน 107 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อผู้ใช้เห็นจำเป็นต้องแจ้งให้ทราบเป็นการล่วงหน้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คิดเป็นร้อยละ 32.42 ประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 14.55

ขนาดสถานศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 330 คน ส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 48.48 รองลงมา คือ สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 และ สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 24.85

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้

จำแนกตามเพศ

สมมติฐาน : เพศต่างกันมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา ไม่แตกต่างกัน

จำแนกตามระดับการศึกษา

สมมติฐาน : ระดับการศึกษาต่างกันมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

สมมติฐาน : ขนาดสถานศึกษาต่างกันมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า สถานศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานครที่มีขนาดต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

สมมติฐาน : ประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหาร โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหาร การวางแผนการเรียนการสอน การพัฒนาการเรียนการสอน การประชาสัมพันธ์การเรียนการสอน การนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม การเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมเป็นรายคู่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปีมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารมากกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี และประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัยบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร สามารถนำมาอภิปรายเพื่อเป็นการขยายผลการวิจัยให้ชัดเจนยิ่งขึ้นตลอดจนสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป ดังนี้

5.2.1 อภิปรายเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

ระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องมาจากปัจจุบันเป็นยุคแห่งการปฏิรูปการศึกษา รวมถึงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ครั้งที่ 2) พ.ศ. 2545 มีนโยบายเน้นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้ลงมือค้นคว้าหาความรู้และลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนตลอดจนเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นคว้า ทดลองฝึกปฏิบัติ แลกเปลี่ยนเรียนรู้จนค้นพบสาระสำคัญของบทเรียน ฝึกวิเคราะห์ สามารถแสดงออกและมีเหตุผล (สำนักงานโครงการพิเศษ. 2543 : 19 อ่างใน สรพงษ์ จันทรพรหมณ์. 2550 : 74) จึงทำให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหาร ซึ่งเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้ครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งส่งเสริมให้ครูมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ที่เน้นให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองทั้งการแสวงหาความรู้ ความเข้าใจ การนำความรู้ไปสู่การดำรงชีวิตได้อย่างดีในสังคม

เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครรายด้าน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้เผยแพร่หรือใช้ประโยชน์ในการศึกษาไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านการวางแผนการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดนโยบายในการกำกับติดตาม และนิเทศภายในโรงเรียน สำหรับครูผู้สอนเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการสอนที่มีเนื้อหาและกิจกรรมที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และกำหนดแนวทางให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ครั้งที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า ให้สถานศึกษาเป็นผู้จัดทำสาระรายละเอียดเป็นรายปีหรือรายภาค ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ รวมถึงจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีบทบาทในการส่งเสริมการวางแผนการเรียนการสอนโดยต้องมีการกำหนดนโยบายแนวปฏิบัติ กำหนดแผนปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนจัดเตรียมสื่อ เครื่องมือและแหล่งค้นคว้าหาความรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน จัดให้ผู้เรียนเลือกเรียนในสิ่งที่สนใจตามความเหมาะสมของเนื้อหาและหลักสูตร และยังคงสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธวัช แก้วมณีชัย (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเพื่อประเมินโครงการปฏิรูปการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครพนม โดยใช้ผู้บริหารและครูเป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีบทบาทในการวางแผน สนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จะต้องจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนการสอน จะต้องส่งเสริมและสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ทุกชนิดอย่างเพียงพอ จะต้องให้นักเรียนมีส่วนร่วมให้มากที่สุด จะต้องสร้างวินัยให้กับนักเรียนจะต้องใช้การประเมินผลตามสภาพจริง และส่งเสริมประชาธิปไตย จึงจะทำให้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางประสบผลสำเร็จ

และเมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านการประชาสัมพันธ์การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนต้องมีบทบาทในการส่งเสริมการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร รายงานความก้าวหน้าเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการใช้สื่อที่หลากหลายให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบ สนับสนุนให้ครูและบุคลากรเข้าร่วมประชุมกับผู้นำท้องถิ่น เพื่อชี้แจงให้ทราบถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอน และขอความร่วมมือให้ส่งเสริมและสนับสนุน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2541 : 59-61) กล่าวว่า การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน แสดงออกอย่างนิ่มนวล เป็นมิตร เข้าใจกันยอมรับกันและกัน เกื้อกูลกัน และสอดคล้องกับแนวความคิดของ นงนตร์ ธรรมบวร (2542 : 5) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทราบถึงบทบาทและหน้าที่ของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีบทบาทในการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เพื่อทำความเข้าใจในการเรียนการสอน เชิญผู้ปกครองเป็นวิทยากรเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอน เชิญบุคลากรในชุมชนและท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถเข้าร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และกำหนดนโยบายในการเผยแพร่ข่าวสารของสถานศึกษาเพื่อให้ชุมชนทราบถึงแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และยังคงสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บัณฑิต วงศา ที่ได้ศึกษาบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามทัศนะของครู ในสังกัดอำเภอพิบูลมังสาหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 3 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรเพิ่มนโยบายประชาสัมพันธ์ให้ครูและนักเรียนได้ทราบถึงขั้นตอนการดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อสร้างความร่วมมือในการทำงาน

5.2.2 อภิปรายผลการเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. จำแนกตามเพศ

บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกันมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภรณ์ แก้วขาวใส (2554 : บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามทัศนะของครูผู้สอน ช่วงชั้นที่ 1-2 โรงเรียนในกลุ่มคุณภาพเชิงคาน อำเภอเชิงคาน จังหวัดเลย ครูที่มีเพศต่างกันมีทัศนคติต่อปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. จำแนกตามระดับการศึกษา

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทมีความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมถึงผู้บริหารอาจให้การสนับสนุนในการเข้ารับการพัฒนาตนเองเพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภรณ์ แก้วขาวใส (2554 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามทัศนะของครูผู้สอนช่วงชั้นที่ 1-2 โรงเรียนในกลุ่มคุณภาพเชิงคาน อำเภอเชิงคาน จังหวัดเลย พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีทัศนคติต่อปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไม่แตกต่างกันในภาพรวม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีทัศนคติไม่แตกต่างกันทุกด้าน

3. จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี และประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูที่มีประสบการณ์ใน

การสอนน้อยกว่า 5 ปี มีภาระงานอื่นที่ต้องรับผิดชอบ ทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างเต็มที่ และอาจเป็นเพราะว่าครูไม่มั่นใจในเทคนิค ทักษะ และวิธีการสอนของตนว่าเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพียงใด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศิริ อริญ (2546 : บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษาคุณภาพของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่พบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แตกต่างกัน

4. จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

สถานศึกษาสังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีขนาดต่างกันมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรพงษ์ จันทรพราหมณ์ (2550 : 80) พบว่าในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงการศึกษา ไม่ว่าจะโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนกลาง หรือโรงเรียนขนาดใหญ่ก็มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและการจัดการศึกษาเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และความคาดหวังของชุมชน ซึ่งเป็นแนวเดียวกันทั่วทั้งประเทศ ด้วยการพัฒนาการบริหารงานกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้นไม่ว่าโรงเรียนที่มีขนาดใดต่างก็ปฏิบัติงานสนองนโยบายทั้งสิ้น ผู้บริหารจึงยึดกฎระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เหมือนกัน ในทิศทางเดียวกันเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ฉะนั้นไม่ว่าโรงเรียนขนาดใด ผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนต่างก็ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถมีความเข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเหมือนกันทุกแห่ง แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาค้นคว้าอิสระของ บัณฑิต วรศา (2549 : บทคัดย่อ) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามทัศนะของครู ในสังกัดอำเภอพิบูลมังสาหาร สำนักงานเขตพื้นที่อุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนโดยรวมและรายด้านคือการวางแผน การพัฒนา และการนิเทศภายในแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารควรวางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง
2. ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเลือกเรียน ในสิ่งที่สนใจตามความเหมาะสมของเนื้อหาและหลักสูตร
3. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องไปศึกษาดูงานในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้า เมื่ออนุญาตให้ท่านไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกัน ระหว่างครูผู้ปกครอง และนักเรียน

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการส่งเสริมด้านการประเมินผลการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร
2. ควรมีการศึกษาการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหาร และครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. 2543. แนวทางการบริหารโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2544. เอกสารชุดเทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาหลักสูตร.
- กรมวิชาการ. 2545. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรมสามัญศึกษา. 2543. ขอบข่ายและหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : การศาสนา.
- กรมสามัญศึกษา. 2543. แนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา : การจัดการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2541. รายงานสรุปการสัมมนาเรื่องยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิต. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2542ก. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2542ข. คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ : องค์การการค้ารับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. พรบ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : องค์การการค้ารับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2551. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กฤติยา วงศ์ก้อม. (ม.ป.ป.). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น. โปรแกรมวิชาการวัดผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- กล้า ทองขาว. 2538. การนำนโยบายไปปฏิบัติ. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- โกวิท ประวาลพุกษ์. 2542. การพัฒนาครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- เกศรี วิวัฒน์ปฐพี. 2551. “กระบวนการสร้างพลังอำนาจผู้นำสตรีในวัฒนธรรมอีสาน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต.” สาขาไทศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- คณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้. 2543. การปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี จำกัด.
- งามพิศ คุณสอน. 2542. “ภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาภายใต้สภาวะการณ่ปกติและวิกฤต.” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- จิราภรณ์ แก้วขาวใส. 2554. “ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามทัศนะของครูผู้สอนช่วงชั้นที่ 1-2 โรงเรียนในกลุ่มคุณภาพเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย.” ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ฉัฐสิณี หาญกิตติชัย. 2541. **ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเกษตร จังหวัดนราธิวาส.** นราธิวาส : สำนักงานเกษตรอำเภอสังกัฒกรมการส่งเสริมการเกษตร จังหวัดนราธิวาส.
- ชม ภูมิภาค. 2526. **หลักการประชาสัมพันธ์.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- เชวง เพชรภา. 2553. “บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาขอนแก่น เขต 3.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ชิววัฒน์ นิจนตร. 2542. **การวางแผนการศึกษา.** ภูเก็ต : สถาบันราชภัฏภูเก็ต.
- ชไมพร สมบัติยานุชิต. 2541. “บทบาทการดำเนินงานวัฒนธรรมของบุคลากรศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดภาคใต้.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ดวงเดือน อ่อนน่วม และคณะ. 2536. **เรื่องน่ารู้สำหรับครูคณิตศาสตร์.** กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- ทิพย์สุดา สุเมธเสนีย์. 2539. “ความร่วมมือในการจัดการศึกษา : ความเชื่อมโยง ระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก.” วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา สหประชาชาติ. 28(2) : 10-21.
- ทศนา แชมมณี. 2542. **กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญโมเดล ชิปปา (CIPPA Model) หรือแบบประสาน 5.** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ธงชัย สันติวงศ์. 2541. **ทฤษฎีองค์การและการออกแบบ.** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ธมฤทธิ์รัตน์ เจริญรัตน์. “การประเมินโครงการเรียนดี เรียนฟรี อย่างมีคุณภาพของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครในสำนักงานเขตมีนบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาวิทยาการประเมิน. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธวัช แก้วมณีชัย. 2542. **แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการเรียนการสอนที่เน้นเป็นสำคัญ.** กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- ธวัชชัย พิกุลแก้ว. 2541. **คู่มือปฏิบัติราชการและเตรียมสอบ.** เอกสารอัดสำเนา.
- ธีรวิทย์ เอกะกุล. 2543. **ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.**
[Online]. Available : <http://www.archive.lib.cmu.ac.th>
- ธีระ รุญเจริญ, ปราชญา กล้าผจญ และสัมพันธ์ รณิธย์. 2547. **การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้อื่น.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- นภเนตร ธรรมบวร. 2542. **ประเมินผลการเรียนการสอนตามแนว การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.** กรุงเทพฯ : กิจการรุ่งเรืองการพิมพ์.
- นิกร เพ็ญเวียง. 2538. “การนิเทศภายในกับประสิทธิภาพการเรียนการสอนในโรงเรียน.” สารพัฒนาหลักสูตร. 14(122) : 47-51.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นิวัฒน์ วาศิวิศร์ศักดิ์. 2542. “การปฏิบัติตามแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม.”
วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยสาคาม.

บัวเรศ วงศา. 2549. “บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามทัศนะของครู ในสังกัดอำเภอพิบูลมังสาหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3.” ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
บัณฑิตวิทยาลัย, วิทยาลัยโปลีเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

ประดิษฐ์ ทองคำปลิว และครรชิต มนูญผล. 2541. จากหลักสูตรสู่...แฟ้มผลงานข้าราชการครู.
กรุงเทพฯ : ชุม.

ประเวศ วะศรี. 2543ก. ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
คณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ

ปิยวรรณ เพชรภา . 2551. “การบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4.”
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

ผจญ กุณา. 2540. “สภาพและแนวทางการบริหารวิชาการในโรงเรียนกัณดาร สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอเมืองเชียงราย.” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการ
บริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พงษ์สวัสดิ์ วงศ์ประชา. 2543. “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำกับผลสำเร็จการ
ปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร.”
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย,
สถาบันราชภัฏสกลนคร.

พรรณี ลีกิจวัฒน์. 2553. วิธีการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ :
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

พริ้มเพรา คงชนะ. 2543. การพัฒนาสื่อ วัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการ
สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. 2542. การนิเทศการศึกษา : ทฤษฎีและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เมตต์ เมตต์การุณจิต. 2543. “การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา.” วารสารวิชาการ. 3(1) :
54-60.

ยงยุทธ จำปามูล. 2539. “บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและ
ทรัพยากรธรรมชาติ : ศึกษากรณี อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น.” ภาคนิพนธ์พัฒนา-
บริหารศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันบัณฑิตบริหารศาสตร.

ยีน ภู่วรรณ. 2543. “การปฏิรูปการเรียนการสอนในประเทศไทย,” ไมโครคอมพิวเตอร์.
กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.

เยาวภา ทนชัยบุตร. 2542. การวางแผนการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการ
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- ระพีพัฒน์ จันทรสูง. 2551. “บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุรินทร์ เขต 1.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- ราชกิจจานุเบกษา. 2545. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ราชกิจจานุเบกษา. 2550. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2539. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์
- เริงชัย จงพิพัฒน์สุข. คู่มือผู้ปกครองและครู : การเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- เรณูมาศ มาอ่อน และภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์. 2542. การสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการศึกษา เพื่อชีวิตงามตามรอยพระยุคลบาท. การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 38. กรุงเทพฯ, ศูนย์ประสานงานสารสนเทศสาขาเกษตรศาสตร์.
- เรณูนวล จุจันทร์. 2543. “การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูหมวดวิชาภาษาไทยและหมวดวิชาวิทยาศาสตร์โรงเรียนในสหวิทยาเขตกรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม จังหวัดอุดรธานี.” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วารินทร์ รัตมีพรหม. 2531. สื่อการสอนเทคโนโลยีการศึกษาและการสอนร่วมสมัย. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์.
- วิจิตร อวาทกุล. 2535. การประชาสัมพันธ์: หลักและวิธีปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. 2540 ก. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. 2540 ข. เป้าหมายที่จะพัฒนาผู้เรียนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วิโรจน์ สารัตนะ. 2539. การวางแผนการศึกษาระดับจุลภาค : หลักการและแนวคิดเชิงประยุกต์. กรุงเทพฯ : อักษรราพิพัฒน์.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. 2541ก. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : เลิฟแลนด์ ลิฟเพรส.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. 2541ข. แนวคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆ สนับสนุนผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- วันชัย ศิริชนะ. 2539. “นโยบายและแนวปฏิบัติด้านการประกันคุณภาพการศึกษาระดับ
อุดมศึกษา.” รายงานการสัมมนาทางวิชาการเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาระดับ
อุดมศึกษาจากนโยบายสู่แนวปฏิบัติ. บรรยายในวันที่ 12 ธันวาคม 2539.
- วันเพ็ญ จันทร์เจริญ. 2542. การเรียนการสอนปัจจุบัน. สกลนคร : คณะครุศาสตร์
สถาบันราชภัฏสกลนคร.
- ศักดิ์ดา ทรัพย์ขวัญเมือง. 2543. “การบริหารการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี.” วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมยศ นาวิการ. 2539. การบริหาร (Management). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า.
- สมศิริ อริญ. 2546. “การศึกษาคุณภาพของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้าน
ความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542.” ปริญญานิพนธ์หลักสูตรศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา.
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สรพงษ์ จันทร์พราหมณ์. 2550. “การส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง
เขต 2.” การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุพล วังสินธ์. 2542. บทบาทผู้บริหารโรงเรียนในการปฏิรูปการศึกษา. วารสารวิชาการ. 2(34) : 46
- สุนน อมรวิวัฒน์. 2547 ง. ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.
- สุนทนา พรหมบุญ และคณะ. 2542. แนวคิดวิธีการเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.
- สุวิทย์ มูลคำ. 2542. กลยุทธ์การสอนคิดวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วน
จำกัดภาพพิมพ์.
- สมบูรณ์ ชูสินธุ์. 2539. “การบริหารงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาของผู้บริหาร
โรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12.” วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สังต์ อุทรานันท์. 2530. การนิเทศการศึกษา : หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สังวร คงภักดี. 2545. “บทบาทในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของครู
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่.” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. 2550. สรุปติดตามผลการดำเนินงานของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ :
สำนักยุทธศาสตร์การศึกษา.
- สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. 2552. รายงานบทสรุปการติดตามประเมินผลการจัด
การศึกษา ตามแนวทาง “เรียนดี เรียนฟรี อย่างมีคุณภาพ”. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัย
และพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553. แผนปฏิบัติการ สพฐ. ปี 2553. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2541. รายงานการวิจัยเรื่องระบบประกันคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนานโยบายและวางแผนการจัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 ก. เด็กเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้เด็กไทยคิดอย่างไร. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 ข. ปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545. โครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2548. มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. ปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2543 . พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : บุญศิริการพิมพ์.

ไสว พักขาว. 2542. “การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนใช้กระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเองและฝึกฝนให้ใช้กระบวนการอย่างชำนาญเป็นการเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้.” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อริสตรา โพธิ์ชัยเลิศ. 2549. “สภาพและแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนในเขตราชบุรีบูรณะ สังกัดกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

อนันต์ จันทร์โคตร. 2538. “บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในชนบท (กศ.พช.) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู.” วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสารคาม. เอกสารอัดสำเนา.

อัปสรศรี พลอดเปลี่ยว. 2533. การประชาสัมพันธ์ในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อาคม วัดโสงงค์. 2547. หน้าที่ผู้นำในการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2 ภารกิจเอกสารและตำรา มหาวิทยาลัยทักษิณ.

อารีย์ เกื้อกุล. 2538. “การศึกษาการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อิสระ เสียงเพราะดี. 2541. คู่มือปฏิบัติราชการและเตรียมสอบ. เอกสารอัดสำเนา.

อุทุมพร ธีระธรรม. 2537. “การยอมรับบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขของประชาชนในกรุงเทพมหานคร.” ภาคนิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- อุทัย บุญประเสริฐ. 2542. รายงานการวิจัยการศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- อรรถัย มูลคำ. 2542. กลยุทธ์การสอนคิดวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- Bertelen, Cyntia Diane. 1999 "The Nature of Teaching and Literacy learning of Primary spacial. Education chilcation within an Inclusive Child-Centered environment : A Qualitative case study." Dissertation Abstracts.59
- Benjamin B. Wolman. 1973. 41.Dictionary of Behavioral Science (New York ; Mcmillan
- Brandes and Ginnis. 1986. A guide to student centred learning. Oxford : Blackwell.
- Driscool, Marcy Parkinn. 1994. Psychology of Learning for Instruction Needham Iteighs
- Glickman, Carl D. 1985. Supervision of instruction Newton. Massachusetts ; Allyn and Bacon.
- Hoy and Miskel. 1991. Educational Administration. Singapore : McGraw – Hill. International Editions.
- Hunt, Raymondch G. 1971. "Role and Role Conflict, Selected Reading and project." in Social Psychology. 6th ed. New York : Random House.
- Killian, R. A. 1968. Managing by decision for maximum executive effectiveness. North Carolina : Valle – Balou Press.
- Knezevich, Stephen J. 1984. Administration of Public Education. 4th ed. New York : Harper and Row.
- Harold Koohtz and Cyril O'Donnell. 1968. Principles of Management (New York : McGraw-Hill Book Company.
- Krajewski, Robert J.; Martin John S.; & Walden John C. 1983. The Elementary School Principalship for the 1980S. New York : Holt, Rinehart and Winston.
- Owen, Robert G. 1970. Organizational Behavior in School. New Jersey : Prentice-Hall.
- Pratt, D. 1980. Curriculum: Design and development. New York: Harcourt, brace Jovanovich. Parsons, Tallcoff and Shils, Edward A.et.al. 1951. Toward a General Theory of Action. Hurword University Press.
- Turner, jonathan H. 1982. The Structure of Sociology Thoory. Illionis : Darsey.
- Stogdill, Felecity. 1991. "School Libraies in Bhutan," Asian Libraries.
- Saylor , Galen J., Alexander , William M. & Lewis , Arthur. 1981. J. Curriculum Planning for Better Teacher and Learning. 4 th ed. New York : Holt Rinehart and Winston.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก
หนังสือราชการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประกาศคณะกรรมการอุดมศึกษา
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
เรื่อง ผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์

คณะกรรมการอุดมศึกษา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ ขอประกาศรายชื่อหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา ซึ่งได้รับอนุมัติเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2556 ให้ดำเนินการดังนี้

นางสาวสุภาพร ศรีสุระ รหัสประจำตัว 53630253 ให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (Administrator's Role Toward Promotion of Child Centered Learning and Instruction in Primary Schools under Department of Education Bangkok Metropolitan Administration)" โดยมี ผศ.ดร.กาญจนา บุญภักดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.ณรงค์ พิศาส เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ทั้งนี้ให้นักศึกษาค้นคว้าและเขียนวิทยานิพนธ์โดยปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่กำหนดในระเบียบของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ประกาศ ณ วันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2556

(รองศาสตราจารย์ พิระวุฒิ สุวรรณจันทร์)
คณบดี

ที่ ศธ 0524.04/ 0878

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง
กรุงเทพฯ 10520

๕ มีนาคม 2556

เรื่อง ขอบเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วย นางสาวสุภาพร ศรีสุระ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร” โดยมี ผศ.ดร.กาญจนา บุญภักดี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์และ ดร.ณรงค์ ทิมสาร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถามว่ามีความถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้งานวิจัยของ นางสาวสุภาพร ศรีสุระ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์วิสุทธิ์ สุนทรนภพวงศ์)

รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติกรแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร.080-078-6725

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศธ 0524.04/3065

คณะกรรมการ
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง
กรุงเทพฯ 10520

8 สิงหาคม 2556

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองใช้แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วย นางสาวสุภาพร ศรีสุระ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร” โดยมี ผศ.ดร.กาญจนา บุญภักดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.ณรงค์ ทิมสาร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะกรรมการฯ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุภาพร ศรีสุระ ทดลองใช้แบบสอบถามเพื่อการวิจัยกับท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์วิสุทธิ สุนทรกนกพงศ์)

รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร.089-803-0706

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศธ ๐๕๖๔.๐๔/ 3745

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง
กรุงเทพฯ ๑๐๕๒๐

๑๖ กันยายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วย นางสาวสุภาพร ศรีสุระ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร” โดยมี ผศ.ดร.กาญจนา บุญภักดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และ ดร.ณรงค์ ทิมสาร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้ว เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านให้ นางสาวสุภาพร ศรีสุระ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเพื่อการวิจัย ภายในสถานศึกษาของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์วิสุทธิ์ สุนทรกนกพงศ์)

รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติการแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. ๐๒-๓๒๙-๘๐๐๐ ต่อ ๓๖๘๒

โทรสาร. ๐๒-๓๒๙-๘๔๓๖

ติดต่อนักศึกษา โทร.๐๘๙-๘๐๓-๐๗๐๖

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถาม

เรื่อง

บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพความเป็นจริงของท่าน

สถานภาพผู้ให้ข้อมูล

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. ระดับการศึกษา

ปริญญาตรี

ปริญญาโทขึ้นไป

3. ประสบการณ์ในการทำงาน

น้อยกว่า 5 ปี

5-10 ปี

มากกว่า 10 ปี

4. ขนาดสถานศึกษา

ใหญ่ (มีจำนวนนักเรียน 801 คนขึ้นไป)

กลาง (มีจำนวนนักเรียน 401-800 คน)

เล็ก (มีจำนวนนักเรียน 1-400 คน)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง โปรดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือที่ตรงกับกรปฏิบัติของท่านโดยมีเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนการสอน เป็น 5 ระดับ คือ

5	หมายถึง	ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ ที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
0	<u>ด้านการวางแผนการเรียนการสอน</u> จัดให้มีการประชุมครูผู้สอนและบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียนเพื่อกำหนดนโยบายการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	✓				

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อ ที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1.	<u>ด้านการวางแผนการเรียนการสอน</u> มีการประชุมครูผู้สอนและบุคลากรอื่น ๆ ใน โรงเรียนเพื่อกำหนดนโยบายการจัดการเรียนการ สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
2.	มีการประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้ปกครองได้รับ ทราบวิธีการเรียนการสอน					
3.	จัดเตรียมสื่อ เครื่องมือ และแหล่งค้นคว้าหาความรู้ ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน					
4.	จัดตั้งคณะกรรมการการพัฒนาการเรียนการสอน ของโรงเรียน เพื่อเป็นที่ปรึกษา อำนวยความสะดวก นิเทศให้ขวัญกำลังใจ และประเมินผลการเรียนการ สอนของครูผู้สอน					
5.	จัดส่งครูเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการ เขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
6.	จัดให้ผู้เรียนเลือกเรียนในสิ่งที่สนใจตามความ เหมาะสมของเนื้อหาและหลักสูตร					
7.	กำหนดแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการ สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
8.	กำหนดนโยบายให้ครูผู้สอนทุกคนเขียนแผนการ สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
9.	กำหนดนโยบายในการกำกับติดตาม และนิเทศ ภายในโรงเรียนของครูผู้สอนต่อกิจกรรมการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
10.	กำกับดูแลและตรวจสอบแผนการสอนของครูผู้สอน อย่างสม่ำเสมอ					
11.	<u>ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน</u> เข้าร่วมประชุมสัมมนาการจัดการเรียนการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อ ที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
12.	ประชุมชี้แจงครูให้เข้าใจการจัดการเรียนการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
13.	ส่งเสริมให้ครูแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองให้มี คุณสมบัติตอบสนองต่อการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ					
14.	ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเข้ารับการ อบรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ					
15.	จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรต่างๆเพื่อให้ครูได้ ศึกษาค้นคว้าอย่างครบถ้วนเพื่อประโยชน์ต่อ กิจกรรมการเรียนการสอน					
16.	ร่วมมือกับครูจัดทำหลักสูตรที่หลากหลาย ตอบสนองต่อความถนัดและความต้องการของ ผู้เรียน					
17.	ปรับปรุงบรรยากาศและสภาพแวดล้อมใน สถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ					
18.	กระตุ้นให้ครูช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ซึ่งกันและกัน					
19.	นำครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องศึกษาดูงานและ สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้านการจัดการ เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
20.	ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ ความรู้ด้วยตนเอง					
21.	ด้านการประชาสัมพันธ์การเรียนการสอน เผยแพร่ข่าวสารของสถานศึกษาเพื่อให้ชุมชนทราบ ถึงแนวทางในการจัดการเรียนการสอน					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้เผยแพร่ไปยังเว็บไซต์ใดก็ตาม
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อ ที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
22.	เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร รายงานความก้าวหน้า ชี้แจงให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้าใจบทบาทในการมีส่วนร่วมส่งเสริมจัดกิจกรรมการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยการใช้สื่อที่หลากหลายให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบ					
23.	สนับสนุนให้ครูและบุคลากรเข้าร่วมประชุมกับผู้นำท้องถิ่น เพื่อชี้แจงให้ทราบถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอน และขอความร่วมมือ ให้ส่งเสริมสนับสนุน					
24.	เชิญผู้ปกครองและชุมชนเข้าชมบรรยากาศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
25.	เชิญผู้ปกครอง ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นวิทยากรพิเศษ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
26.	เชิญบุคลากร ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถ เข้าร่วมในการจัดการเรียนการสอน และจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
27.	เผยแพร่ผลการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
28.	<u>ด้านการนิเทศภายใน</u> กำกับ ติดตามการเรียนการสอน เอาใจใส่แนะนำให้ครูเข้าใจจุดมุ่งหมาย โครงสร้างของหลักสูตรการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
29.	กระตือรือร้นเพื่อช่วยเหลือครูในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตร					
30.	ให้กำลังใจแก่ครูและบุคลากรที่ตั้งใจจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อ ที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
31.	สนับสนุนครูและบุคลากรจัดบรรยากาศของ ห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ					
32.	ใช้วิธีการเสนอแนะการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับ การเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่า การตำหนิและลงโทษ					
33.	ร่วมมือกับครูในการจัดทำสื่ออุปกรณ์ที่สอดคล้องกับ กิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ					
34.	จัดหางบประมาณ เทคนิควิธีการใหม่ๆ สนับสนุน การปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญของครูและบุคลากร					
35.	ตรวจ ติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่าย อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง					
36.	เอาใจใส่จัดหาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมการ เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเพียงพอ					
37.	ดูแล แก้ไข อำนวยความสะดวกแก่ครูในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างเต็มที่					
38.	<u>ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน</u> ประเมินผลการปฏิบัติงานโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน ของผู้เรียนในการประเมินผลการเรียนการสอน					
39.	ประเมินผลความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอน ด้วยการใช้วิธีที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การ สัมภาษณ์แบบสอบถาม					
40.	ประเมินผลเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของ ครู ด้วยการให้ครูรายงานผล การจัดการเรียนการ สอน					
41.	ประเมินผล การปรับปรุงบรรยากาศและ สภาพแวดล้อมโดยการสัมภาษณ์ครูและบุคลากรที่ เกี่ยวข้อง					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อ ที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม การเรียนรู้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
42.	ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนประเมินผลการจัด กิจกรรมการเรียนรู้การสอนร่วมกันระหว่าง ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน					
43.	ส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินทุกครั้งมาปรับปรุง การเรียนรู้การสอน					
44.	ส่งเสริมให้ครูจัดทำเครื่องมือวัด และประเมินผลการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้วิธีที่หลากหลาย ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็น สำคัญ					
45.	กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนในการประเมินผลกิจกรรม การเรียนรู้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยตนเอง					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางภาคผนวกที่ 1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างเนื้อหากับแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

ข้อที่	ผู้ทรงคุณวุฒิ					ผลรวม	ค่า IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
5.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
6.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
7.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
8.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
9.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
10.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
11.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
12.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
13.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
14.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
15.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
16.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
17.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
18.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
19.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
20.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
21.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
22.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
23.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
24.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
25.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
26.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
27.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
28.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
29.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
30.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
31.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
32.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
33.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ข้อที่	ผู้ทรงคุณวุฒิ					ผลรวม	ค่า IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
34.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
35.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
36.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
37.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
38.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
39.	0	0	1	1	1	3	0.6	ใช้ได้
40.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
41.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
42.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
43.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
44.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
45.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวสุภาพร ศรีสุระ	
วัน เดือน ปีเกิด	20 ธันวาคม 2526	
สถานที่เกิด	จังหวัดร้อยเอ็ด	
ที่อยู่ปัจจุบัน	5 หมู่ 11 ตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด	
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2539-2545	สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสตรีศึกษา 2 จังหวัดร้อยเอ็ด
	พ.ศ. 2545-2549	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (ศศ.บ.) สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
การศึกษา	พ.ศ. 2553-2557	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท (ค.อ.ม.) สาขาวิชาการบริหาร
ประวัติการทำงาน	ปัจจุบัน	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง ครู ค.ศ. 1 โรงเรียนโนนสูงศรีธานี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้